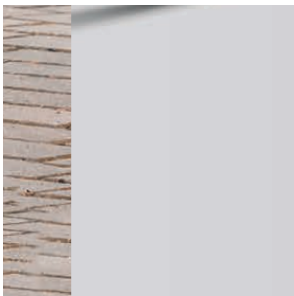

SPORTEN, SPELEN,
BEWEGEN, ONTMOETEN

MEERJARENPROGRAMMA
SPORT & BEWEGEN 2021-2025

SPORT/050

NR1 BSLIM

Ieder kind van 4-15 ontwikkelt voldoende sportief kapitaal als startpunt van een leven lang bewegen. Hierbij ligt onze focus vooral op wijken en doelgroepen die achter blijven in deelname.

NR2 GELIJKE KANSEN

Vanuit het gelijkedansenprogramma willen wij sport en bewegen een plek geven in de verlengde schooldag. Is een doorbraak mogelijk als je écht stevig inzet op een kansrijke generatie?

NR3 VOOR IEDEREEN EEN SPORT

Het uitproberen van een nieuwe sport zou voor iedereen altijd laagdrempelig toegankelijk moeten zijn. Het wegnemen van drempels om mee te doen staat hierbij centraal.

NR4 VEILIG, POSITIEF, INCLUSIEF

Sportief kapitaal groeit bij het opdoen van positieve sportervaringen. Wij streven naar een veilige, positieve en inclusieve sportcultuur waarin iedere deelnemer zich thuis kan voelen.

NR5 SPORTPARKMANAGEMENT

Door lokaal op een sportpark en in een wijk samen te werken kunnen faciliteiten beter benut worden en kan meerwaarde voor de samenleving ontwikkeld worden.

NR6 SPORTIEVE RUIMTE BETER BENUTTEN

Veilige, aantrekkelijke en betaalbare sportfaciliteiten worden haalbaar door scherpe transparante uitgangspunten en een goede samenwerking tussen gemeente en sportclubs.

NR7 SPORTIEVE CAPACITEIT

Sportaccommodaties en -faciliteiten moeten qua capaciteit meegroeien met de groei van de stad en toekomstbestendig zijn op het gebied van duurzaamheid en aantrekkelijkheid.

NR8 SPELEN

Buitenspelen is het voorportaal van een leven lang sporten en bewegen en is essentieel voor de ontwikkeling van een kind. Met onze uitgangspunten gaan wij voor meer uitdagende speelplekken.

NR9 DE BEWEGENDE STAD

Innovatieve sport- en beweegplekken en een beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte komen tot stand door een optimale samenwerking tussen inwoners en verschillende stakeholders.

NR10 TALENTKLIMAAT

Talenten krijgen in Groningen de kans zich te ontplooiën. Maar betrokkenen in deze talentprogramma's worden ook ingezet om de breedtesport te voeden met kennis en om te inspireren.

NR11 PLATFORM SPORT050

Communicatie is essentieel om behoeften en aanbod bij elkaar te brengen en om alle actielijnen in dit programma onder de aandacht te brengen bij de juiste doelgroepen. We blijven bouwen aan hét sportplatform van Groningen.

WARMING-UP

In het afgelopen Meerjarenprogramma Sport en Bewegen 2016-2020 stond de gemeente Groningen voor een aantal grote opgaven op het gebied van sport en bewegen. Het belangrijkste thema was het faciliteren van sportverenigingen, waarbij met name het ontwikkelen van een gelijk speelveld tussen verenigingen, het investeren in accommodaties en het zorgen voor een optimale bezetting om de kosten laag te houden centraal stonden. Er is sterk ingezet op een meer gebruikersgerichte dienstverlening, waarbij de Werkmaatschappij Sport en Recreatie (WSR) definitief de transitie heeft gemaakt tot een naar buiten gerichte uitvoeringsorganisatie onder de naam Sport050. Enkele hoofdstukken uit dit vorige Meerjarenprogramma zijn vervolgens uitgewerkt in beleidsnotities gericht op sportstimulering (Bslim 3.0) en topsport en talentontwikkeling (Topsportagenda 2018+).

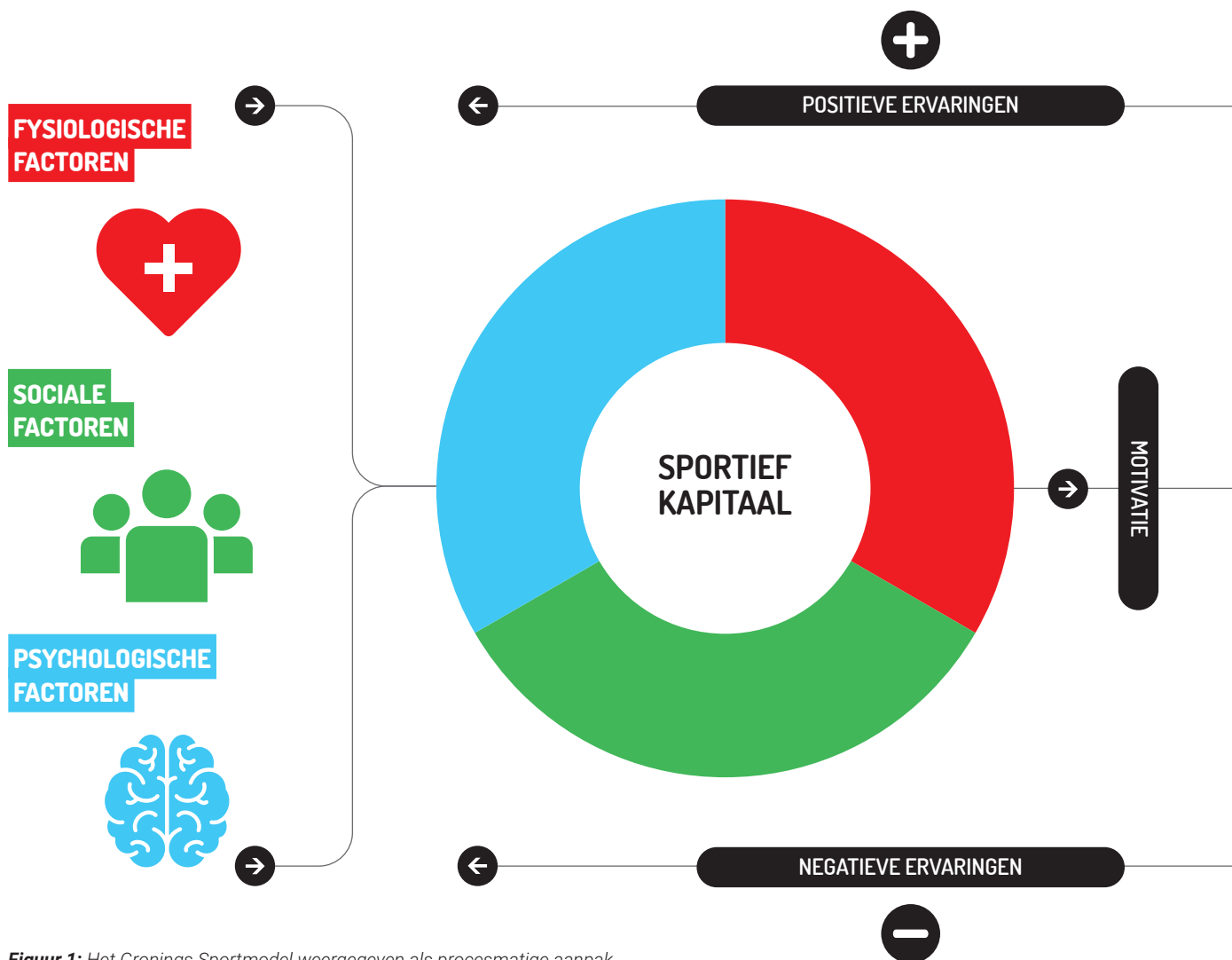
Terugblik

Er is in de afgelopen periode enorm veel werk verzet om het fundament onder de Groningse sport te versterken. Er is fors meer geïnvesteerd in dit beleidsprogramma; de Groningse sportbegroting is inmiddels de vijfde sportbegroting van Nederland. Als gekeken wordt naar de investering per hoofd van de bevolking, dan zit Groningen met +/- € 80,- per inwoner boven het landelijk gemiddelde¹. De sport- en beweegbegroting is grotendeels gericht op sportaccommodaties en -faciliteiten, waar meer dan 80% van het budget naartoe gaat. Met een groeiend inwonersaantal en (gelukkig) veel vraag naar bijvoorbeeld zaalcapaciteit blijft investeren nodig. Net als intensieve samenwerking en slimme oplossingen om deze faciliteiten betaalbaar en exploitabel te houden.

Ook enkele andere uitdagingen die in 2016 benoemd werden, zijn nog steeds relevant. Het blijft moeilijk om in het Bslim-sportstimuleringsprogramma de beoogde inactieve doelgroep te vangen en duurzaam in beweging te krijgen. Hetzelfde geldt voor het aantonen of de vele leuke activiteiten die binnen Bslim georganiseerd worden daadwerkelijk resulteren in meer sportdeelname. Ook als het gaat om verenigingsondersteuning blijft het een uitdaging om aan te tonen hoe alle geleverde inspanningen daadwerkelijk tot vitalere verenigingen leiden. Op het gebied van een gelijk speelveld voor sportverenigingen zijn grote stappen gezet, maar met de samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer zijn er op dit vlak weer een hoop nieuwe vraagstukken bijgekomen. Ook het realiseren van open sportparken blijft een grote uitdaging. Deze willen we wel aan blijven gaan, omdat de potentie van open sportparken nog steeds enorm groot is in een compacte groeiende en dus steeds drukker stad. Voor wat betreft innovatieve sport- en speelplekken en een beweegvriendelijke omgeving heeft Groningen inmiddels een voorbeeldfunctie richting veel andere steden. Ook het Groningse ecosysteem rondom talentontwikkeling is uniek in Nederland. Maar we willen natuurlijk altijd meer en beter.

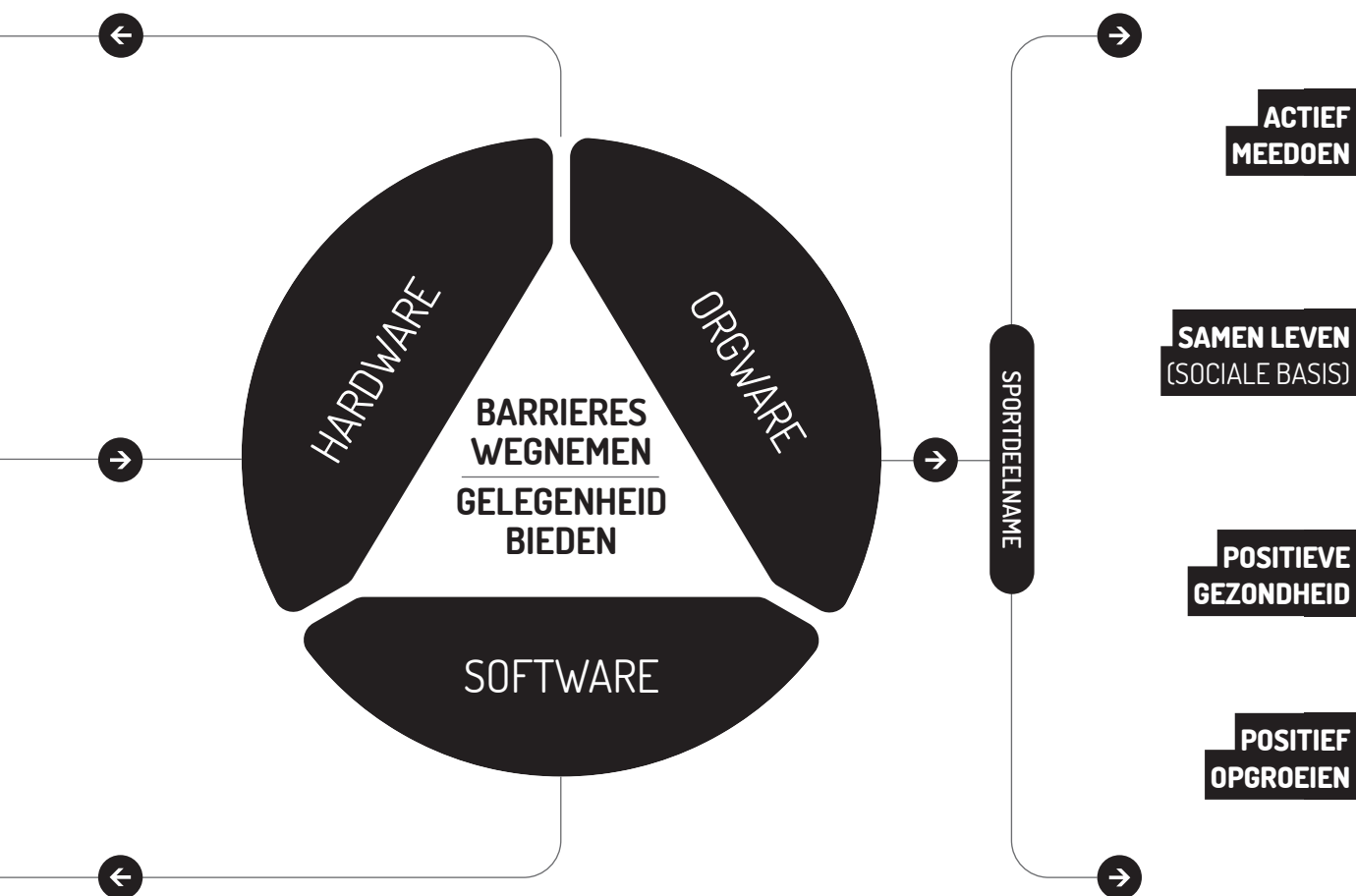
Sport- en bewegvisie 2021+

Alle lopende beleidsnota's zijn opnieuw tegen het licht gehouden en na een intensief proces van gesprekken met een divers palet aan stakeholders is de nieuwe sport- en bewegvisie ontwikkeld. Centraal in deze nieuwe visie staan het concept sportief kapitaal² en de uitwerking hiervan in het Gronings Sportmodel³. Waar in het vorige sportbeleid met name het faciliteren van sportaccommodaties en -faciliteiten (hardware) en het creëren van aanbod (software) de rode draad was, proberen wij nu meer vanuit de levensloop van een sporter te redeneren. Het sportlandschap in Groningen is sterk in ontwikkeling en er is steeds meer en diverser sportaanbod. Met nog meer faciliteiten en aanbod bedien je vooral mensen die toch al willen sporten, oftewel inwoners met veel sportief kapitaal. De nieuwe sport- en bewegvisie legt meer dan ooit de nadruk op het ontwikkelen van sportief kapitaal en het wegnemen van barrières om deel te nemen aan het bestaande aanbod.

Figuur 1: Het Gronings Sportmodel weergegeven als procesmatige aanpak

Onze ambitie is om iedere Groninger gelijke kansen te bieden om mee te doen aan sport en bewegen. Dit begint met het ontwikkelen van sportief kapitaal op jonge leeftijd, bijvoorbeeld door buiten te spelen, bewegingsonderwijs, buurtsport en te sporten bij de sportclub. Het tweede aandachtspunt is om de mensen met voldoende motivatie die voortkomt uit sportief kapitaal niet tegen financiële, praktische of sociale barrières aan te laten lopen. Groningen heeft een enorm divers en levendig sportlandschap, met veel sterke sportverenigingen, -ondernemers en -communities. Onze aandacht gaat steeds meer uit naar het ontwikkelen van samenwerkingskracht (orgware), zowel wijkgericht als gemeentebreed. In deze publiek-private-particuliere samenwerking ontstaat nieuw en innovatief aanbod, worden faciliteiten beter benut en worden snellere en slimmere verbindingen gemaakt met andere domeinen.

Mensen aan het sporten en bewegen krijgen is één, maar mensen daar een leven lang enthousiast over houden is een nog veel grotere uitdaging. Het derde aandachtspunt is het realiseren van positieve sportervaringen. Als je jezelf niet meer verbetert, als het niet meer gezellig is, als je het plezier verliest door wat voor omstandigheden dan ook, dan brokkelt het sportief kapitaal af en raak je uitgekeken op jouw sport. Een veilig, positief en inclusief sportklimaat is essentieel voor het opdoen van positieve ervaringen. We mogen de ogen niet sluiten voor ontoelaatbaar gedrag dat nog steeds voorkomt in de sport en tot negatieve ervaringen leidt. Ook moeten we samenwerken om laagdrempelig van sport te kunnen switchen en nieuwe ervaringen op te doen. Soms ben je gewoonweg uitgekeken op een sport(context) en moet je uitgenodigd worden om het ergens anders te proberen. Meer sportdeelname binnen een landschap met een positieve sportcultuur draagt bij aan vele maatschappelijke opgaven, met name op het gebied van meedoen, een sociale basis, positieve gezondheid en positief opgroeien. In figuur 1 staat het Gronings Sportmodel weergegeven als een cyclisch proces dat als basis dient voor het gehele Meerjarenprogramma.

Aan de slag

In dit Meerjarenprogramma trappen we af met een schets van de huidige situatie waarin het Gronings sportlandschap verkeert. Hoe staan we ervoor en welke opgaven staan ons te wachten? Vervolgens kijken we naar de belangrijkste trends en ontwikkelingen waar we rekening mee houden bij onze eigen speelwijze. De zogenoemde tweedeling in de samenleving is ook zichtbaar in de sport en deze is tijdens de coronapandemie alleen maar groter geworden. Wij kiezen voor een integraal programma om een systeemverandering na te streven die gericht is op gelijke kansen voor alle inwoners om deel te nemen aan sport en bewegen. De inspanningen in de vorm van elf actielijnen dragen samen bij aan de ambities uit de sport- en bewegisvisie. Per actielijn formuleren we concrete doelstellingen en beoogde resultaten om de werking van het beleid goed te kunnen monitoren. Voor sommige actielijnen is een nulmeting nodig om de doelen in de toekomst nog meer SMART te kunnen maken.

Ook de komende vier jaar staan ons weer veel grote sportieve uitdagingen te wachten. We hebben een vol programma. Door middel van de begrotings- en monitoringscyclus willen we boven op de voortgang zitten, maar we willen vooral ook leren over wat wel en niet werkt binnen ons beleid. Tijd om af te trappen.

OPSTELLING

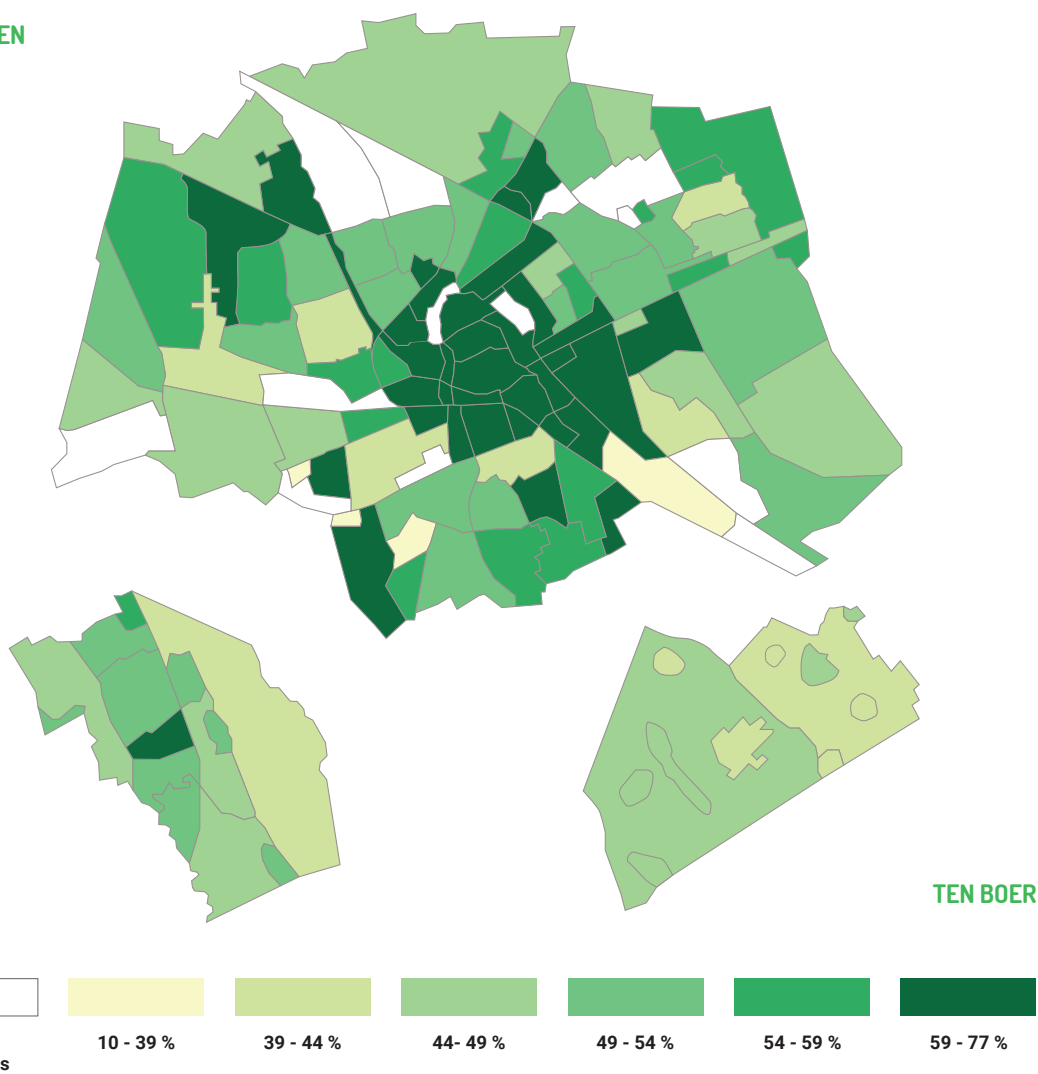
SAMENVATTING	3
WARMING-UP	4
OPSTELLING	9
AFTRAP	10
SPEELVELD	20
MAATSCHAPPELIJKE TRENDS	21
CORONAPANDEMIE	24
LOKALE ONTWIKKELINGEN	26
SPEELWIJZE	28
TACTIEK	29
TEAMBUILDING	31
SCOREN	33
ACTIELIJNEN	36
NR1 BSLIM 4.0	37
NR2 GELIJKE KANSEN	44
NR3 VOOR IEDEREEN EEN SPORT	48
NR4 VEILIG, POSITIEF, INCLUSIEF	52
NR5 SPORTPARKMANAGEMENT	56
NR6 SPORTIEVE RUIMTE BETER BENUTTEN	62
NR7 SPORTIEVE CAPACITEIT	68
NR8 SPELEN	74
NR9 DE BEWEGENDE STAD	80
NR10 TALENTKLIMAAT	84
NR11 PLATFORM SPORT050	88
WEDSTRIJDANALYSE	92
FINANCIERING	95
NABESCHOUWING	98
BRONNEN	99
COLOFON	100

AFTRAP

Groningen is een gemeente met een sterke sportidentiteit. In ruim honderd jaar heeft ze een rijke sporthistorie opgebouwd, is er een bruisend verenigingsleven ontstaan en zijn er vele topsporticonen voortgebracht. De grote diversiteit in het Groningse sport- en beweeglandschap maakt dat elke Groninger sportactiviteiten en -contexten kan kiezen die goed bij hem of haar past. Ondanks dat Groningen bij de sportiefste en qua inwoners één van de jongste steden van Nederland hoort, zijn er nog steeds groepen die achterblijven. We trappen af met het schetsen van de huidige situatie, voor wat betreft de deelname, faciliteiten, aanbod als maatschappelijke opgaven waar sport een bijdrage aan kan leveren.

In de Sportatlas 2020⁴ stond Groningen op de lijst met sportiefste gemeenten van Nederland op de zevende plek. De uitgebreide fysieke sportinfrastructuur en de grote diversiteit aan sportaanbieders verklaren deze score voor een groot deel. Ook het feit dat Groningen als studentenstad veel jonge inwoners heeft, maakt dat het percentage mensen dat wekelijks aan sport doet hier relatief hoog is. Toch zijn nog steeds veel Groningers niet of minder actief, en daarbij zijn de verschillen tussen wijken groot. Sommige mensen ervaren financiële, fysieke of sociale barrières. Anderen hebben nooit het sportief kapitaal op kunnen bouwen dat nodig is om te kunnen of willen participeren. Verder blijft het belangrijk om aandacht te hebben voor leeftijdsgroepen waarbij de sportdeelname over het algemeen afneemt: pubers, jonge ouders en senioren.

GRONINGEN

Figuur 2: Wekelijkse sportdeelname per wijk⁵

Sportdeelname ^{5,6}	Clublidmaatschap, ⁷	Individueel of zelfgeorganiseerd ⁵	Bewegen
Actief: 74%	Sportclub⁶: 47%	Hardlopen: 16%	Volwassenen⁵
Wekelijks: 60%	Fitness⁵: 26%	Sportief fietsen: 3%	Nederlandse Norm Gezond Bewegen: 59%
Jeugd wekelijks: 76%	Sportvereniging⁷: 23%	Sportief wandelen: 1%	

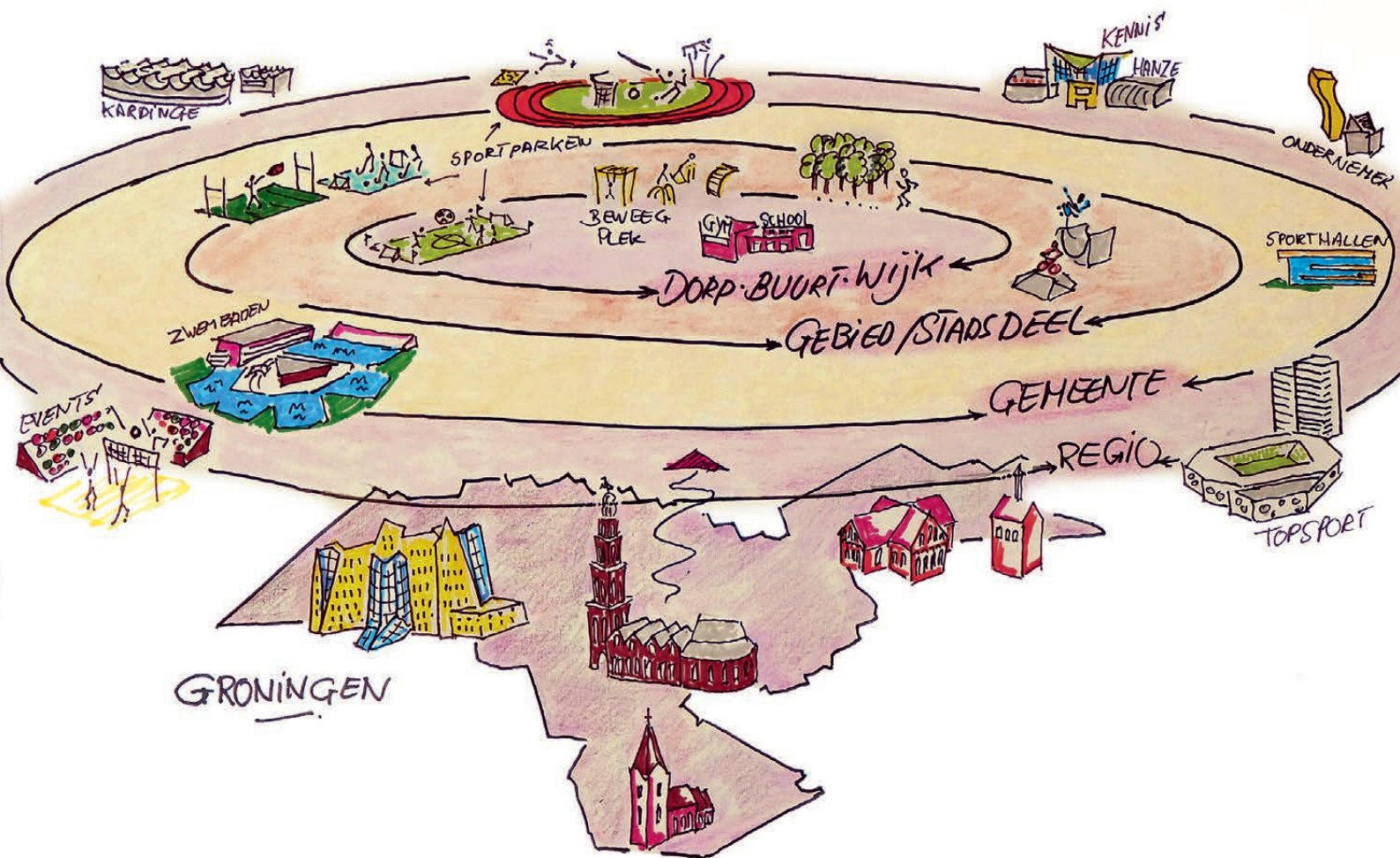
Tabel 1: Meest recente cijfers sport- en beweegdeelname (oude gemeente Groningen)

Sportlandschap in beweging

De afgelopen vijftig jaar is de sportdeelname in Nederland bijna verdubbeld⁸. In eerste instantie groeide de verenigingssport, waarin het competitie-element een belangrijke plek inneemt. Later nam ook het belang van andere sportmotieven toe, waar met name non-profit organisaties en commerciële aanbieders⁹ op inspeelden. Met de opkomst van urban sports, grootschalige breedtesportevenementen¹⁰ en sport apps¹¹ heeft ook de individuele en zelfgeorganiseerde sport in de openbare ruimte een grote vlucht genomen. Groningen staat in de Sportatlas 2020⁴ op de tweede plaats als het gaat om ongeorganiseerde sportdeelname.

Ondanks de toegenomen diversiteit in het sportlandschap, met nieuwe aanbieders die meer dan sportverenigingen in staat blijken om in te spelen op trends en hypes, blijft het aantal Nederlanders dat lid is van een sportvereniging relatief stabiel. Voor veel kinderen neemt de sportvereniging een belangrijke plek in aan het begin van hun sportloopbaan, waarna zij overstappen of combinaties maken met andere sportcontexten. Steeds meer verenigingen proberen hun sportaanbod te vernieuwen en lidmaatschapsvormen te flexibiliseren¹². Samen met Utrecht en Nijmegen behoort Groningen tot de grote steden waar het verenigingslidmaatschap nog steeds ruim boven de 20% ligt⁴. Zeker met een divers sportlandschap als in Groningen is er voor iedereen een sport te vinden die aansluit bij de behoeften.

Het Gronings sportlandschap kent een sterke sportinfrastructuur. Naast sportaccommodaties en -faciliteiten in eigendom van de gemeente (tabel 3), zijn er ook vele private aanbieders en beschikken verscheidene onderwijsinstellingen over eigen sportfaciliteiten (bijvoorbeeld de ACLO). Met 22,5 sportaccommodaties per 10.000 inwoners (gewogen naar grote accommodaties) is Groningen de enige grote stad in Nederland die boven het landelijk gemiddelde van 21,5 scoort¹³. Op het gebied van Bewegvriendelijke Omgeving scoort Groningen vergelijkbaar met andere grote steden¹⁴. De vele accommodaties, faciliteiten en aanbieders maken samen het sportlandschap. Door nog meer samen te werken op buurt-, wijk-, dorps- of stadsdeelniveau zijn vraag, aanbod en faciliteiten nog beter te benutten.

Figuur 3: Het sportlandschap van Groningen

Top 10 populairste sporten in Nederland (min 12x per jaar)¹⁵

1	Fitness (individueel)	26%
2	Zwemmen	24%
3	Wandelsport	17%
4	Hardlopen	16%
5	Wielrennen, toerfietsen	13%
6	Veldvoetbal	12%
7	Dansen	7%
8	Fitness (groepsles, bootcamp)	7%
9	Tennis	7%
10	Turnen, gymnastiek	4%

Groeiende sporten:

Wandelen

Toerfietsen en MTB

Yoga

Vechtsporten

Beachvolleybal

Urban Sports

Padel

Tabel 2: Populaire en groeiende sporten in Nederland

Buitensport		Binnensport		Openbare ruimte	
Sportparken:	23x	Sporthallen:	12x	Voetbalveldjes	37x
Voetbalvelden kunstgras:	30x	Gymzalen:	44x	Buitenfitness	31x
natuurgras:	35x				
trainingsveld:	38x				
Tennisbanen	25x	Sportzalen	3x	Basketball courts	16x
Hockeyvelden:	9x	Binnenzwembaden:	4x	Tennis	7x
Korfbalvelden:	8x	Dojo's	5x	Urban sports	6x
Beachvolleybal	8x	Danszalen	2x	Disc Golf	1x
Rugby/Football:	3x	IJsbaan Kardinge	1x		
Buitenzwembaden	3x	Denksportcentrum	21x		
Atletiekbaan:	2x	Turnhal	1x		
Honkbal/softbalveld	2x				
Skeelerbanen:	2x				
Wielersbaan:	1x				

Table 3: Huidige gemeentelijke sportinfrastructuur in Groningen¹⁶

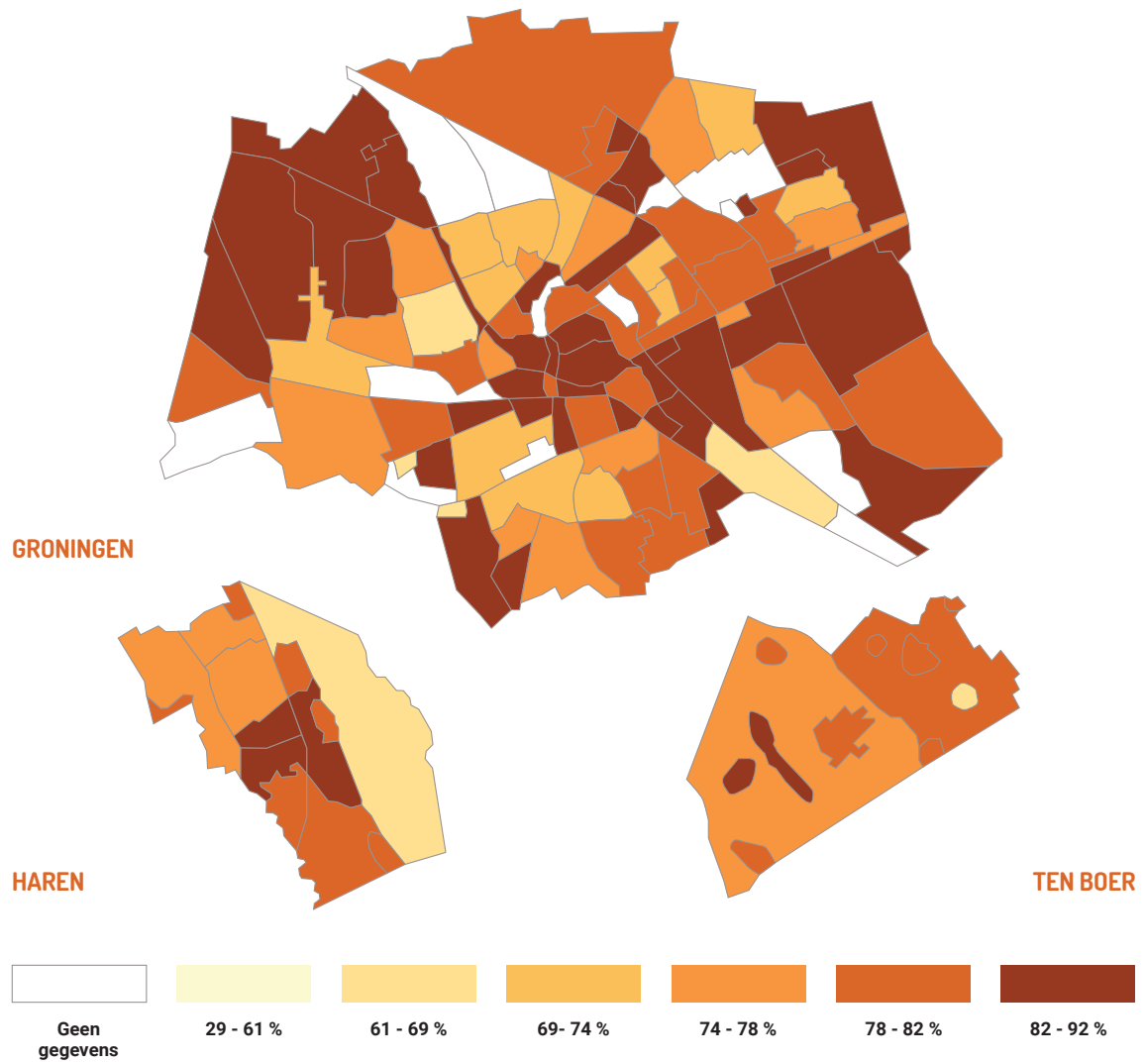
Sportvereniging		Anders georganiseerd aanbod		Specifieke doelgroepen	
Voetbal	35x	Fitness, bootcamp	38x	Lichamelijke beperking	56x
Racketsport	19x	Vechtsport	11x	Geestelijke beperking	50x
Volleybal	18x	Dansschool	38x	Senioren (67+)	50x
Speeltuivereniging	18x				
Totaal verenigingen	200+	Totaal aantal aanbieders	100+		
Aantal sporttakken	70+				

Tabel 4: Huidige sportaanbod in de gemeente Groningen¹⁶

Maatschappelijke opgaven

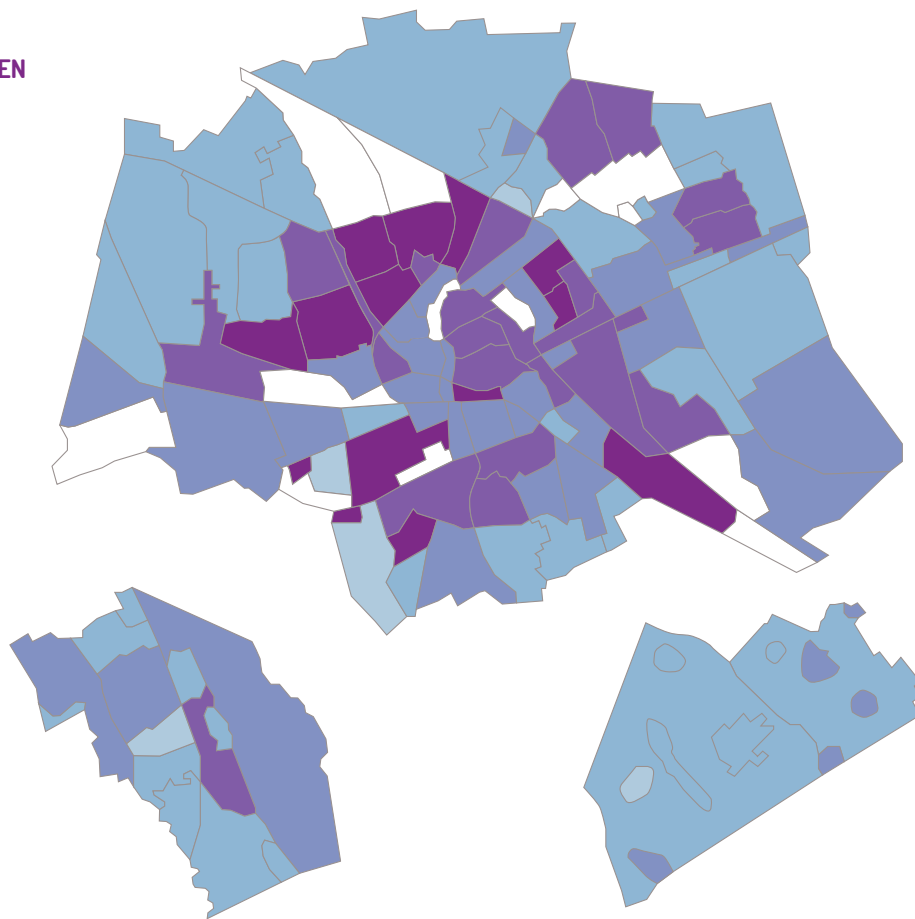
Steeds meer wordt duidelijk dat sport niet alleen op zichzelf een zinvolle vrijetijdsbesteding is, maar dat het ook een belangrijke maatschappelijke context is die een bijdrage kan leveren aan een breed palet aan maatschappelijke opgaven¹⁷. Groningse complexe maatschappelijke opgaven als sociale ongelijkheid, generatiearmoede, eenzaamheid, gezondheid en de energietransitie¹⁸ zullen niet door sport en bewegen opgelost worden. Maar sport kan bijvoorbeeld wel een belangrijke rol spelen bij het creëren van gelijke kansen, omdat sport mensen letterlijk en figuurlijk in beweging brengt. De sport is een context waarin mensen identiteit ontwikkelen, zelfregulerende vaardigheden opdoen, leren samenwerken, sociaal kapitaal opbouwen, omgaan met tegenslagen en actief zijn als vrijwilliger.^{19,20} Maar deze kracht is alleen te benutten als de sport de ogen niet sluit voor eventuele uitsluitende mechanismen en als zij daadwerkelijk de veilige omgeving is die ze zou moeten zijn. Al blijven er ook bij een open en toegankelijk sportlandschap natuurlijk altijd mensen die zich niet aangetrokken voelen tot sport en bewegen.

Kijkend naar de maatschappelijke opgaven in Groningen (tabel 5), valt op dat de gezondheidscijfers beter zijn dan het landelijk gemiddelde, uitgezonderd roken en alcoholgebruik. Toch zijn ook hier de verschillen tussen wijken groot. Opvallend is dat juist in en om het centrum de eenzaamheid en het risico op depressies groter lijken. Daarnaast blijkt uit de jeugdmonitor dat ook in Groningen veel jongeren kampen met psychosociale problemen en stress en dat zij gebruikmaken van jeugdhulp. Sport kan op zichzelf een bijdrage leveren aan deze opgaven, maar is ook specifiek als interventie in te zetten om inwoners een gezonde en kansrijke toekomst te bieden, overlast te voorkomen en daarmee de kwaliteit van leven in Groningen te verbeteren

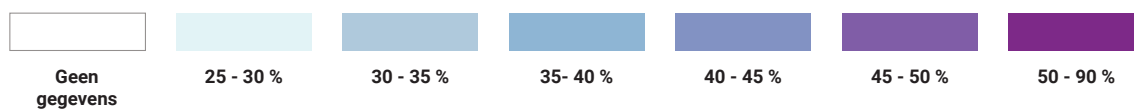
Figuur 4: Ervaren gezondheid per wijk⁵

GRONINGEN

HAREN

TEN BOER

Figuur 5: Eenzaamheid per wijk⁵

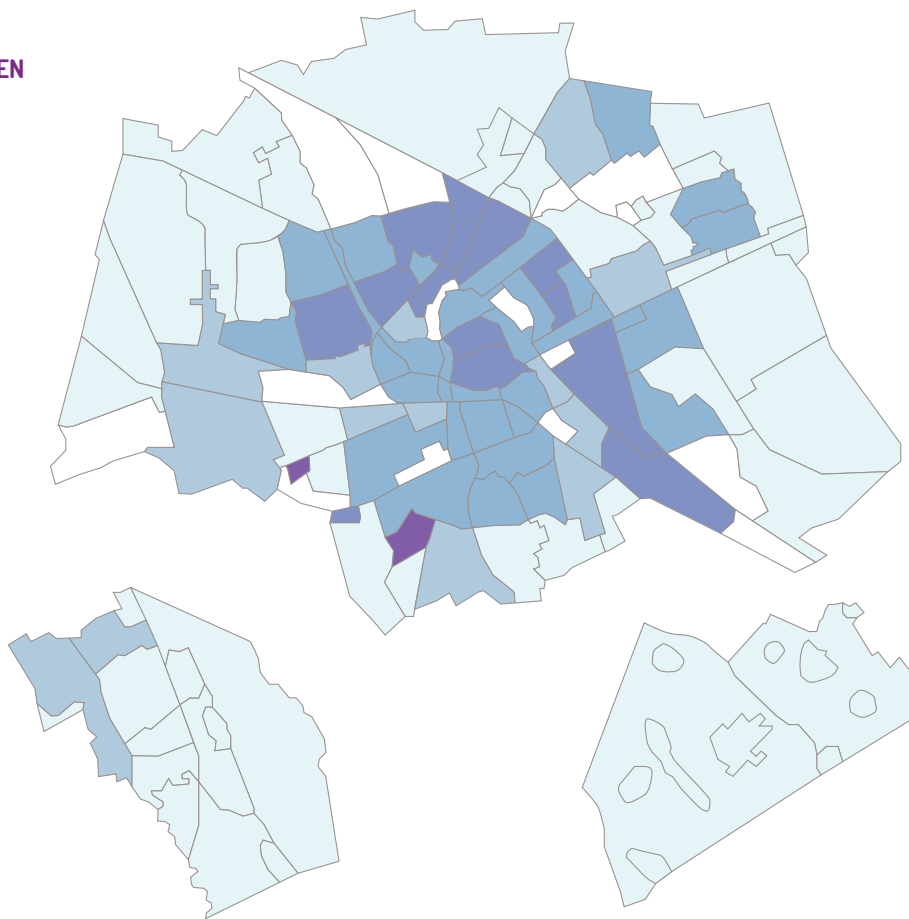
Actieve leefstijl en gezondheid⁵

Overgewicht	40%	(49%)
Obesitas	11%	(14%)
Ervaren gezondheid	78%	(78%)
Risico op depressie	40%	(44%)
Roken	30%	(21%)
Overmatig alcoholgebruik	10%	(7%)

Participatie in de samenleving⁵

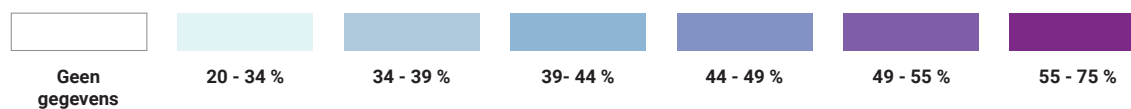
Regie op eigen leven	91%	(90%)
Eenzaamheid	40%	(43%)
Vrijwilligerswerk	29%	(30%)

GRONINGEN

HAREN

TEN BOER

Figuur 6: Risico op depressie per wijk⁵

Positief opgroeien^{21, 22}

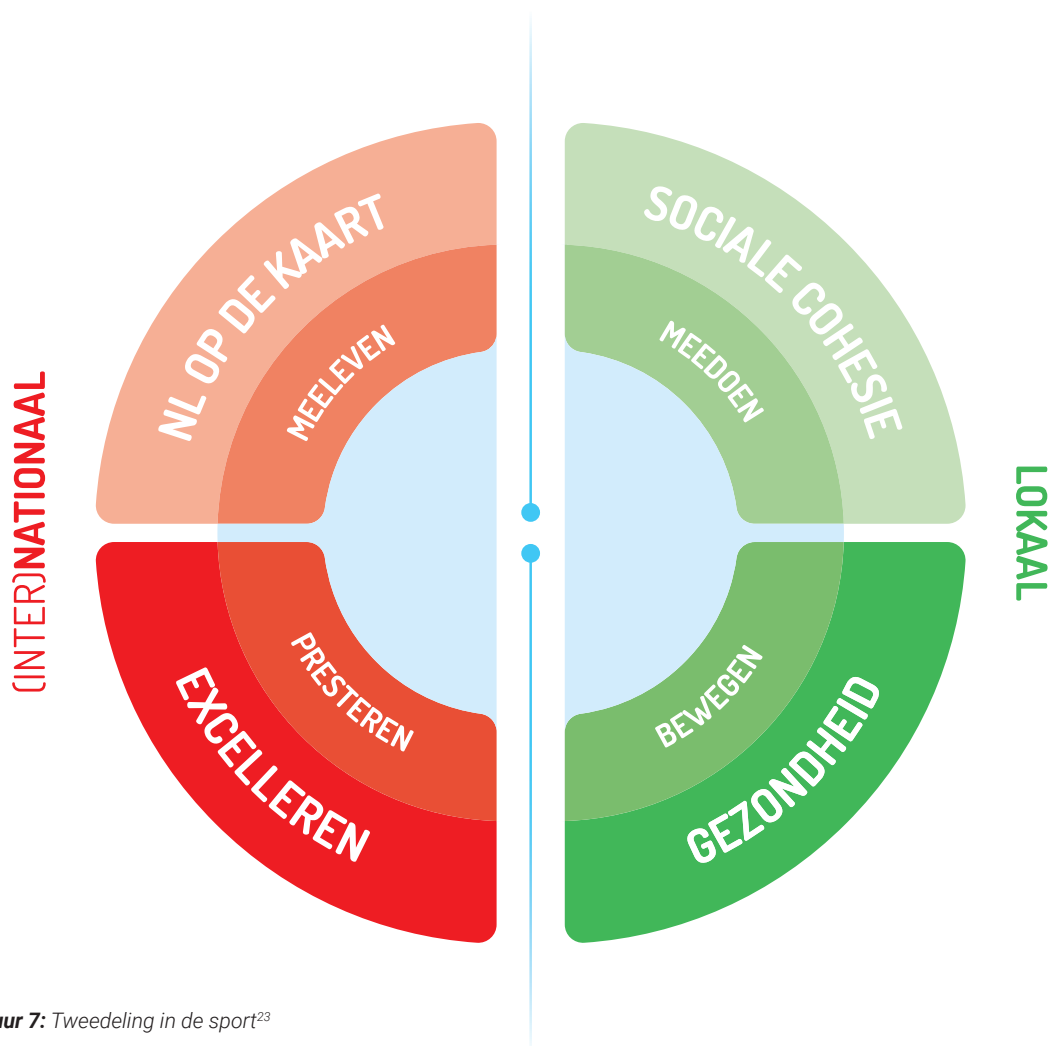
Kinderen in uitkeringsgezin	11%	(6%)
Jongeren met jeugdhulp	11%	(10%)
Slechte psycho-sociale gezondheid	24%	(24%)
Vaak gestresst	50%	(45%)
Gelukkig	82%	(84%)

Tabel 5: Percentage inwoners Groningen (en Nederland) dat hoog scoort op maatschappelijke opgaven

SPEELVELD

Maatschappelijke trends

In 2018 heeft het RIVM in samenwerking met het SCP de Nationale Sport Toekomst Verkenning uitgevoerd. Hierin zijn ruim tachtig experts en honderd stakeholders betrokken bij een intensief proces om de toekomst van de sport richting 2040 te verkennen. Net als in onze eigen sport- en bewegvisie onderkennen zij dat sport met verschillende motieven te beoefenen of beleven is en dat daardoor met verschillende perspectieven naar sport en bewegen gekeken kan worden. Naar sport kijken vanuit meedoen, bewegen, meeleven en presteren doet ons inzien dat een tweedeling in de sport dreigt te ontstaan (zie figuur 4). Enerzijds topsport als kijksport met een (inter)nationale scope en anderzijds sport als activiteit met een lokale scope. Wij streven ernaar om deze kloof te dichten. Hoe zou het zijn als onze sporters en sportclubs optimaal profiteren van de kennis en inspiratiewaarde van onze topsporters en topclubs? En hoe kunnen deze topclubs de vele sporters, verenigingen en andere sociale verbanden meer bij hun activiteiten betrekken? Hierbij is het goed om vooruit te kijken naar de grootste maatschappelijke trends die onze samenleving in de komende jaren beïnvloeden en wat de gevolgen hiervan zijn voor sport en bewegen.

Figuur 7: Tweedeling in de sport²³

Maatschappelijke trends²⁴

Digitaler:

- Digitale communicatie
- Internet of Things
- Big data en algoritmen

Grenzelozer:

- Internationaal perspectief
- Werken in netwerken
- Altijd aan, prestatiedruk

Pluriformer:

- Demografie, sociale groepen
- Generatieverschillen
- Gelijke rechten

Onzekerder:

- Veiligheid
- Flexibiliteit
- Crisissen

Impact op sport en bewegen

Sport apps, activity trackers, smart gear. Ook in de breedtesport meten we steeds meer en communiceren we steeds digitaler. Er liggen kansen voor sportconcepten waar de grens tussen online en offline vervaagt. Denk aan virtual reality (VR), augmented reality (AR), gamification of de link naar Esports. De uitdaging is om al beschikbare data te benutten om het sportaanbod en de begeleiding nog meer op maat te maken voor de deelnemer.

Grenzen vervagen. Internationale trends en hypes waaien sneller over dan ooit. Grenzen tussen branches en organisaties vervagen, onverwachte samenwerkingsverbanden zorgen voor succesvolle nieuwe concepten. Grenzen tussen werk en privé vervagen. Iedereen staat altijd áán. Sport en bewegen kunnen ook een rustpunt vormen voor de stress en drukte van het dagelijks leven. Grenzen opzoeken om de sporter te blijven verrassen óf juist grenzen stellen om een baken van rust te creëren.

Sport kent een sterke historie van gelijkgestemden verenigen binnen een sociale groep. In een samenleving die pluriformer is dan ooit, is het overbruggen van tegenstellingen tussen jong en oud, man en vrouw, arm en rijk, culturele achtergrond, seksuele geaardheid of welke verschillen dan ook een uitdaging. De maatschappelijke discussie over gelijkheid en het accepteren van verschillen is nog steeds in volle gang. Onbewuste sociale uitsluiting of ongewenst gedrag wordt steeds minder geaccepteerd. Daarom gaan wij voor een veilige, positieve en inclusieve sportcultuur.

We leven in een tijdperk waarin veel ontwikkelingen snel gaan, de complexiteit enorm is en waarin ogenschijnlijke tegenstrijdigheden aan de orde van de dag zijn. Sporters willen flexibiliteit, maar gaan vaak toch elke week op hetzelfde moment sporten. Ze willen nergens aan vastzitten, maar wel ergens bij horen. Bestuurders en ondernemers moeten continu hun voelsprietten uit hebben staan om in te spelen op de behoeften van hun leden en klanten, maar tegelijk ook handelen vanuit een sterke eigen visie en daarin dicht bij de

eigen identiteit blijven. Onzekere tijden die een enorme uitdaging blijven voor sportbestuurders en -ondernemers in de toekomst.

Verantwoordelijker:

- **Maatschappelijke oriëntatie**
- **Transparantie**
- **Duurzaamheid**

We leven in een betekenis-economie. We verwachten van sportorganisaties dat ze verantwoordelijkheid nemen voor hun maatschappelijke rol en hierin transparant handelen. Duurzaam, gezond, sociaal, inclusief worden kernwaarden van veel organisaties die in de sport opereren. Voor bestuurders en ondernemers in de sport vormt dit een grote uitdaging, omdat er al zo veel op hen afkomt. Het betrekken van leden en klanten bij de besluitvorming of ontwikkeling van activiteiten en diensten wordt steeds belangrijker. Samen maak je een sportclub.

Vitaler:

- **We worden ouder**
- **Preventie**
- **Gezondheidsverschillen**

De samenleving wordt gemiddeld steeds ouder. De stijgende vraag naar gezondheidszorg conflicteert met voldoende zorgprofessionals en betaalbaarheid. Gezondheid dreigt steeds minder een recht en steeds meer een voorrecht te worden. Het preventief streven naar een gezonde en actieve leefstijl en het bestrijden van gezondheidsverschillen komen hoger op de agenda's te staan. Tegelijk bestaat het risico dat we steeds meer toegaan naar een samenleving waarin gezondheid een selectiecriteria wordt, of waarin werkgevers of verzekeraars gezond gedrag gaan controleren en straffen of belonen. Ons uitgangspunt blijft dat sport een 'recht' zou moeten zijn en dat juist de gezonde keuze de gemakkelijkste keuze zou moeten worden.

Ondernemender:

- **Nieuwe businessmodellen**
- **Meervoudige waarde**
- **Wendbaarheid**

Eenzijds leven we in een economie vol (inter)nationale start-ups, scale-ups en platformbedrijven. Anderzijds zijn steeds meer lokale sociaal ondernemers actief die meervoudige waardecreatie nastreven. Sportondernemers en -verenigingen gaan steeds meer op zoek naar nieuwe businessmodellen en organisatievormen. Wendbaarheid en plattere organisatievormen waarbij ieder lid of betrokkene inspraak heeft, is hierbij essentieel. Verenigen en verbinden blijft centraal staan, waarbij de meer traditionele formele en procedurele organisatievormen steeds vaker plaatsmaken voor meer ondernemende en fluïde organisatievormen.

Coronapandemie

In 2020 trof de coronapandemie de samenleving, en daarmee ook de sport, hard. Begin 2021 zitten we al in de tweede lockdown en het einde van de anderhalvemetermaatregelen is nog niet in zicht. Topsport zonder publiek, geen competitiesport, training in aangepaste vorm of voor sommige sporten zelfs helemaal niks. Gelukkig komt de Rijksoverheid ook voor sport met compensatieregelingen met namen als TASO, TVS en SPUK IJZ. Zo worden sportverenigingen financieel (deels) gecompenseerd voor huur van accommodaties die niet in gebruik zijn of voor gemiste inkomsten, bijvoorbeeld vanwege gesloten sportkantines. Voor veel sportverenigingen blijken de regelingen een reddingsboei. Voor andere sportverenigingen is het niet genoeg en staat het water aan de lippen.

Ook breder in de sport leidt de coronapandemie tot grote verschuivingen. Sportondernemers kunnen aanspraak maken op MKB-regelingen, maar ook deze zijn in veel gevallen niet afdoende. Zo werken er steeds meer ZZP'ers in de sport en ook hun steun komt moeizaam op gang. Misschien nog wel meer dan in het verenigingsleven zeggen abonnees hun lidmaatschap op. De onzekerheid is groot. Over wat wel en niet mag. Over het kunnen betalen van de rekeningen. Over of je de afgehaakte leden ooit weer terugziet. En dan hebben we het nog niets eens over de vele sportevenementen die in 2020 zijn afgelast. De sport is tot diep in de vezels geraakt.

De komende jaren zullen voor veel sportorganisaties jaren zijn van opkrabbelen. Maar laten we deze periode ook gebruiken om te leren. Gebleken is het belang van een goede basisinfrastructuur. In deze pandemie zorgt een rijk netwerk van sportvoorzieningen buiten en in de openbare ruimte ervoor dat we toch lekker kunnen bewegen. Ook hebben we gezien hoe lokale netwerken van organisaties elkaar kunnen helpen als ze elkaar kennen en elkaar wat gunnen. Sportclubs bleken zeer creatief als het gaat om het ontwikkelen van online trainingen en challenges, maar ook om een helpende hand uit te steken naar kwetsbaren in onze samenleving die onze hulp nodig hadden.

Als gemeente kijken wij hoe de diversiteit van onze sportfaciliteiten en het sportaanbod tijdens de crisis zo veel mogelijk te waarborgen is. Ook willen we lering trekken uit deze crisis met het oog op toekomstige crisissituaties. Hoe kunnen we nog meer diversiteit, wendbaarheid en veerkracht ontwikkelen binnen ons sportsysteem? En hoe kunnen we als sport, samen met landelijke partners, nog sterker een vuist maken om op te komen voor de belangen van de sport? Tijdens de coronapersconferenties werden sport en bewegen vaak gezien als een probleem, terwijl ze juist een belangrijke schakel voor de oplossing hadden moeten zijn.

Tijdens de coronapandemie

- Communiceren van lokale uitvoering van landelijke coronamaatregelen.
-

- Communiceren van compensatieregelingen.
-

- Loket voor alle vragen vanuit sportorganisaties.
-

- Clubs uitnodigen én actief meedenken over waar knelpunten ontstaan.
-

- Waar mogelijk tijdelijke oplossingen realiseren.
-

Na de coronapandemie

- Grondige analyse van de geleden schade binnen het sportsysteem.
-

- Prioriteren waar het essentieel én haalbaar is om als gemeente geleden schade te repareren.
-

- Evalueren van de crisis-aanpak met als doel in de toekomst nog beter anticiperen op crisissituaties.
-

Voor een volgende crisis

- Samen met de sportpraktijk werken aan een divers, wendbaar en veerkrachtig sportsysteem.
-

- Bewaken van een sterke sportieve basisinfrastructuur, ook in de openbare ruimte.
-

- Versterken van lokale sportieve netwerken in de buurt waarbinnen samengewerkt wordt aan innovatie en ontwikkeling.
-

Lokale ontwikkelingen

Naast (inter)nationale maatschappelijke trends en de coronapandemie, die van invloed zijn op wat de komende jaren in het Groningse veld van sport en bewegen speelt, is er ook een aantal relevante lokale ontwikkelingen waar we rekening mee moeten houden of op moeten inspelen.

- **De harmonisatie voorbij.** De harmonisatie van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer vraagt de komende jaren nog extra aandacht. In alle programma's moet gemeentebreed gedacht worden, zonder de eigenheid van verschillende kernen uit het oog te verliezen. We streven naar een zachte landing van negatieve gevolgen van de harmonisatie voor sportorganisaties. Daarnaast willen we de regelingen en voordelen die toegankelijk worden zo snel mogelijk breed onder de aandacht brengen.
- **Groningen groeit door.** Naar verwachting worden er voor 2030 maar liefst 20.000 nieuwe woningen gebouwd en groeit het inwonersaantal door naar 250.000. Grote gebiedsontwikkelingsprojecten aan de oost- en westflank van de stad en de wijkvernieuwing en herontwikkeling van gebouwen en hun omgeving, zoals Kardinges en MartiniPlaza, bieden kansen voor nieuwe voorzieningen en om gelijktijdig sport en bewegen goed in de leefomgeving te verankeren. De nieuwe Omgevingswet dwingt ons om sport, bewegen en gezondheid goed in deze plannen mee te nemen. Sport en bewegen moeten een belangrijke plek krijgen in nieuwe woonwijken om daar bij te dragen aan de kwaliteit van leven.
- **Gezond, Groen en Gelukkig¹⁸.** In het coalitieakkoord 2019-2022 staan deze drie G's centraal. Er liggen grote opgaven voor wat betreft het terugdringen van gezondheidsverschillen tussen wijken, een stevige duurzaamheidsambitie (CO₂-neutraal in 2035) en het ervoor zorgen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Deze vraagstukken raken natuurlijk ook de sport. Enerzijds is er de preventieve werking van sport en bewegen en de bijdrage die ze kunnen leveren aan de sociale cohesie en het kapitaal in de samenleving. Sport maakt gelukkig. Maar anderzijds heeft sport soms ook een uitsluitende werking op doelgroepen en ligt er ook voor sport een complex duurzaamheidsvraagstuk. Deze zal samen met de vele partners in de sportpraktijk opgepakt moeten worden.
- **Het Gronings Sportakkoord²⁴.** In 2019 is het Gronings Sportakkoord opgesteld door middel van een samenwerking tussen ruim veertig sportieve organisaties binnen de gemeente. Centrale thema's zijn inclusief bewegen, een duurzame sportinfrastructuur en van jongs af aan vaardig in bewegen. Het akkoord heeft als inspiratie gediend voor de nieuwe gemeentelijke sport- en beweegvisie en de thema's van het akkoord hebben een vaste plek in dit nieuwe Meerjarenprogramma gekregen. Toch blijven de partners en kopgroep zelfstandig functioneren om extra ruimte te geven aan kansrijke en innovatieve initiatieven vanuit het sportnetwerk en om een impact te hebben op sport, bewegen, gezondheid en vitaliteit.

Gemeente Groningen

1.652
Groningen WIMP1

1.498
enexis 11

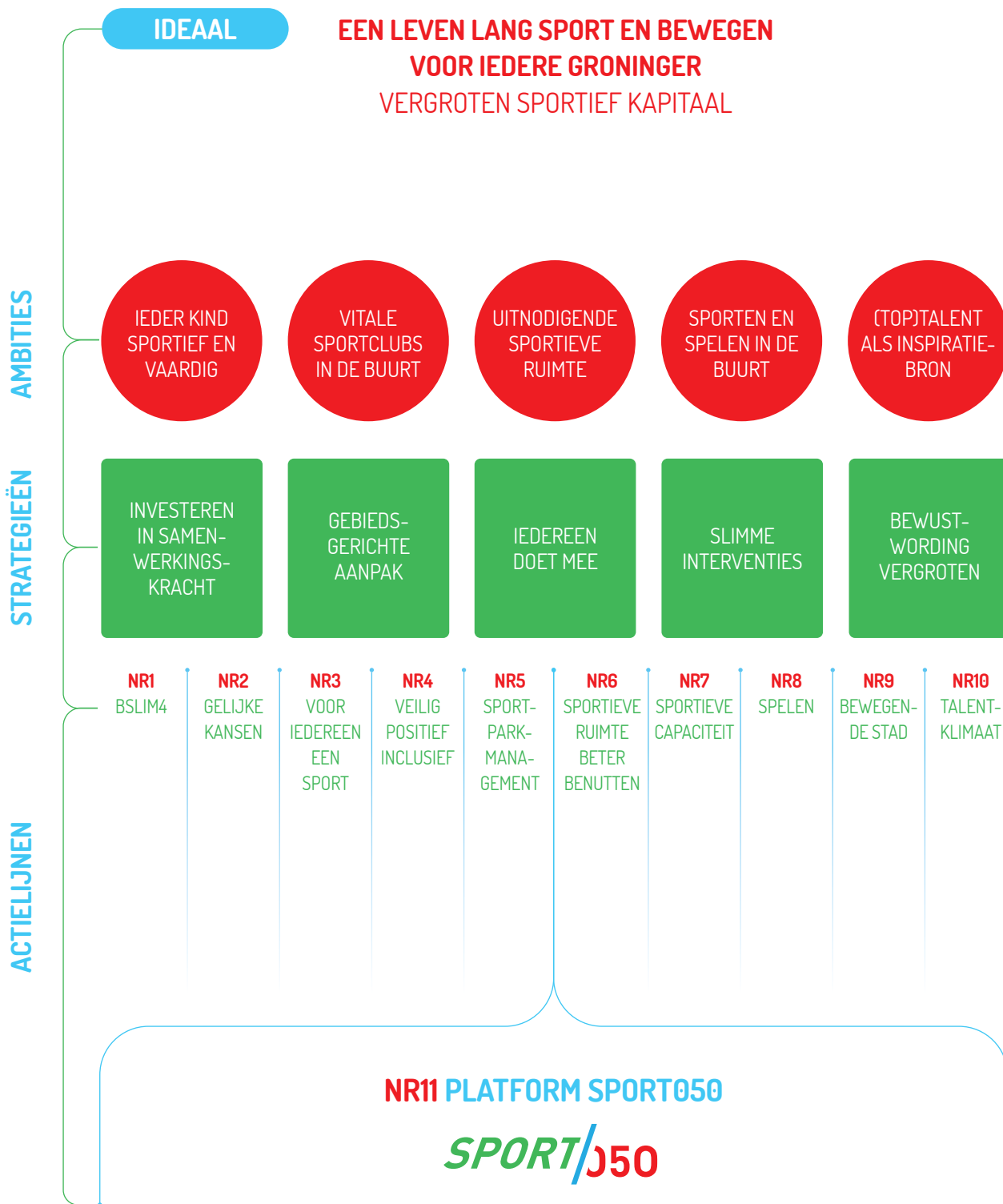
SPEELWIJZE

Tactiek

Een belangrijk onderdeel van onze speelwijze is het tactisch plan dat wij gebruiken om ons ideaal 'een leven lang sporten en bewegen voor iedere Groninger' na te streven. In onze sport- en beweegvisie hebben we het Gronings Sportmodel gepresenteerd, waarin het ontwikkelen van sportief kapitaal centraal staat en een vijftal langetermijnambities en een vijftal strategieën geformuleerd zijn. In dit Meerjarenprogramma werken wij dit verder uit naar elf actielijnen waarmee het beleid vertaald wordt naar een praktische uitvoering.

Het ontwikkelen van sportief kapitaal bij iedere Groninger is een complex samenspel waarbij, zoals in de vorige paragraaf beschreven staat, vele stakeholders betrokken zijn. Het vraagt om sportieve faciliteiten die in de basis op orde zijn. Maar ook om projecten en interventies gericht op verbetering of vernieuwing en complexe processen die zorgen voor innovatie. Soms zijn dat gerichte activiteiten vanuit de gemeente, maar vaak zijn het vooral initiatieven vanuit het sportlandschap of de inwoners zelf. Het is bottom-up én top-down. Het is buurtgericht én gemeentebreed. Het is accommodatie én mensen.

Om tot een integrale aanpak te komen, waarin we effectieve inspanningen leveren om onze ambities en bijbehorende maatschappelijke baten te realiseren, werken wij met een programmatische aanpak. Binnen de verschillende actielijnen werken de stakeholders samen aan concrete resultaten. De verschillende routines, processen, projecten en innovaties werken in samenhang aan de bovenliggende doelstellingen en baten. De strategieën vormen een manier van werken binnen deze actielijnen om daadwerkelijk een bijdrage te leveren aan één of meer ambities. Als gemeente hebben we hierin soms een regulerende of regisserende rol, maar steeds vaker ook een faciliterende, stimulerende of inspirerende rol. Soms moeten we daar waar het erg goed gaat zelfs op het juiste moment loslaten. Sportief kapitaal voor iedere Groninger realiseren we samen.

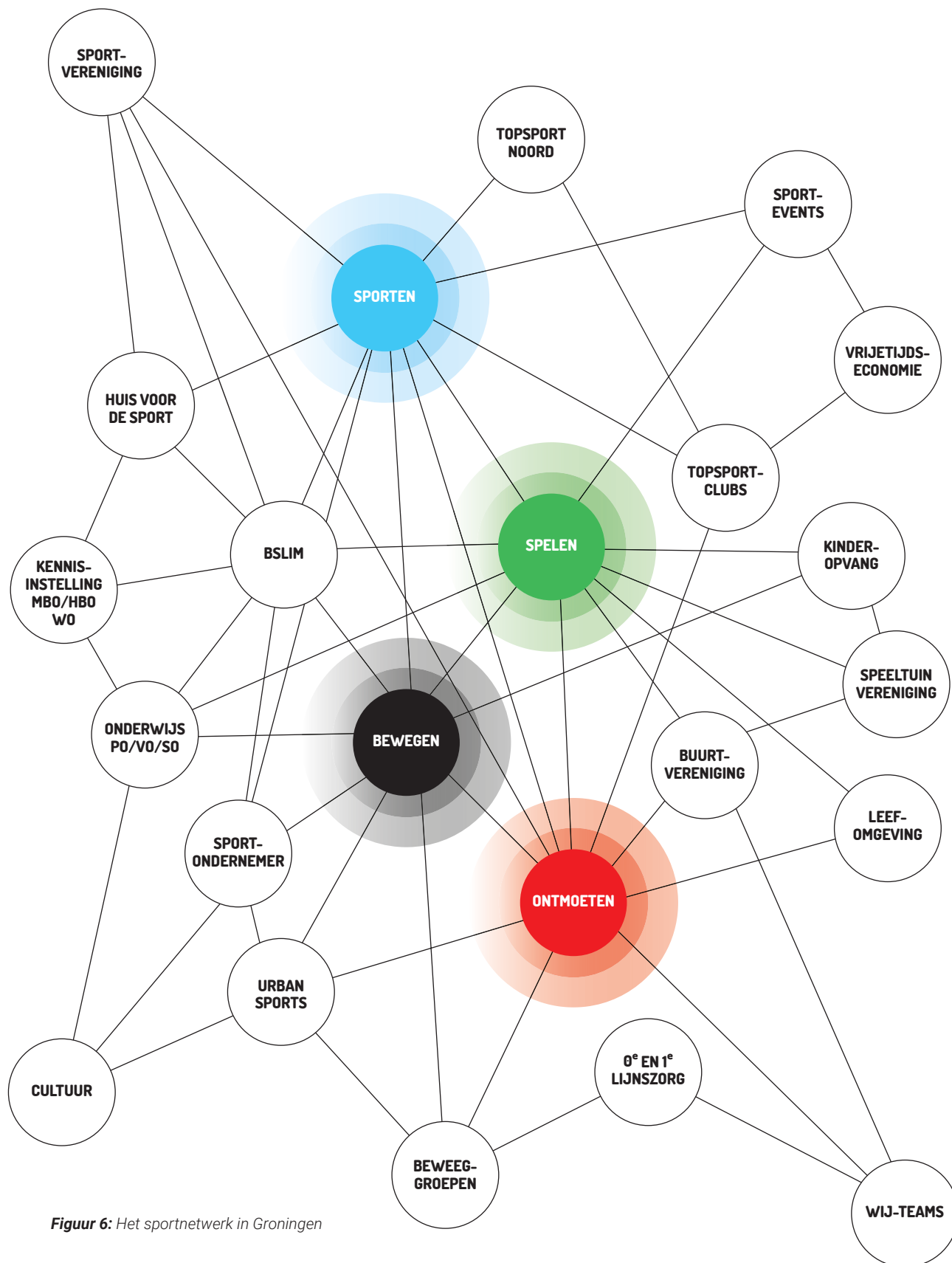
Figuur 9: Programmatische opzet van sport- en beweegvisie naar uitvoering

Teambuilding

De sportwereld is de afgelopen eeuw geëvolueerd tot een complex samenspel tussen verenigingen, koepels en bonden, tussen gemeenten, provincies en Rijksoverheid en tussen lokale sociaal ondernemers en (inter)nationale ketens en merken. Daarnaast is er een sterk maatschappelijk middenveld waarin ieder vanuit een eigen invalshoek een bijdrage levert aan het systeem dat we nu hebben. We kunnen sport door de bril van een sportieve levensloop bekijken: van buiten spelen, kinderopvang, school, zwemles, sportvereniging, anders of ongeorganiseerd aanbod tot specifiek aanbod op latere leeftijd. In deze hele keten zijn nog veel stappen te zetten. Dat kan soms door de sport zelf en soms door organisaties uit betrokken domeinen de meerwaarde van sport en bewegen te laten zien. Dit kan deels gebeuren door sport en bewegen beter in wetgeving te verankeren²⁵, maar vooral door lokaal nog betere samenwerking tot stand te brengen.

Dit Meerjarenprogramma staat dan ook voor een groot deel in het teken van nog betere lokale samenwerking rondom sporten, spelen, bewegen en ontmoeten. Hierbij gaat het om twee soorten samenwerking: 1) samenwerking tussen partners vanuit verschillende beleidsterreinen die gemeentebreed (of daar buiten) opereren en die zorgen voor een goede coördinatie van de programma's, projecten en activiteiten; 2) wijk- of buurtgerichte samenwerking tussen lokale professionals, verenigingen en ondernemers die op maat initiatieven ontwikkelen en uitvoeren. De gemeente speelt een faciliterende rol bij zowel het gemeentebrede sportnetwerk als bij het versterken van de lokale netwerken in de wijken, buurten en dorpen. De belangrijkste opbrengst van onze teambuildingactiviteiten is dat de grote hoeveelheid kennis en innovatie die in het Groningse sportnetwerk aanwezig is, sneller de lokale sportpraktijk bereikt.

Het (door)ontwikkelen van 'communities of practice', oftewel leernetwerken waarin professionals, vrijwilligers, experts en onderzoekers elkaar treffen om van elkaar te leren en samen oplossingen te ontwikkelen voor maatschappelijke opgaven, speelt hierbij een grote rol. Of we het nu leernetwerken, innovatiewerkplaatsen of kennisateliers noemen, het gaat erom dat de brug tussen theorie en praktijk, tussen strategie en uitvoering gedicht wordt om dichterbij de oplossingen te komen van de maatschappelijke uitgaven waar we in ons veld voor staan.

Figuur 6: Het sportnetwerk in Groningen

Scoren

Gedurende de looptijd van dit Meerjarenprogramma willen wij ons ideaalbeeld, een leven lang sporten en bewegen voor iedere Groninger, dichterbij brengen. Wij streven hierbij naar een positieve ontwikkeling ten aanzien van een aantal effectindicatoren en naar concrete resultaten van onze gezamenlijke inspanningen die dit mogelijk maken. Voor een aantal beoogde resultaten worden op basis van een nulmeting en benchmark met vergelijkbare gemeenten nog streefwaarden geformuleerd. Deze maken we in de jaarlijkse begrotingscyclus openbaar zichtbaar. Daarnaast streven wij ernaar dat de maatschappelijke kosten en baten die uit het sport- en beweegbeleid voortvloeien, herkend worden door de stakeholders. Hiervoor organiseren we halverwege en aan het einde van de looptijd van het Meerjarenprogramma publieke waardentafels als onderdeel van het Sportnetwerk 050. Aan deze tafels evalueren de stakeholders samen wat de inspanningen met betrekking tot de complexe vraagstukken hebben opgeleverd.

Effectenindicatoren in kaart brengen

Effectindicatoren	Huidige situatie (jaar)	Streefwaarde 2025	Bron
% Inwoners dat aangeeft (wekelijks) actief te sporten (en bewegen);			IOS basismonitor (2-jaarlijks)
- 18 jaar en ouder	59% (2018)	65%	GGD-jeugdmonitor (4-jaarlijks)
- Jongeren in het vo	75,6% (2019)	80%	
% Inwoners dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen	68,6% (2016)	70%	GGD-gezondheidsmonitor (4-jaarlijks)
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (actief) lid te zijn van een sportvereniging of sportschool	47% (2018)	50%	IOS basismonitor (2-jaarlijks)
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van:			IOS basismonitor (2-jaarlijks)
- Binnensportaccommodaties	72% (2018)	75%	
- Sportvelden en andere buitensport-faciliteiten	73% (2018)	75%	
- Plekken in de openbare ruimte die geschikt zijn voor sport, spel en bewegen	74% (2018)	75%	

Resultaten monitoren

Ambitie	Beoogde resultaten	Instrument
1. Ieder kind sportief en vaardig	Ontwikkelen van bewegingsvaardigheid, zelfvertrouwen, sportief leervermogen, motivatie en sportidentiteit in het basis- en voorgezet onderwijs.	Bslim monitor (jaarlijks)
	Aantal kinderen dat is begeleid naar lidmaatschap van een sportclub.	
2. Vitale sportclubs in de buurt	Vitaliteit van sportclubs (organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie).	Verenigingsmonitor (nieuw, om het jaar)
	Veilig en positief sportklimaat.	VSK-monitor (nieuw, om het jaar)
	Inclusiviteit en toegankelijkheid van het sportaanbod, sportfaciliteiten en de sportcultuur.	
3. Uitnodigende sportieve ruimte	Een gelijk speelveld voor sportclubs waarbij transparante uitgangspunten worden gehanteerd t.a.v. faciliteiten, capaciteit, roostering en tarieven.	Projectevaluaties
	Bezettingsgraden van sportaccommodaties en -faciliteiten verhogen.	Gegevens Sport050
	Tevredenheid van sportclubs over de dienstverlening van Sport050.	KTO dienstverlening
	Capaciteit en kwaliteit van de sportaccommodaties en -faciliteiten sluiten aan op de ontwikkeling van de vraag.	Capaciteitsonderzoek (4-jaarlijks) KTO accommodaties (jaarlijks)

Ambitie	Beoogde resultaten	Instrument
»» 4. Sporten en spelen in de buurt	Nieuwe sport- en speelplekken worden hoog gewaardeerd op de indicatoren uitdagend veilig en toegankelijk.	Projectevaluaties
	Inclusiviteit en toegankelijkheid van sport- en speelplekken verhogen en zichtbaar maken.	Projectevaluaties
5. (Top)talent als inspiratiebron	Waardering kwaliteit, veiligheid en persoonlijke ontwikkeling onder uit- en doorstromende talenten.	RTC-monitor
	Bereik van inspanningen op het gebied van inzet topsporters, talenten en coaches op het gebied van kennisdeling en inspiratie richting breedtesport.	Projectevaluaties

Maatschappelijke kosten en baten evalueren

Actief meedoen:	Samen leven:	Positieve gezondheid:	Positief opgroeien:
<ul style="list-style-type: none"> • Vrijwilligers • Initiatieven • (Re)socialisatie • Actief burgerschap 	<ul style="list-style-type: none"> • Sociaal kapitaal • Ontmoeten • Erbij horen • Onderling begrip • Plezier 	<ul style="list-style-type: none"> • Lichamelijk fit • Positieve gevoelens • Zingeving • Kwaliteit van leven • Regie dagelijks leven 	<ul style="list-style-type: none"> • Talenten ontplooiën • Zelfsturing en regie • Normen en waarden • Veilig en positief sportklimaat

Sportnetwerk 050: Topsporttafel, Breedtesporttafel, Positieve Gezondheid tafel

ACTIELIJNEN

NR1 BSLIM4

“Onze ambitie is dat ieder kind dat opgroeit in Groningen plezier ervaart in sport, bewegingsvaardigheid ontwikkelt en ontdekt welke sportbeleving bij hem of haar past.”

- Sport- en bewegvisie

Bslim is een actielijn die in 2005 in Groningen is ontwikkeld om kinderen in aandachtsgebieden van Groningen te stimuleren tot een actieve en gezonde leefstijl. Met deze derde herijking borduren we voort op de successen van het huidige programma en proberen we tegelijk een verbetering te maken. Dit doen we onder de noemer Bslim4. Binnen deze actielijn is er samenwerking tussen brede vakdocenten (in dienst van het primair onderwijs) en buurtsportcoaches (in dienst van het Huis voor de Sport Groningen) in wijkgerichte Bslim-teams. De primaire focus ligt op de wijken binnen de gemeente waar sportdeelname van basisschoolkinderen het minst vanzelfsprekend is. Sinds Bslim3 organiseert Bslim ook activiteiten voor vmbo-leerlingen, waarmee Bslim zich richt op de leeftijd 4-15 jaar. Scholen en kinderen zijn zeer tevreden over de kwaliteit die brede vakdocenten leveren. Daarnaast wordt een kind jaarlijks tussen de 30.000 en 40.000 keer in beweging gebracht tijdens naschoolse activiteiten. Maar het is ook mogelijk om kritisch te kijken naar of de inactieve kinderen hiermee daadwerkelijk bereikt worden en in welke mate het gelukt is om kinderen toe te leiden naar duurzame sportbeoefening. Ten slotte is er de uitdaging om de sportcoaches in Haren en Ten Boer te betrekken bij Bslim.

Sportief kapitaal voor álle jeugd

Met Bslim4 willen we voortborduren op de sterke punten van Bslim en tegelijkertijd kijken of nog meer sportief kapitaal te ontwikkelen is bij deze doelgroepen. Het is duidelijk dat vakleerkrachten in het basisonderwijs een enorme impuls geven aan de kwaliteit van het bewegingsonderwijs, de ontwikkeling van bewegingsvaardigheid, het sportief leervermogen, de motivatie om te sporten en bewegen en het plezier dat ze daarin hebben. In Bslim-wijken krijgen brede vakdocenten financiering vanuit de driehoek primair onderwijs, Rijksregeling combinatiefuncties en de bijdrage vanuit het gemeentelijk sportbudget. Er is weinig zicht op hoe het bewegingsonderwijs er in andere wijken binnen de gemeente voorstaat. Er is enorm veel kennis en expertise bij de Groningse kennisinstellingen als het gaat om bewegingsonderwijs en de ontwikkeling van kinderen. Wij willen graag samen met het primair onderwijs verkennen of deze kennis in alle wijken te benutten is, of het haalbaar is om echt overal vakdocenten in te zetten en of het sportbudget te benutten is om met name buitenschoolse formatie te financieren.

Bslim op school

Brede vakdocenten in de stad geven aan nog specifiekere tijd en energie te willen steken in de leerlingen die achterblijven qua bewegingsvaardigheid en sportief leervermogen. In de nieuwste leerlijnen vanuit curriculum.nu ligt nog meer nadruk op bewegingsvaardigheid, het ontwikkelen van een sportidentiteit, zelfregulatie en het kennismaken met de mogelijkheden die verschillende bewegingcontexten (schoolplein, speelveldjes, sportclubs) te bieden hebben. Leerlingen die achterblijven zouden net als bij andere schoolvakken extra aandacht moeten krijgen. Dit kan door de ontwikkeling van leerlingen systematisch te volgen en tijdens de lessen te differentiëren voor kinderen met enige achterstanden en een specifiek plan te ontwikkelen voor kinderen met grotere achterstanden. De vakdocenten zouden ook in het naschoolse programma kunnen focussen op deze doelgroepen. Het doel verschuift dan van aanvullend sportaanbod ontwikkelen naar specifieke activiteiten opzetten om doelgroepen met minder sportief kapitaal achterstand te laten inhalen en om hen te helpen een passend plekje te vinden in het reguliere sportaanbod bij de Groningse sportclubs.

Ambassadeur actieve gezonde leefstijl

Een vakdocent bewegingsonderwijs kan met zijn of haar kennis en expertise meer betekenen voor de school dan alleen het verzorgen van de gymles. Als ambassadeur van sport, bewegen en een actieve gezonde leefstijl kan de vakdocent een inspiratiebron zijn voor de groepsleerkrachten. Er vindt in Nederland, ook in Groningen, veel innovatie plaats op het gebied van bewegend leren, pleinspelen gericht op meervoudig bewegen en het 'nudgen' van de schoolomgeving om kinderen uit te nodigen meer te bewegen. Het is ook belangrijk te verkennen hoe het bewegingsonderwijs voor groep 1 en 2 naar een hoger niveau te krijgen is. Bij deze lessen zijn nog maar zelden vakdocenten betrokken, terwijl juist op deze leeftijd de bewegingsvaardigheid sterk te ontwikkelen is. Wij streven naar een stevigere positie van vakleerkrachten bewegingsonderwijs als ambassadeur voor een actieve gezonde leefstijl.

Special Heroes

Afgelopen jaar is de samenwerking tussen Special Heroes en het speciaal onderwijs binnen de gemeente verder geïntensiveerd dankzij een structurele bijdrage aan dit programma. Stichting Special Heroes Nederland maakt zich sterk voor de sociale, mentale en fysieke ontwikkeling van kinderen met een beperking door een gezonde en actieve leefstijl te stimuleren en een zo groot en breed mogelijk aanbod te creëren binnen de gebieden sport en bewegen, kunst en cultuur, werk en participatie en voeding en gezondheid. Vanuit Special Heroes worden specifieke clinics en evenementen voor deze doelgroepen georganiseerd die direct bijdragen aan positieve sportervaringen.

Bslim in de wijk

De buurtsportcoaches zijn binnen het Bslim-team betrokken bij het buitenschoolse sportaanbod in de Bslim-wijken, waarbij er een steeds betere samenwerking is met vakdocenten in het vmbo. De nadruk ligt hier met name op het ervaren van verschillende sport- en beweegcontexten en het ontdekken van welk type sport(omgeving) past bij iemands talenten en persoonlijke motieven in deze levensfase. Dankzij de samenwerking met brede vakdocenten binnen het Bslim-team, maar ook met andere professionals zoals de WIJ-teams, gebiedsteams en vakdocenten in het VO komen jongeren op de radar die in sport- en beweegdeelname achterblijven. Zij kunnen actief benaderd worden om deel te nemen. Het aanbod wordt zo veel mogelijk ontwikkeld in samenwerking met lokale sportclubs. Dit kunnen verenigingen, commerciële aanbieders of zelfgeorganiseerde communities zijn. Vanuit zo'n samenwerking is ook een follow-up mogelijk, wat betekent dat iemand vanuit een Bslim-activiteit de stap naar een aantal proeflessen en hopelijk een lidmaatschap kan maken. De buurtsportcoach kan sportclubs helpen met het ontwikkelen van deze follow-up en we streven ernaar dat sportclubs terugkoppelen of het proces daadwerkelijk tot structurele deelname leidt. Hier stopt de rol van de buurtsportcoach; het ondersteunen en versterken van sportclubs wordt opgepakt vanuit andere actielijnen. Het doorontwikkelen van de vindplaatsgerichte aanpak, de doorgeleiding naar duurzame sportdeelname bij sportclubs en het betrekken van ouders voor het mobiliseren van sociale steun blijven ook in Bslim4 belangrijke aandachtspunten. De samenwerking tussen Bslim-teams, lokale sportclubs en andere stakeholders draagt bij aan de ontwikkeling van Sportwijken (NR5), een hecht lokaal netwerk van waaruit alle inwoners uitgedaagd worden om met plezier te sporten en bewegen.

De leefwereld van de jongere

Zeker bij de hogere groepen van het basisonderwijs of in het vmbo is het essentieel om met het aanbod aan te sluiten bij de belevingswereld van jongeren. Vooral als het gaat om het betrekken van jongeren met minder sportief kapitaal. Communicatie via de Bslim-app en via sociale mediakanalen moet aansluiten bij de taal van de jeugd. Ook is het van belang om aan te haken bij de trends en hypes die de revue passeren. Gisteren was het Pokémon Go, vandaag is het TikTok, morgen is het weer wat anders. Wij willen experimenteren met Esports en gamification van sportactiviteiten. Door een FIFA-, Fortnite- of Just Dance-toernooi te combineren met een beweegactiviteit die hier bij aansluit, breng je bewegen naar de belevingswereld van de doelgroep. Hierbij kan er meteen ook aandacht zijn voor verantwoord gamen en gameverslaving.

Innovatie in de gehele keten

Groningen heeft de bijzondere situatie dat vakleerkrachten en buurtsportcoaches veelal opgeleid worden bij de sport en bewegen-opleidingen in onze eigen stad. De gehele keten van MBO Sport en Bewegen, HBO ALO en Sportkunde én RUG Bewegingswetenschappen zorgt voor enorm veel kennis en expertise om tot innovatie te komen. Door stagiaires vanuit de gehele keten te betrekken bij Bslim-teams zijn zowel de impact als de innovatiekracht van die teams te vergroten. Experimenteren op basis van de nieuwste didactische en pedagogische kennis met technologische hulpmiddelen of nieuwe communicatiemiddelen kan zorgen voor continue verbetering van het programma. Wij hopen dat het Bslim-team een leernetwerk kan worden waar onze professionals, studenten, docenten en onderzoekers komen tot doorontwikkeling van zowel het bewegingsonderwijs als de buurtsport. Met dezelfde stakeholders kunnen we verkennen wat mogelijk is ten aanzien van mbo-leerlingen, bij wie bewegingsarmoede ook een steeds groter probleem aan het worden is.

Doelstellingen:

- 1.1 Verbeteren van bewegingsvaardigheid, zelfvertrouwen, sportief leervermogen, motivatie en sportidentiteit bij kinderen in het basisonderwijs (4-12 jaar).
- 1.2 Verhogen van het aantal kinderen en jongeren (6-15 jaar) dat vanuit Bslim is begeleid tot een lidmaatschap bij een sportclub.

Inspanningen:

	2021	2022	2023	2024	2025
• Buurtsportcoaches in Haren en Ten Boer worden onderdeel van het Bslim-programma.					
• Met de brede vakdocenten op Bslim-scholen gerichte interventies ontwikkelen om de kinderen die achterblijven qua vaardigheid, sportief leervermogen en sportidentiteit deze te laten inhalen.					
• Onderzoeken hoe de (brede) vakdocent nog meer een actieve en gezonde leefstijl-ambassadeur op school kan worden.					
• Verkennen hoe Bslim kan bijdragen aan de kwaliteit van het bewegingsonderwijs in groep 1 en 2 en zelfs aan bewegen in de voorschoolse leeftijdsgroep.					
• Aansluiting naschoolse Bslim-activiteiten bij de leefwereld van de minder actieve jongeren.					
• Vindplaatsgerichte aanpak en versterken van de doorstroming naar duurzaam clublidmaatschap.					
• Doorontwikkeling van wijkgerichte aanpak in Bslim-teams als lerende netwerken.					

Inspanningen:

- Samenwerking in de gehele (bewegings)-onderwijsketen versterken en optimaal benutten.
- Streven naar een vakleerkracht op elke basisschool die werkt volgens de nieuwe leerlijnen van curriculum.nu.
- Samenwerking tussen vo-vakleerkrachten, bewegingsonderwijs in het mbo en verbinding naar actielijn 3 'Voor iedereen een sport'.

2021

2022

2023

2024

2025

Gronings Sportmodel:

Brede vakdocenten dragen bij aan de opbouw van sportief kapitaal door het ontwikkelen van bewegingsvaardigheid, een positieve sociale omgeving en door leerlingen te helpen ontdekken welke sporten en motieven hun voorkeur hebben. Buurtsportcoaches richten zich op 10- tot 15-jarigen en laten hen verschillende sportcontexten beleven. Met deze positieve ervaringen kan het sportief kapitaal zich verder ontwikkelen. Daarnaast richten zij zich op het wegnemen van barrières die deze doelgroep ervaart richting duurzame sportbeoefening bij een sportclub.

Strategieën:

Slimme interventies; Gebiedsgerichte aanpak; Investeren in samenwerkingskracht; Iedereen doet mee.

Bijdrage aan ambities:

Ieder kind sportief en vaardig; Vitale sportclubs in de buurt.

NR2 GELIJKE KANSEN

“Daar waar huidige systemen leiden tot ongelijke kansen en maatschappelijke opgaven waar niet direct een concrete oplossing voor handen is, willen we samen met alle betrokkenen streven naar systeeminnovatie.”

- Sport- en beweegvisie

In oktober 2020 ondertekenden de gemeente Groningen, kinderopvangbesturen en schoolbesturen het maatschappelijk akkoord voor sociale inclusie en gelijke kansen. Hiermee streven zij naar een integrale benadering van de drie leefwerelden (thuis, school en vrije tijd/wijk), waar ieder individu kan bijdragen aan een samenleving waarin iedereen wordt gewaardeerd en zonder vooroordeel de juiste kansen kan krijgen. De Groningse tweedeling in de samenleving wordt niet alleen zichtbaar in schoolresultaten, met bijbehorende sociaal-economische gevolgen. Ook als het gaat om sportdeelname, een actieve en gezonde leefstijl en maatschappelijke participatie zijn de verschillen tussen wijken groot. Via de route van een verlengde schooldag zou het mogelijk zijn om deze achterstanden in te lopen, maar dat kan alleen als ouders en maatschappelijke organisaties in de wijk hierbij betrokken worden. It takes a village to raise a child.

Nationaal Programma Groningen (NPG) en Regio Deal

Vanuit het NPG en de Regio Deal zijn er verscheidene initiatieven om met een verlengde schooldag aan de slag te gaan. Onder de noemer ‘Tijd voor Toekomst’ is er op een aantal scholen al geëxperimenteerd met een dagprogrammering, waarbij kinderen een kanskaart kregen om zelf keuzes te maken en aandacht te hebben voor bewegen, gezonde voeding, natuureducatie, wetenschap & techniek, cultuur, welzijn of de toekomstige arbeidsmarkt. Hoewel de definitieve invulling van de provinciale en lokale programma’s nog niet zijn vastgesteld, ligt het voor de hand om sport, bewegen en een gezonde leefstijl een plekje hierin te geven. Niet alleen omdat de opgaven in deze wijken op dit vlak groot zijn, maar ook omdat sport een positieve context kan bieden om te werken aan zelfvertrouwen, zelfregulatie, doorzettingsvermogen en sociale vaardigheden. Wij willen een verbindende rol spelen om het sportveld en sportprofessionals aangehaakt te krijgen bij de ontwikkeling van deze verlengde schooldag.

Sport- en beweeginclusief

In het gelijkekansenprogramma speelt het onderwijs een centrale rol, maar vaak begint het ontwikkelen van gelijke kansen al eerder, namelijk bij kinderen van 0-4 jaar. Vroeg beginnen met spelen en bewegen is essentieel om voldoende bewegingsvaardigheid en sportief kapitaal op te doen en zo mee te kunnen doen in de reguliere bewegcultuur. Het consultatiebureau, wijkverpleegkundigen, kinderopvang en groepsleerkrachten kunnen bijdragen aan het tijdig signaleren van eventuele achterstanden. Gerichte programma's zoals peutergym, uitdagende pleinspelen, motorische remedial teaching (MRT) en buitenschoolse sport- en beweegactiviteiten kunnen bijdragen aan de oplossing daarvan. De (brede) vakdocent speelt hierin een belangrijke rol, maar ook de pedagogisch medewerkers van de kinderopvang, de groepsleerkrachten en relevante zorgprofessionals zouden hulp kunnen krijgen om sport en bewegen nog meer in te zetten als middel om kinderen te helpen zichzelf te ontwikkelen. Bewegen zou een steviger positie kunnen krijgen in bestaande programma's gericht op Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) voor peuters vanaf 2 jaar.

Scandinavisch model

De verlengde schooldag biedt kansen om te experimenteren met een sport- en beweegmodel dat bekend staat als het Scandinavisch model. Veel sportclubs lopen ertegenaan om voldoende vrijwilligers te vinden om de grote aantallen jongste jeugd op een goede wijze te begeleiden. Tegelijkertijd geeft de sportbeoefening veel drukte in het gezin, waarbij zeker waar gesport wordt in de vooravond de gezamenlijke maaltijd onder druk komt te staan. In het Scandinavisch model krijgen de basisschoolkinderen tijdens de verlengde schooldag extra sport- en beweegmomenten waarbij zij uitgedaagd worden om meervoudig te bewegen, sportief kapitaal te ontwikkelen en minimaal één of twee keer per week hun favoriete sport te beoefenen. Bij thuiskomst is er tijd voor het gezin. Sportdeelname van kinderen wordt zo minder afhankelijk van de inspanningen en steun van hun ouders en de vereniging hoeft tot en met 12 jaar alleen maar zorg te hebben voor de begeleiding in het weekend. Meervoudige bewegingsvaardigheid opdoen en je pas laat specialiseren zijn ook aantoonbaar goed voor de sportieve ontwikkeling op de lange termijn. Samenwerking tussen sportclubs onderling en met het onderwijs en de kinderopvang zijn noodzakelijk om dit model te laten slagen.

Doorbraak

De verlengde schooldag is een van de vele initiatieven die we gaan ontwikkelen en die in samenhang de doorbraak moeten realiseren om de tweedeling in de samenleving te bestrijden. Bij de integrale aanpak van maatschappelijke opgaven worden armoede, gezondheid, opleiding, werkloosheid, veiligheid, ondermijning, zelfredzaamheid en woonkwaliteit als eerste genoemd. Sport en bewegen zelf zijn hierin geen speerpunt, maar kunnen wel een belangrijke katalysator zijn die bijdraagt aan het oplossen van deze complexe vraagstukken. Sport wordt vaak snel geassocieerd met gezondheid. Maar de sportclub is als een minimaatschappij, waar mensen die in armoede leven het levensgeluk kunnen terugvinden, mensen zonder werk als vrijwilliger kunnen re-integreren in arbeidsprocessen, waar sociaal kapitaal ontwikkeld wordt en waar jongeren hun energie kwijt kunnen, wat de veiligheid en leefbaarheid in de wijk ten goede kan komen. De sportclub fungeert als een sociaal bindmiddel in een wijk en kan deze rol nog sterker vervullen als ieder kind meedoet en als zij meer betrokken raakt bij de opgaven waar we gezamenlijk voor staan. Een doorbraak in de sport is een doorbraak voor de samenleving.

Doelstellingen:

- 2.1** Via het gelijkedansprogramma worden basisschoolkinderen ook uitgedaagd om meer sportief kapitaal te ontwikkelen tijdens de verlengde schooldag.
- 2.2** Sportclubs die hiervoor openstaan een rol geven bij de uitvoering van gelijkedansprogramma's om hiermee hun rol als maatschappelijk bindmiddel in de wijk nog verder te versterken.

Inspanningen:

	2021	2022	2023	2024	2025
• Sport- en beweegstakeholders betrekken bij de ontwikkeling van de verlengde schooldag.					
• Onderzoeken welke gerichte interventies bruikbaar zijn om mee te nemen bij de dagprogrammering en welke eventueel hierbuiten in te zetten zijn.					
• Proefdraaien en doorontwikkelen van de verlengde schooldag i.s.m. met onze Bslim-professionals.					
					

Inspanningen:	2021	2022	2023	2024	2025
<p>»» • Verkennen in welke mate het gelijkheidsprogramma voor sport en bewegen ook voor 0- tot 4-jarigen kan worden ingezet.</p> <p>• Verkennen of er sportclubs zijn die i.s.m. met de verlengde schooldag een pilot willen draaien met een Scandinavisch breedtesportmodel.</p> <p>• Breder verkennen hoe sport en bewegen gericht in te zetten zijn in gelijkheidsprogramma's die gemeentebreed ingezet worden.</p> <p>• Evalueren hoe sport- en beweeginterventies binnen het gelijkheidsprogramma daadwerkelijk voor de beoogde effecten zorgen.</p>					
					
					
					

Gronings Sportmodel:

Het gelijkheidsprogramma streeft naar gelijke kansen voor kinderen van 0 tot 12 jaar. Meer sport- en beweegmomenten voor de doelgroepen van dit programma dragen bij aan de opbouw van sportief kapitaal. Voor de jongste jeugd biedt dit kansen om buitenspelen en daarmee de ontwikkeling van bewegingsvaardigheid te stimuleren. Ons voorstel is om in het programma ook sportclubs te betrekken, zodat de kinderen positieve sportervaringen kunnen opdoen in een reguliere sportomgeving.

Strategieën:

Gebiedsgerichte aanpak; Investeren in samenwerkingskracht; Iedereen doet mee.

Bijdrage aan ambities:

Ieder kind sportief en vaardig; Vitale sportclubs in de buurt.

NR3 VOOR IEDEREEN EEN SPORT

“Ontdekken wat bij jou als sporter past, de kans krijgen om daar beter in te worden en hierin gestimuleerd worden door jouw omgeving.”

- Sport- en beweegvisie

Iedere sportloopbaan is anders. Een leven lang sporten en bewegen begint bij voldoende sportief kapitaal om mee te kunnen en willen doen. Maar veel mensen die gemotiveerd zijn om te sporten lopen toch tegen barrières aan om deze motivatie om te (blijven) zetten in actie. Voor sommigen zijn dit financiële barrières, voor anderen zijn het praktische barrières, maar voor veel mensen zijn het ook psychosociale barrières. Het wegnemen van belemmeringen kan een gerichte bijdrage leveren aan het vergroten van de deelname, zeker bij kwetsbare groepen. Eenmaal begonnen met sporten zijn positieve ervaringen essentieel om het vol te houden. Brede oriëntaties aan het begin van de sportloopbaan kunnen helpen te leren ontdekken wat bij jou als sporter past. Maar ook moet je motivatie aansluiten bij de cultuur van de sociale context waarin je je sport gaat beoefenen. Elke sportclub is anders en je welkom en thuis voelen is minstens zo belangrijk als het plezier dat je beleeft aan de activiteit. Interesses en behoeften veranderen gedurende een sportloopbaan. Natuurlijk doet iedere sportclub er alles aan om leden, abonnees en klanten vast te houden, maar als gezamenlijk breedtesportsysteem moeten we de barrières om te switchen juist zo laag mogelijk houden. Per saldo profiteert elke sportclub ervan als er meer mensen zijn die veranderen van sport in plaats van afhaken.

Financiële barrières

Vanuit armoedebeleid wordt binnen de gemeente Groningen al geruime tijd het Jeugdfonds Sport & Cultuur Groningen gefaciliteerd om contributie of lesgeld te betalen voor kinderen en jongeren uit gezinnen waar te weinig geld is voor het lidmaatschap van een sportclub of deelname aan culturele activiteiten. Deze regeling wordt steeds bekender, maar in samenwerking met buurtsportcoaches en sportclubs zou dit proces nog verder gestroomlijnd kunnen worden. Wij onderzoeken of ook voor volwassenen en ouderen een dergelijke regeling mogelijk is. Deze regeling is aanvullend op de Stadjespas, waar alle inwoners van de gemeente Groningen met een inkomen tot maximaal 120% van de bijstandsnorm gebruik van kunnen maken om korting te krijgen op een verscheidenheid aan sportactiviteiten en/of contributie. Daarnaast is er de Stichting Leergeld Groningen, die maatwerk biedt voor schoolgaande kinderen die net buiten de bestaande regelingen vallen. Wij streven ernaar dat deze regelingen goed op elkaar afgestemd zijn en meer bekendheid krijgen bij professionals en sportclubs binnen de gemeente, zodat er meer gebruik van wordt gemaakt.

Inclusief sportaanbod

Of het nu gaat om mensen met een auditieve of visuele beperking, lichamelijke of geestelijke beperking, gedragsproblematiek, chronische aandoening of nog vitale ouderen, sportdeelname is voor deze doelgroepen minder vanzelfsprekend. Om deel te kunnen nemen, lopen zij tegen veel praktische barrières aan die overwonnen moeten worden. Vervoer, specifieke materialen, goed geschoolde begeleiding en soms zelfs een aangepaste accommodatie zijn nodig om deelname mogelijk te maken. Groningen verkeert in de gelukkige omstandigheid dat veel aangepast sportaanbod relatief dichtbij is. Steeds meer sportclubs zijn bereid om te starten met aangepast aanbod, alleen weten ze soms niet waar te beginnen. Vanuit het Gronings Sportakkoord is een Bewegcoach Inclusief Sporten aangesteld om vraag en aanbod nog beter op elkaar aan te laten sluiten en om de doorontwikkeling van aangepast aanbod binnen Groningen aan te jagen. Bestaande concepten als Old Stars kunnen het eenvoudiger maken om te starten als club. Maar ook een goed aanbod van cursussen voor specifieke begeleiding is essentieel. Niet iedere club kan en hoeft een rol te spelen in het ontwikkelen van inclusief aanbod, maar wij streven er samen met de Bewegcoach Inclusief Sporten wel naar om het aangepaste sportaanbod in Groningen te verbreden en de komende beleidsperiode zichtbaarder te maken.

Diversiteit en flexibiliteit

Groningen is gezegend met een grote diversiteit aan sportclubs en een divers sportaanbod. Toch kunnen veel sportclubs zichzelf nog steeds ontwikkelen als het gaat om het inspelen op de vraag van huidige en toekomstige doelgroepen. Bij veel sportclubs is er nog steeds één lidmaatschapsvorm waar trainingen op vaste tijden en het spelen in de competitie vaste onderdelen van zijn. Flexibele lidmaatschapsvormen, minder vaste tijden, evenementen, een aangepaste spelvorm passend bij de sportbeleving van bepaalde doelgroepen, meer of minder begeleiding: er is veel mogelijk om nieuwe doelgroepen voor jouw sportclub te winnen. Dit kan prima bestaan naast een vaste kern die gebruikmaakt van het huidige lidmaatschapsmodel. Daarnaast is er veel mogelijk met slimme samenwerkingen om het beoefenen van meerdere sporten naast elkaar aantrekkelijk te maken. Je hoeft niet direct een omnivereniging te worden om gezamenlijk aanbod te realiseren. Vanuit sportparkmanagement en de sportwijken (NR5) zijn initiatieven op dit vlak te ontwikkelen die breed binnen de gemeente als inspiratie kunnen dienen voor andere clubs.

Hop naar een nieuwe sport

Het plezier verloren in jouw huidige sport? Ontdek dan een nieuwe uitdaging met de Sport- en Cultuurhopper. De Sport- en Cultuurhopper is een online verzameling van sport- en culturele cursussen aangeboden door verschillende aanbieders. Hiermee kunnen inwoners uit de gemeente Groningen op een laagdrempelige manier gratis of tegen geringe kosten kennismaken met een sport of activiteit. Dit platform verzamelt tweemaal per jaar alle cursussen en brengt vervolgens vraag en aanbod bij elkaar. Afgelopen jaar is dankzij het Gronings Sportakkoord de Sporthopper uitgebreid met activiteiten voor iedereen van 0-99 jaar. Iemand die het plezier verliest in zijn of haar sport hoeft zo niet verloren te zijn voor de sport in het algemeen. Hoewel dit concept goed aangeslagen is, blijven we zoeken naar verbetering. Hoe kan de follow-up na deelname aan de tijdelijke cursus nog beter? Is het haalbaar om van twee keer per jaar overstappen naar een systeem dat het hele jaar openstaat? Hoe kunnen we de Sport- en Cultuurhopper 'just in time' onder de aandacht krijgen bij de sporter die afhaakt bij zijn of haar huidige sportclub? Daarnaast zou het interessant zijn om een sportkeuzetest aan het systeem toe te voegen die je helpt om een sport te kiezen die bij jou past.

Doelstellingen:

- 3.1** Wegnemen van financiële barrières bij iedere sporter in Groningen die niet de financiële mogelijkheden heeft om mee te doen.
- 3.2** Stimuleren van de ontwikkeling van aangepast en/of flexibel sport- en beweegaanbod bij sportclubs en zorgen voor een optimale zichtbaarheid en toegankelijkheid van dit aanbod.
- 3.3** Drempels verlagen om andere sport- en beweegactiviteiten uit te proberen en te ontdekken welke sport op dat moment bij jou past.

Inspanningen:

- » Financiële barrières wegnemen door nog bekender maken en afstemmen van financiële regelingen.
- Inzet Bewegcoach Inclusief Sporten.
- Breder bekend maken en uitrollen van Old Stars binnen de gemeente.
- Doelgroepgericht en flexibel sportaanbod bij onze sportclubs: breed delen van good practices.
- Versterken van de follow-up van de Sport- en Cultuurhopper.
- Verkennen of een just-in-time kennismakingsaanbod haalbaar is.

2021

2022

2023

2024

2025

Gronings Sportmodel:

Voor mensen die wel graag willen, maar tegen financiële, praktische of psychosociale barrières aanlopen, proberen wij drempelverlagende interventies in te zetten. Voor mensen die wel deelnemen, maar waarvan de motivatie dalende is binnen een bepaalde sport(omgeving), is het nodig om eenvoudig en laagdrempelig wat anders te kunnen ontdekken. Deze actielijn staat volledig in het teken van het wegnemen van drempels om een nieuwe sport te proberen en lid te worden.

Strategieën:

Iedereen doet mee; Investeren in samenwerkingskracht; Slimme interventies.

Bijdrage aan ambities:

Vitale sportclubs in de buurt; Ieder kind sportief en vaardig.

NR4 VEILIG, POSITIEF, INCLUSIEF

“Binnen onze sportclubs gaan mensen sportief en respectvol om met elkaar, de tegenstander én minderheden.”

- Sport- en bewegvisie

Sportclubs zijn dé plek waar voor vrijwel alle sporters een duurzame sportdeelname begint. Of het nu gaat om een sportvereniging, -onderneming, -stichting of lichter georganiseerd sportclubje, juist de stimulerende omgeving, de begeleiding en het clubgevoel maken dat je erbij wilt blijven horen. Gedurende de coronapandemie is gebleken dat daar waar het clubgevoel groot is, de leden trouw blijven in tijden waarin minder of niet gesport mag worden. Onze sportclubs zijn daarom essentieel voor het ontwikkelen van sportief kapitaal. Helaas doen niet alle sporters positieve ervaringen op bij sportclubs. Grensoverschrijdend of ongewenst gedrag, sociale uitsluiting, een gesloten cultuur: het komt allemaal nog steeds voor in de sport. Als we de positieve kracht van sport in Groningen optimaal willen benutten, dan verplicht dit ons om tegelijkertijd ook de schaduwkant van de sport te erkennen én bestrijden. Wij gaan voor een positieve sportcultuur die veilig en plezierig is voor alle inwoners.

Veilig is de ondergrens

De sportclub moet altijd en voor iedereen een veilige plek zijn. Extra aandacht moet er zijn voor doelgroepen die zichzelf minder goed kunnen verdedigen, zoals kinderen, ouderen of mensen met een mentale beperking. Seksueel ontoelaatbaar gedrag, fysieke en mentale mishandeling, discriminatie, diefstal, vandalisme en grensoverschrijdend gedrag zijn niet eenvoudig uit de sport te bannen. Sterker nog, de aard van de sport, met machtsverschillen tussen coach en pupil, praktisch gesloten gelegenheden en haar fysieke karakter, maakt dat sport soms een voedingsbodem is voor deze ongewenste gedragingen. Via het landelijk actieprogramma ‘Naar een veiliger sportklimaat’ en de inspanningen van sportbonden is er ook in Groningen al veel ondernomen om sport veiliger te maken. Toch zijn er nog veel sportclubs die geen scherp geformuleerde gedragsregels of een protocol rondom wangedrag of de aanstelling van een vertrouwenscontactpersoon opgesteld hebben. De komende jaren willen wij samen met de sportbonden en koepels die actief zijn in Groningen en relevante gemeentelijke beleidsdomeinen verkennen welke acties nodig zijn om de Groningse sport een veilig thuis te laten zijn voor alle sporters.

Positieve sportcultuur

Naast een veilige omgeving bieden zou de sport ook altijd leuk, eerlijk en zorgeloos moeten zijn om tot de beoogde positieve ervaringen te leiden. Trainers, coaches en instructeurs zouden het welzijn van de sporter altijd boven het resultaat moeten stellen. En laat ouders langs de lijn vooral positieve supporters zijn. Daar waar het resultaat volledig centraal komt te staan, of het nu gaat om competitie, afvallen of sterker worden, bestaat het risico dat de sportbeoefening niet meer verantwoord is. Als club, begeleiders, arbitrage en omkadering is het zaak om samen een positieve cultuur te behouden. Schelden, pesten en onsportief gedrag horen, net als doping, omkoping en overlast door alcohol- of drugsgebruik, niet thuis in de sport. Een gezond sociaal klimaat bij een sportclub kan bijdragen aan het zelfvertrouwen, de eigenwaarde, het doorzettingsvermogen, de ontspanning en het welbevinden van de sporter. Een slecht sociaal klimaat kan juist leiden tot faalangst, een minderwaardigheidscomplex of een eetstoornis. De kwaliteit van de begeleider in combinatie met de cultuur binnen een sportclub kunnen de sporter maken of breken. Samen met de sportbonden en sportclubs willen wij blijven werken aan een positieve sportcultuur waarin mensen worden aangesproken op negatief gedrag, ongewenste ontwikkelingen bij sporters worden gesignaleerd en aangepakt en waarbij positief gedrag wordt aangemoedigd. High five!

Clubkader

Vrijwel iedere fanatieke sporter kan zich die ene trainer, coach, gymleraar of instructeur herinneren die het vuurtje in hem of haar heeft doen ontbranden. De kwaliteit van begeleiding van sporters maakt écht het verschil als het gaat om een leven lang sporten en bewegen. Of het nu gaat om de professionele instructeur bij een fitnesscentrum, een betaalde trainer/coach bij een sportvereniging of een ouder die als vrijwilliger de jongste jeugd begeleidt, een basisniveau aan pedagogische en didactische vaardigheden is essentieel. Samen met de diverse sportopleidingen die Groningen rijk is willen wij verkennen hoe de kwaliteit van het technisch kader te verbeteren is. Het Nationaal Sportakkoord biedt mogelijkheden voor laagdrempelige trainer/coach-opleidingen. Hier horen ook cursussen bij over positief coachen, coachen van jongeren met gedragsstoornissen en het begeleiden van pubers. Maar voor anderen sluit begeleiding 'on the job', ook wel clubkadercoaching genoemd, beter aan bij de behoefte. Sportieve kennisinstellingen in Groningen beschikken over enorm veel kennis en expertise op het gebied van optimale begeleiding van verschillende doelgroepen. Deze kennis willen we in samenwerking met de gehele keten beter ontsluiten en bruikbaar maken voor ons clubkader.

Sport en bewegen voor iedereen

Een groot consortium van landelijke partijen in de alliantie 'Sporten en bewegen voor iedereen' is overeengekomen dat zij de komende jaren inspanning leveren om de sportpraktijk bewust te maken van de mogelijkheden en belemmeringen die erop grond van iemands leeftijd, fysieke of mentale gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie zijn om te gaan sporten en bewegen. In actielijn 3 gaven wij al aan hoe we barrières willen wegnemen en daarmee sportaanbod voor iedere Groninger willen faciliteren. Belangrijk is dat de verschillende doelgroepen niet alleen met plezier mee kunnen doen, maar zich ook welkom voelen, er écht bij horen en geaccepteerd worden. Het gaat dus niet alleen over aanbod, maar ook over een open cultuur binnen het sportlandschap. Het idee is dat er, naast de aanstelling van een Beweegcoach Inclusief Sporten en enkele Wijk sportmanagers vanuit het Gronings Sportakkoord, een stevig lokaal samenwerkingsverband gesmeed wordt, zodat de alliantie 'Sporten en bewegen voor iedereen' voor Groningen gaat werken. Gebruikmakend van de diensten en producten van nationaal opererende belangenbehartigers, zoals de John Blankenstein Foundation (LHBTI+), Special Heroes, het Fonds Gehandicaptensport, Geef Racisme de Rode Kaart, de Stichting Life Goals, het Jeugdfonds Sport & Cultuur en het Nationaal Ouderenfonds willen we doelgroep voor doelgroep werken aan een inclusieve sportcultuur in Groningen. Hierbij betrekken we met name lokaal opererende stakeholders om samen campagnes, workshops en procesbegeleiding op maat te realiseren bij sportclubs die een open cultuur voor deze doelgroepen willen ontwikkelen.

Doelstellingen:

- 4.1 Terugdringen van het aantal incidenten en grensoverschrijdend gedrag in de Groningse sport.
- 4.2 Meer sportclubs die actief werken aan een positief sportklimaat door activiteiten gericht op het clubkader, arbitrage, ouders en gedragsregels.
- 4.3 Meer sportclubs die actief werken aan een inclusief sportklimaat door te participeren in campagnes, workshops of andere activiteiten.

Inspanningen:

- Ontwikkelen lokaal actieplan veilig en positief sportklimaat.
- In samenwerking met sportbonden sportclubs stimuleren en ontzorgen wat betreft gedragsregels, VOGs, het voorkomen van wangedrag en het aanstellen van een VCP.
- Integrale aanpak positief coachen ontwikkelen.

2021

2022

2023

2024

2025

Inspanningen:

- Stimuleren gebruik van sportservices uit het Nationaal Sportakkoord rondom scholing technisch clubkader.
- Samen met sportopleidingen verkennen of clubkadercoaching haalbaar is.
- Lokaal netwerk 'Sport en bewegen voor iedereen' mobiliseren en samen bouwen aan een alliantie.
- Project 'Gelijkspelen' gericht op inclusie van LHBTI+ doelgroep.
- Vervolgprojecten gericht op andere doelgroepen en/of aspecten van een open sportcultuur i.s.m. de Bewegcoach Inclusief Sporten, sportwijken en/of sportparkmanagers (NR5).
- Inspelen op landelijke projecten, campagnes en interventies gericht op positieve en inclusieve sportcultuur.

2021

2022

2023

2024

2025

Gronings Sportmodel:

Sportief kapitaal verdwijnt snel wanneer deelnemers negatieve ervaringen opdoen. Daarom is het belangrijk dat onveilige situaties en negatieve gedragingen uit de sport worden gebannen. Positieve ervaringen ontstaan als de sportcultuur positief is en de begeleiding van een goed niveau. Dezelfde positieve ervaringen moeten ook voor minderheden of kwetsbare groepen gelden. Met deze actielijn proberen wij samen met sportclubs en andere betrokkenen te werken aan een klimaat dat garant staat voor positieve sportervaringen.

Strategieën:

Iedereen doet mee; Bewustzijn vergroten; Investeren in samenwerkingskracht.

Bijdrage aan ambities:

Vitale sportclubs in de buurt; Ieder kind sportief en vaardig.

NR5 SPORTPARKMANAGEMENT

Professionals in de wijk en de gebruikers van de sportfaciliteiten kunnen nog meer samenwerken om de sportieve ruimte als sociale voorziening te benutten.”

- Sport- en beweegvisie

In het streven naar vitale sportclubs speelt de accommodatie een belangrijke rol. Onderzoek laat zien dat clubs met een echte thuisbasis, een ‘eigen’ accommodatie en kantine, veerkrachtiger zijn en op de lange termijn vitaal.¹¹ Ook tien jaar geleden, met de vorige sportvisie, streefden wij al naar open sportparken die in sterke verbinding met de wijk een belangrijke sociale functie vervullen. Dit vraagstuk bleek echter complex en op veel plekken is het nog niet gelukt hier veel successen in te boeken. Er is veel draagvlak nodig onder alle betrokken partijen, zowel op het sportpark als bij het beheer van de openbare ruimte, om dit tot een succes te maken. Het openbaar maken van sportparken sluit uitstekend aan bij de Groningse ambitie om de openbare ruimte te herwinnen en daarmee de kwaliteit van leven in de gemeente te verhogen. Sportparkmanagement is een nieuwe actielijn waarmee we willen testen in hoeverre professionalisering op de sportparken bij kan dragen aan deze ambitie.

Clubontwikkeling

De afgelopen jaren heeft het ondersteunen van sportclubs een sterke ontwikkeling doorgemaakt. Generieke verenigingsondersteuning heeft steeds meer plaatsgemaakt voor vraaggericht werken. Sportclubs zijn vaak complexe organisaties waarbij het zoeken naar onderliggende oorzaken en patronen soms verkend moet worden om symptoombestrijding te voorkomen. Soms is de vraag eenvoudig en gaat het bijvoorbeeld om een cursus op sporttechnisch, vrijwilligers-, sponsoring- of een ander relevant gebied. Soms is het vraagstuk complex en is procesbegeleiding op maat nodig om echt een stap vooruit te zetten. De ondersteuning wordt steeds meer gericht op het helpen van de sportclub om zichzelf te blijven ontwikkelen als organisatie. De afgelopen beleidsperiode is gebleken dat de relatie essentieel is, maar dat het onmogelijk is om als professional met alle sportclubs in Groningen tegelijk een relatie op te bouwen. Via het Nationaal Sportakkoord is het de komende jaren mogelijk om als sportclub ‘services’ af te nemen en de ondersteuning op maat te ontvangen die nodig is. Daarnaast willen wij experimenteren met een meer gebiedsgerichte aanpak in de vorm van sportparkmanagement en sportwijken, waarbij duurzame relaties tussen professionals, sportclubs en lokale stakeholders ontwikkeld worden die tot effectieve clubontwikkeling leiden.

Sportwijken

Vanuit het Gronings Sportakkoord is in het afgelopen jaar, in navolging van Sportwijk Beijum, gestart met Sportwijk Zuid en Sportwijk Oude Wijken. Het idee achter de sportwijken is dat er een samenwerking ontstaat tussen professionals die in de wijk actief zijn, sportclubs, onderwijs, kinderopvang, preventieve zorgorganisaties, WIJ-teams, Bslim en andere maatschappelijke partijen. Samen ontwikkelen zij interventies en sportaanbod dat op maat ontwikkeld wordt voor de vraagstukken en behoeften die in de specifieke wijk leven. Het is een buurtgerichte aanpak waar veel ruimte is voor samenwerking en initiatief van onderaf. Het draagt bij aan nieuwe activiteiten die kunnen plaatsvinden bij de sportclub, sportaccommodaties of in de openbare ruimte. De interventies dragen bij aan de ontwikkeling van sportief kapitaal bij de buurtbewoners. Bovendien dragen ze direct bij aan maatschappelijke vraagstukken op het gebied van meedoen, samenleven, positieve gezondheid en positief opgroeien. Het lokale netwerk dat ontwikkeld wordt vanuit de sportwijken kan ook aan de verlengde schooldag (NR2) een belangrijke bijdrage leveren.

Sportparkmanagement

De sportparkmanager neemt de sportaccommodatie en haar gebruikers als uitgangspunt. Deze professional neemt een zichtbare positie in op het sportpark, vanwaar hij of zij een duurzame relatie opbouwt met de sportclubs en ze kan helpen bij hun ontwikkeling tot een vitale en open club. De sportparkmanager ontzorgt sportclubs als het gaat om het ontwikkelen van meer flexibel aanbod of het ontplooiën van maatschappelijke activiteiten. Net als in de sportwijk wordt er gewerkt aan het ontwikkelen van lokale samenwerkingsverbanden, nieuw aanbod voor doelgroepen die nu nog weinig op het sportpark komen en slimme interventies om bij te dragen aan het versterken van de sportclubs én het ontwikkelen van sportief kapitaal bij de inwoners van de omliggende buurt. Door te streven naar een vollere programmering overdag krijgt het sportpark een steeds opener karakter. Wij gaan starten met sportparkmanagement op één of twee sportparken. Mocht het concept maatschappelijk rendement opleveren én zorgen voor een betere exploitatie, dan kunnen we het ook bij andere sportparken invoeren. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de gebruikers en lokale stakeholders altijd participeren in het initiatief.

Sportpark van de toekomst

Vanwege de druk op ruimte binnen de gemeente en de maatschappelijke opgaven die spelen, is het interessant om te kijken of de 23 sportparken binnen de gemeente een diversiteit aan functies kunnen vervullen. De invoering van de Omgevingswet is een extra aanleiding om de huidige functies van onze sportparken nog eens tegen het licht te houden. Multifunctioneel gebruik, een flexibel exploitatiemodel, inbedding en ontsluiting richting de omringende wijk: het zijn allemaal uitdagingen waar de sportparkmanager initiatieven in kan ontplooien. Het doel is om gerichte stappen te zetten richting een open sportpark, door het realiseren van open plekken op het park, functionele scheidingen en uiteindelijk een volledige ruimtelijke vervlechting. Het sportpark van de toekomst draagt bij aan een leefbare samenleving door een gezonde leefomgeving, een sociale ontmoetingsplek en een groene oase in de wijk te bieden. Zeker in de gebiedsontwikkeling van nieuwe wijken aan de west- en oostflank van de stad (NR7) zijn er vanaf het begin kansen bij de planontwikkeling om na te denken over welke rol een sportpark in een wijk kan spelen. Maar ook voor bestaande sportparken kan onderzocht worden hoe een betere toegankelijkheid voor wandelaars en fietsers het sportpark meer onderdeel kan maken van de aangrenzende wijken.

Kenmerken van een open sportpark

Het open sportpark is een concept dat inspeelt op toekomstige ontwikkelingen en voldoet aan de volgende vijf hoofdkenmerken:

- **Functiemenging:** het sportpark wordt ook gebruikt voor andere doelen dan sport. Denk aan kinderopvang, buurthuis, bibliotheek of een fysiopraktijk. Het resultaat: een park waarin wonen, werken, onderwijs, zorg, sport en dienstverlening naast elkaar mogelijk zijn.
- **Ruimtelijke integratie:** het sportpark wordt via actieve verkeersroutes, groen en recreatiestructuren verbonden met de openbare ruimte. Het sportpark is zo een ontmoetingsplek of startpunt van verschillende sporten.
- **Goede benutting:** de sportparken worden zowel maatschappelijk als sportief goed benut door verschillende doelgroepen. Overdag wordt een clubhuis bijvoorbeeld gebruikt als ontmoetingsplek voor ouderen en/of als onderwijslocatie. In de avonden en de weekenden maken sportclubs gebruik van de faciliteiten. Tijdens vakanties is er bijvoorbeeld ruimte voor evenementen.
- **Openheid:** het sportpark moet open zijn voor iedereen. Fiets- en wandelroutes lopen door het park en er zijn sportvelden die iedereen kan gebruiken. Natuurlijk is er toezicht nodig en zijn op sommige plekken nog hekken nodig. Zodra het sportpark beter benut wordt, is er ook vaker toezicht.
- **Bestuurlijk vitaal:** naast de ruimtelijke inrichting is het belangrijk dat zowel het activiteiten aanbod als het draagvlak voor vrijwilligers op orde zijn.²⁶

Gebiedsgerichte positionering

Of het nu gaat om de sportwijk of het sportpark, beide concepten streven ernaar om sport en bewegen lokaal zichtbaarder te maken en meer smoel te geven. Waar gemeentelijke initiatieven soms voelen als ver weg, streven we hier juist naar superlokale netwerken die samen het aanbod en de faciliteiten zichtbaar maken en doen aansluiten bij de lokale behoefte. De komende drie jaar nemen wij de tijd om zowel sportparkmanagement als de sportwijken door te ontwikkelen en grondig te evalueren. Vervolgens wordt gekeken welke initiatieven het meest bijdragen aan de geformuleerde doelstellingen en hoe hier breder binnen de gemeente op voortgeborduurd kan worden.

Doelstellingen:

- 5.1 Het verhogen van de vitaliteit van de Groningse sportclubs.
- 5.2 Het (door)ontwikkelen van open sportclubs die een bijdrage willen leveren aan de maatschappelijke opgaves in de naastgelegen wijken.
- 5.3 De openheid, het maatschappelijk nut en/of de exploitatie van het sportpark wordt verhoogd door het ontwikkelen van aanvullende activiteiten in samenwerking met partners uit omliggende wijken.

Inspanningen:

	2021	2022	2023	2024	2025
• Sportservices vanuit het Nationaal Sportakkoord onder de aandacht houden van Groningse sportclubs.					
• Vitaliteit en maatschappelijke oriëntatie van sportclubs in Groningen in kaart brengen.					
• Verkennen hoe vitale sportclubs en open sportclubs als inspiratie te benutten zijn richting andere sportclubs.					
• Haalbaarheidsonderzoek sportparkmanagement.					
• Pilots sportparkmanagement op enkele sportparken.					
• Verkennen hoe het 'sportpark van de toekomst' of een open sportpark van meerwaarde kan zijn. Deze meenemen in gebiedsontwikkeling van nieuwe wijken.					

Inspanningen:

- Doorontwikkelen van het sportwijkenconcept vanuit het Gronings Sportakkoord.
- Grondige evaluatie van sportparkmanagement en sportwijken en ontwikkeling van toekomstbestendige gebiedsgerichte aanpak van zachte sportinfrastructuur.

2021

2022

2023

2024

2025

Gronings Sportmodel:

De verbinding tussen hardware (faciliteiten), software (sport- en beweegaanbod) en het bijdragen aan maatschappelijke opgaven als meedoen, cohesie, gezondheid en positief opgroeien komt tot stand door de ontwikkeling van orgware. Sportparkmanagers en wijk sportmanagers dragen bij aan de samenwerking tussen sport en andere maatschappelijke organisaties. Zij dragen bij aan de organisatiekracht van sportclubs, het benutten van faciliteiten, het ontwikkelen van maatschappelijke activiteiten en daarmee ook de openheid en toegankelijkheid van de sport.

Strategieën:

Investeren in samenwerkingskracht; Gebiedsgerichte aanpak; Iedereen doet mee.

Bijdrage aan ambities:

Vitale sportclubs in de buurt; Uitnodigende sportieve ruimte; Sporten en spelen in de buurt.

NR6 SPORTIEVE RUIMTE BETER BENUTTEN

“Onze ambitie is het behouden en ontwikkelen van veilige en uitnodigende sportaccommodaties en -faciliteiten die voldoen aan de behoeften van de sporter, financieel verantwoord zijn en optimaal worden benut.”

- Sport- en bewegvisie

Sportaccommodaties en -faciliteiten die uitnodigen om te sporten en bewegen en goed aansluiten bij de behoeften van gebruikers, leveren een belangrijke bijdrage aan het sportplezier en de ontwikkeling van sportief kapitaal. Hoewel de gemeentelijke sportaccommodaties primair de bij NOC*NSF aangesloten verenigingssport faciliteren, wordt het gebruik steeds multifunctioneler en zijn er steeds vaker ook anders georganiseerde sportclubs die hier gebruik van maken. Sport050 zorgt voor het onderhoud, beheer en exploitatie van deze sportaccommodaties. Door middel van het Meerjaren Onderhoudsprogramma (MJOP) en Vervangingsinvesteringen Programma (VIP) zorgt Sport050 ervoor dat de faciliteiten voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen. Daarnaast worden klantregisseurs ingezet om de dienstverlening optimaal te laten aansluiten bij de behoeften van de sportclubs en gebruikers.

Gelijk speelveld

In de afgelopen beleidsperiode is samen met de Sportkoepel en alle andere stakeholders hard gewerkt aan gelijke afspraken voor de buitensport met betrekking tot vergoedingen en/of eigendomssituaties op gemeentelijke sportaccommodaties. In de eerste fase hebben wij dit gedaan voor de sportverenigingen uit de voormalige gemeente Groningen. In fase twee implementeren wij dit gelijk speelveld ook bij sportverenigingen in de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer. Andere projecten die al in gang zijn gezet of de komende periode van start gaan, zijn energiedoorbelasting, LED, het hanteren van de kleedkamernorm en overige beheerafspraken met betrekking tot onder andere tribunes. Ook voor deze projecten willen wij dat er een gelijke uitgangssituatie is voor alle sportverenigingen binnen de gemeente.

Tarieven

Bij de herindeling van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer is de wens uitgesproken om te komen tot uniforme sporttarieven voor alle gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties. In de harmonisatie van de tarieven wordt gezocht naar een tarievenstelsel dat aansluit bij onze sport- en beweegvisie. Daar waar dit leidt tot negatieve consequenties voor sportclubs wordt een zachte landing gehanteerd, waarbij in meerdere jaren naar het nieuwe uniforme tarief gegroeid wordt. Het doel is om een rechtvaardige en overzichtelijke situatie te creëren, zodat sportclubs en andere gebruikers voor een langere periode weten waar zij aan toe zijn en waarbij ze alleen rekening hoeven te houden met jaarlijkse indexering. Daarbij willen wij ook onderzoeken wat de consequenties zijn als ook anders georganiseerde sportclubs in aanmerking komen voor verenigingstarieven wanneer zij een vergelijkbare bijdrage leveren aan het sportief kapitaal.

Beter benutten

Het project Beter Benutten heeft de afgelopen beleidsperiode gezorgd voor een betere bezetting van binnensportaccommodaties. Dit heeft geleid tot extra capaciteit waarmee beter te voldoen was aan de vraag en de exploitatie met 8% is toegenomen. Daarbij moet worden aangetekend dat er nog steeds krapte heerst op het gebied van binnensportcapaciteit (NR7). We blijven werken met transparante uitgangspunten zoals voor inroostering, waarbij structurele gebruikers voorrang krijgen op incidentele gebruikers. Hierbij wordt zo veel mogelijk rekening gehouden met de behoefte aan een sporthal als thuishonk voor grote verenigingen, het beperken van te veel spreiding over accommodaties, het terugbrengen van de eindtijd van 23:00 naar 22:30 uur en het verkennen van een verlenging van wedstrijddagen naar negen uur. Voor met name de voetbalsport ligt er een groot exploitatievraagstuk. Samen met de voetbalverenigingen en de KNVB willen we de komende jaren werken aan betere spreiding en benutting van de voetbalcapaciteit in de stad en op de verschillende sportparken. Waar nodig worden ook andere sporttakken van de buitensport betrokken bij dit project. Daarnaast willen we via sportparkmanagement (NR5) proberen om de bezetting in de daluren te verhogen door activiteiten voor nieuwe doelgroepen te initiëren.

Roosters

We proberen bij de inroostering van velden, zalen, zwembaden en ijsbanen aan de belangen van alle gebruikersgroepen tegemoet te komen. Jaarlijks wordt op basis van de aanvragen door sportclubs en andere gebruikers een indeling gemaakt. Er worden toewijzingsregels gebruikt om met name daar waar de capaciteit krap is, bijvoorbeeld bij sporthallen en op ijs, tot een optimaal rooster te komen. Hierbij geven we voorrang aan structureel gebruik (een heel sportseizoen) boven periodiek gebruik (bepaalde periode in het jaar) en incidenteel gebruik. Overdag krijgt het onderwijs voorrang, na schooltijd krijgen de talentprogramma's (RTC's) en Bslim voorrang en tijdens de cluburen gaan de Groningse sportclubs voor andere gebruikers.

Onderwijsuren (8-15 uur)

1. Basisonderwijs en Voortgezet Onderwijs (=wettelijke plicht)

2. RTC's

3. Structureel gebruik door sportclubs

4. Incidenteel gebruik

Naschoolse uren (15-18 uur)

1. RTC's & Bslim

2. Structureel gebruik door sportclubs

3. Periodiek gebruik

4. Incidenteel gebruik

Cluburen (18-22:30) en weekend

1. Structureel gebruik door sportclubs

2. Periodiek gebruik door sportclubs

3. Incidenteel gebruik

Sportieve infrastructuur tijdens coronapandemie

Normaal gesproken steken we veel tijd en energie in een optimale benutting van accommodaties die wij verhuren aan sportclubs en de marketing van onze zwembaden en ijsbanen. Door de coronapandemie ligt de prioriteit nu voornamelijk bij het goed managen en communiceren van de tijdelijke, maar veelvuldig gewijzigde maatregelen richting onze gebruikers. Ook vraagt het extra inspanningen om de (landelijke) financiële compensatieregelingen waar sportclubs en/of de gemeente gebruik van kunnen maken bij iedereen bekend te maken. Verder geldt voor Sportcentrum Karding en alle overige zwembaden dat ook daar het aantal bezoekers niet representatief is ten opzichte van andere jaren. Wij streven ernaar om ook hier optimaal gebruik te maken van de landelijke compensatieregelingen, niet alleen voor onze eigen zwembaden, maar ook voor bijvoorbeeld de openluchtbaden in Hoogkerk en De Blinkerd (Ten Boer) en het binnenbad Scharlakenhof (Haren) waar wij een subsidierelatie mee hebben. Voor alle accommodaties en aanbieders geldt dat er zo veel mogelijk de vinger aan de pols gehouden wordt om samen te streven naar het behoud van de huidige sportinfrastructuur gedurende de coronacrisis en erna.

Toegankelijkheid

Wij streven naar sportaccommodaties en -faciliteiten die voor iedereen toegankelijk zijn. Een inclusief sportaanbod kan natuurlijk alleen functioneren als de accommodaties toegankelijk zijn. Alle nieuw te bouwen sportaccommodaties zijn eveneens toegankelijk voor gehandicapten, conform het gemeentelijke beleid. Bij oudere faciliteiten is dit helaas niet altijd mogelijk, maar daar waar aanpassingen te realiseren zijn, gaan wij deze zo veel mogelijk toepassen. De Werkgroep Toegankelijk Groningen is een netwerk van en voor 'mensen met een handicap' in de Gemeente Groningen. Deze werkgroep willen wij laten meedenken bij de vraag hoe onze faciliteiten ook voor andere beperkingen dan een fysieke handicap optimaal toegankelijk te maken zijn. Bijvoorbeeld voor blinden, doven of mensen met een verstandelijke of psychische beperking. Ook de Bewegcoach Inclusief Sporten kan hier een rol bij spelen.

Veilig en uitnodigend

Elke sporter moet erop kunnen vertrouwen dat de faciliteiten veilig zijn. Het onderhoud van faciliteiten en materialen zijn daarvoor belangrijk. Vanuit het MJOP worden periodieke controles uitgevoerd en waar nodig materialen vervangen. Sommige materialen gaan lang mee; deze zijn weliswaar veilig, maar niet altijd meer van deze tijd. Wij willen verkennen hoe we meer diversiteit aan materialen kunnen krijgen en hiermee beter kunnen aansluiten bij de behoeften van de gebruikers. Er wordt momenteel gewerkt aan een Integraal Accommodatieplan Bewegingsonderwijs en Binnensport (IABB) waarbij sport, maatschappelijk vastgoed en onderwijs samen optrekken en waarin dit aspect meegenomen wordt (NR7). Tijdens de coronapandemie is ventilatie een nog veel belangrijker thema geworden dan het al was. Er is een inventarisatie uitgevoerd naar mechanische en natuurlijke ventilatiemogelijkheden van onze binnensportaccommodaties. Daar waar mechanisch wordt geventileerd, is de toegevoegde buitenlucht maximaal. Ontwikkelingen op het gebied van ventilatie worden op de voet gevolgd om ook gedurende de coronapandemie veilige binnensport mogelijk te maken. Naast veiligheid is een uitnodigende sportomgeving essentieel voor een positieve sportervaring. Periodiek voert Sport050 gebruikerstevredenheidsonderzoeken uit voor de verschillende gemeentelijke sportaccommodaties. Het is de bedoeling om hier de komende jaren een meer kwalitatieve insteek gekozen wordt, zodat het beter begrijpen van de knelpunten en de mogelijke oplossingen hiervoor centraal komt te staan.

Doelstellingen:

- 6.1** Minimaal 70% van de gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties zoals sporthallen, gymzalen, sportzalen, dojo's, sportvelden, zwembaden en kunstijs, is tevreden over de geboden faciliteiten.
- 6.2** Minimaal 90% van de sportclubs die gebruik maken van gemeentelijke sportaccommodaties is tevreden over de dienstverlening, klantvriendelijkheid en deskundigheid van Sport050.
- 6.3** Transparante uitgangspunten en gelijke behandeling van sportclubs als het gaat om eigendomssituatie, vergoedingen, tarieven en inroosting.
- 6.4** Optimale samenwerking tussen gemeente en gebruikers van de sportieve ruimte met als doel om te zorgen voor een veilige, aantrekkelijke en betaalbare sport.

Inspanningen:

	2021	2022	2023	2024	2025
<ul style="list-style-type: none">• Harmonisatie tarieven met voormalig gemeenten Haren en Ten Boer.					
<ul style="list-style-type: none">• Verkennen of gelijke tarieven voor anders georganiseerde sportclubs wenselijk en haalbaar zijn.					
<ul style="list-style-type: none">• Afronden fase 1 Gelijk Speelveld: eigendomssituatie buitensport voormalige gemeente Groningen.					
<ul style="list-style-type: none">• Fase 2 Gelijk Speelveld: eigendomssituatie buitensport voormalige gemeenten Haren en Ten Boer.					
<ul style="list-style-type: none">• Overige projecten: hanteren kleedkamernorm, energiedoormbelastings, LED, overige beheerafspraken.					
<ul style="list-style-type: none">• Beter benutten voetbal en overige buitensport.					
<ul style="list-style-type: none">• Coronamaatregelen en compensatieregelingen communiceren en toepassen.					

Inspanningen:

- » • Onderzoeken hoe de ventilatie van binnensportaccommodaties veilig en coronaproof te maken is.
- Toegankelijkheid van nieuwe sportaccommodaties en waar mogelijk verbeteren bestaande accommodaties.
- Meerjaren Onderhoudsprogramma (MJOP).
- Vervangingsinvesteringen Programma (VIP).
- Gebruikerstevredenheidsonderzoek.

2021

2022

2023

2024

2025

Gronings Sportmodel:

Groningen kent een breed palet aan sportaccommodaties en -faciliteiten (hardware), waardoor vele sportclubs in Groningen de gelegenheid hebben om sportaanbod te verzorgen. Door transparante uitgangspunten en een gelijke behandeling van sportclubs als het gaat om eigendomssituatie, vergoedingen, tarieven en inroosting is er ruimte voor een gezonde samenwerking tussen de gemeente en clubs. Het doel is een veilige, aantrekkelijke en betaalbare sport.

Strategieën:

Gebiedsgerichte aanpak; iedereen doet mee.

Bijdrage aan ambities:

Uitnodigende sportieve ruimte; Vitale sportclubs in de buurt.

NR7 SPORTIEVE CAPACITEIT

“De capaciteit van sportfaciliteiten moet aansluiten bij zowel demografische veranderingen als ontwikkelingen met betrekking tot behoeften van sporters.”

- Sport- en bewegisie

De gemeente Groningen is een van de snelst groeiende gemeenten van Nederland. De verwachting is dat de stad de komende 15 jaar doorgroeit van ruim 230.000 naar 250.000 inwoners. Niet alleen wordt een aantal compleet nieuwe woonwijken gerealiseerd, ook de vraag naar sportfaciliteiten neemt hierdoor sterk toe. Onze ambitie is om tijdig te anticiperen op deze groeiende vraag. Om de toekomstige vraag inzichtelijk te maken, laten we elke vier jaar een capaciteitsonderzoek uitvoeren. Inzicht in de ontwikkeling van de vraag naar sport- en beweegfaciliteiten is essentieel om tijdig te kunnen starten met het realiseren van nieuwe voorzieningen. Ook biedt het ruimte om vroegtijdig betrokken te zijn bij de integratie van sport en bewegen in nieuwe gebiedsontwikkelingen. Daarbij zal, zeker in combinatie met de verduurzamingsopgave van de sport, ook de sportbegroting mee moeten groeien om het huidige voorzieningenniveau te kunnen behouden. Publiek-private-particuliere samenwerking biedt ook kansen om meer te kunnen realiseren qua sportcapaciteit.

Capaciteit

Het laatste capaciteitsonderzoek door Drijver & Partners (2020) laat zien dat de piekbelasting van sporthallen hoog is, met name op doordeweekse namiddagen en avonden. Om op de korte termijn een oplossing te bieden in het verkleinen van dit capaciteitsprobleem, wordt een blaashal gerealiseerd die in extra sporthalcapaciteit kan voorzien. Een substantieel deel van de binnensportaccommodaties is behoorlijk op leeftijd. Er wordt gewerkt aan een Integraal Accommodatieplan Bewegingsonderwijs en Binnensport (IABB) om sturing te geven aan een vernieuwingsslag. Deze opgave is fors en tegelijkertijd complex omdat de behoefte van onderwijs ligt bij gymzalen nabij de school, terwijl sportclubs behoefte hebben aan sporthallen, liefst met een kantine. We zien met name kansen voor synergie bij de ontwikkeling van nieuwe faciliteiten voor het voortgezet onderwijs en het mbo. Ook qua zwembadcapaciteit is er sprake van een complex knelpunt op de piekmomenten. Zwemverenigingen ervaren een tekort aan wedstrijdwater en zien graag een 50-meterbad gebouwd worden. Daarnaast speelt de vraag naar meer zwemwater ook bij de individuele bezoekers. Tegelijkertijd is er op andere momenten sprake van overcapaciteit. Zeker met de groei van de stad is het belangrijk om binnensport-, zwemwater-, ijs- én buitensportcapaciteit mee te nemen in de ontwikkeling van nieuwbouwplannen. Het budget voor sportieve capaciteit zal mee moeten groeien om de huidige standaard qua faciliteiten minimaal te kunnen behouden.

Integrale afweging

Voordat een investering kan worden gedaan, is een goede integrale afweging belangrijk. Het capaciteitsonderzoek geeft houvast als het gaat om demografische ontwikkeling en toekomstverwachting ten aanzien van de populariteit van de sport. Ook specifieke lokale behoeften van de gebruikers worden meegewogen. Hiervoor gaan we met alle belanghebbenden in gesprek. Er moet altijd goed gekeken worden naar wat het verzorgingsgebied is van de investering: ijsbaan (bovenregionaal), zwembad (regionaal), sporthal of sportpark (stadsdeel), gymzaal of sportzaal (wijk). We verkennen altijd de mogelijkheden om beter te benutten door spreiding over accommodaties, roostering of creatief in te spelen op de seizoensbehoeften. Daarnaast wegen we de specifieke sociaal-maatschappelijke functie van de accommodatie mee. Het zoeken van synergie met andere maatschappelijke partijen in de buurt kan het maatschappelijk nut van de accommodatie vergroten. Investerings worden gedaan op basis van deze integrale afweging in de buurt en prioriteiten die in de hele gemeente spelen. Daar waar de knelpunten het grootst zijn, wordt als eerste een investering gepleegd.

Herontwikkeling Sportcentrum Kardinge

Sportcentrum Kardinge viert in 2023 zijn dertigste verjaardag en wij zijn toe aan een herontwikkeling van het sportcentrum en het omliggende gebied. De investering moet verantwoord zijn. Het sportcentrum moet duurzaam zijn, voldoen aan de wensen en behoeften van gebruikers en mee kunnen bewegen met ontwikkelingen en trends in het domein van sport, bewegen, gezondheid, onderwijs, toerisme en recreatie. De vernieuwing van het sportcentrum als regionale hoogwaardige, multifunctionele en goed bereikbare voorziening kunnen we gebruiken als vliegwiel voor verdere ontwikkeling van het gebied. In de omgevingsvisie hebben we onszelf de opgave opgelegd om een groeiende stad te blijven. Leefbaar en aantrekkelijk voor álle inwoners. Kardinge speelt hier met het gevarieerde aanbod aan sport, bewegen en recreatie een belangrijke rol in. De huidige staat van het sportcentrum, maar ook het recreatiegebied in zijn totaliteit past niet bij de stedelijke ambities en doestellingen. De herontwikkeling van Sportcentrum Kardinge moeten we breder bekijken dan puur als vernieuwing/renovatie om zo de potentie van het gebied maximaal te benutten. We zijn samen met verschillende partners plannen aan het ontwikkelen om dit verder vorm en inhoud te geven. Hoewel de herontwikkeling van het gehele gebied een langdurig proces is, verwachten wij komende beleidsperiode een nieuw sportcentrum te realiseren.

Nieuwe woonwijken

Aan verschillende zijden van de stad worden de komende jaren plannen ontwikkeld voor nieuwbouw. Aan de westflank gaat het om De Suikerzijde en De Held III, aan de oostflank om de Eemskanaalzone en Meerstad. Dit gaat altijd in verschillende fasen, waarin de wijken gaandeweg groeien. Voor sport en bewegen is het belangrijk om al in een vroeg stadium aan te haken bij deze projecten. In de stedenbouwkundige plannen van deze wijken moet ruimte gereserveerd zijn voor zowel binnen- als buitensportvoorzieningen, bij voorkeur op locaties die goed bereikbaar zijn en multifunctioneel gebruik mogelijk maken. Daarnaast worden ook voor nieuwe wijken de sport- en spelvoorzieningen in de openbare ruimte én ruimte voor sportondernemerschap steeds belangrijker. Welke voorzieningen precies worden gerealiseerd hangt niet alleen af van deze wijk, maar sluit ook aan bij de gemeentebrede capaciteitsvraag en de huidige spreiding van de sportvoorzieningen. Daarnaast zal tijdig verkend moeten worden welke sportclubs potentiële gebruikers van deze nieuwe faciliteiten kunnen zijn. De ontwikkeling van nieuwe wijken is een kans om geleerde lessen uit het verleden toe te passen, maar het zijn ook enorm complexe processen waar vanuit sport en bewegen continu alertheid gevraagd wordt om het thema op de agenda te houden.

Routekaart verduurzamen sport

De gemeente Groningen heeft als ambitie om als groene gemeente stevig te verduurzamen en om in 2035 CO₂-neutraal te zijn. Daarbij is als uitwerking van het klimaatakkoord de 'routekaart verduurzamen sport' opgesteld door Rijksoverheid, sportsector en gemeenten. Hierin wordt gesproken van een CO₂-reductie van 95% bij sportaccommodaties in de komende dertig jaar. Mede doordat veel binnensportfaciliteiten in Groningen al behoorlijk op leeftijd zijn, zal een flinke inspanning geleverd moeten worden om deze doelstellingen te behalen. De routekaart adviseert te investeren op natuurlijke momenten. Bijvoorbeeld in LED of duurzame warmte-installatie na dertig jaar, of een duurzame gebouwschil na vijftig jaar. Maatregelen als zonnepanelen, een warmtepomp of dakisolatie kosten dan een relatief kleine extra investering en deze is hierdoor sneller terug te verdienen. Daar waar nieuw gebouwd wordt, is de opdracht om dit waar mogelijk energie-neutraal te doen.

Duurzame buitensport

De duurzaamheidsuitdaging voor de buitensport is ook enorm groot. Het reduceren van het gebruik van gewasbescherming op de sportvelden, door de toepassing van Integrated Pest Management (IPM) vraagt een nieuwe manier van werken. Sportparken vormen een groene oase in de bebouwde omgeving. Dit zorgt voor verkoeling en maakt de omgeving klimaatbestendig en waterrobuust. Door de opkomst van kunstgras komt deze functie onder druk te staan. Aanpassingen zoals wateropvang, groen rond de velden of waterpasserende parkeerruimte kunnen uitkomst bieden, maar vragen ook om een stevige investering. Ook de gebouwen op de sportparken vormen een uitdaging. Veel gebouwen zijn, net als in de binnensport, al op leeftijd en juist de vele losse gebouwen op een park maken verduurzamingsmaatregelen lastig. Zeker in de verduurzaming van de buitensport is een goede samenwerking met de sportclubs, die vaak de gebouwen in eigendom hebben, essentieel. Een laatste opgave is het gebruik van circulaire materialen in de sport. Van accommodaties tot sportvelden, van pillonen tot kantinestoelen. Het uitgangspunt moet zijn dat we producten en materialen gebruiken die na gebruik te demonteren en hergebruiken zijn. Voordat we zover zijn moet deze markt zich nog verder ontwikkelen, maar is er ook meer bewustzijn nodig bij iedereen die betrokken is bij inkoop. Deze complexe opgave maakt een routekaart verduurzaming noodzakelijk, met daarin een visie hoe de relatief oude sportfaciliteiten vernieuwd en verduurzaamd kunnen worden.

Gezamenlijke opgave

De investeringsopgave voor een duurzame sport ligt voor ongeveer 75% bij gemeentelijke accommodaties en voor 25% bij private sportfaciliteiten, zoals fitness, sportkantines, golfbanen, tennisbanen of sportfaciliteiten in eigendom van het onderwijs. Via het Nationaal Sportakkoord kunnen sportclubs begeleidingstrajecten krijgen om zelf actief aan de slag te gaan met eenvoudige verduurzamingsmaatregelen. Daarnaast zijn er verschillende landelijke subsidie- en investeringsregelingen waar gebruik van te maken is. De komende periode onderzoeken we welke duurzaamheidsmaatregelen haalbaar zijn voor de sportsector zelf en we gaan samen met de sportclubs aan de slag om hier stappen in te zetten.

Doelstellingen:

- 7.1 Op basis van het capaciteitsonderzoek anticiperen op de groei van het inwonersaantal en binnensport-, buitensport-, zwemwater, ijs- én buitensportcapaciteit.
- 7.2 Duurzame sportaccommodaties en -faciliteiten realiseren waar nieuwgebouwd wordt en een routekaart verduurzaming ontwikkelen voor de bestaande faciliteiten.

Inspanningen:

	2021	2022	2023	2024	2025
• Realiseren van een blaashal.					
• Integraal Accommodatieplan Bewegingsonderwijs en Binnensport (IABB).					
• Uitvoering IABB.					
• Verkennen herontwikkeling Sportcentrum Kardinge en gebiedsontwikkeling Kardinge.					
• Uitvoering herontwikkeling Sportcentrum Kardinge en eventueel de hieraan verbonden gebiedsontwikkeling.					
• Sport en bewegen meenemen in de planvorming rondom nieuwe woonwijken.					
• Groningse invulling routekaart verduurzaming sport.					
• Bewustwording en voorlichting over kansen en mogelijkheden verduurzaming private faciliteiten.					
• Uitvoeren capaciteitsonderzoek.					

»» Gronings Sportmodel:

De gemeente Groningen is een van de snelst groeiende gemeenten van Nederland. Het ontwikkelen van sportaccommodaties en -faciliteiten (hardware) zal gelijke tred moeten houden met deze groei om ook in de toekomst voldoende gelegenheid tot sportdeelname mogelijk te maken. Hierbij komt een forse duurzaamheidsopgave in zowel de binnen- als buitensport die deze hardware toekomstbestendig moet maken.

Strategieën:

Gebiedsgerichte aanpak; Investeren in samenwerkingskracht.

Bijdrage aan ambities:

Uitnodigende sportieve ruimte; Vitale sportclubs in de buurt.

NR8 SPELEN

“Onze ambitie is om onze wijken, buurten en dorpen zo in te richten dat iedere inwoner lage drempels ervaart om te sporten, spelen, bewegen en elkaar te ontmoeten in de openbare ruimte.”

- Sport- en bewegisie

Spelen is leuk, spelen is leerzaam. Buitenspelen is een essentieel onderdeel van een gezonde ontwikkeling van kinderen. Als kinderen de ruimte krijgen om vrij te spelen, te ontdekken, te experimenteren en eigen keuzes te maken, dan krijgen zij de kans zich te ontwikkelen op cognitief, sociaal-emotioneel en sensomotorisch gebied.¹ Buitenspelen op jonge leeftijd is het voorportaal van een leven lang sporten en bewegen. Maar ook voor kinderen die al een sport gekozen hebben, zorgt buitenspelen voor een meer diverse sportieve ontwikkeling. Voor spontaan, uitdagend en plezierig spelen is speelruimte nodig. Hierbij gaat het om zowel letterlijk een fysieke omgeving met uitdagende en afwisselende speelvoorzieningen, materialen en groen, als de vrijheid en tijd om vrij spel te ontplooiën. Als buitenspelen wordt gestimuleerd door ouders, kinderopvang en school, kan dit enorm veel bijdragen aan de ontwikkeling van het kind.

Fysiologische ontwikkeling	Sociaal-emotionele ontwikkeling	Psychologische ontwikkeling
Verplaatsingsvaardigheden	Samenwerken	Zelfvertrouwen
Balansvaardigheden	Sociale interactie	Intrinsieke interesses ontwikkelen
Bal- en objectvaardigheden	Onderhandelen / compromis	Emotieregulatie
Ontspanning	Empathie	Doelen stellen
Overgewicht en fitheid	Zelfredzaamheid Problemen oplossen	Beslissingen nemen
Grenzen ontdekken en inschatten	Zelfexpressie	Creativiteit

Tabel 6 De bijdrage van spelen²⁷ aan sportief kapitaal²

Uitgangspunten speelplekken

Iedere wijk is anders met haar unieke kenmerken, wensen en behoeften. Daar waar initiatieven ontstaan vanuit bewoners, bijvoorbeeld in het geval van wijkvernieuwingen of vervangingen, wordt op basis van informatie vanuit wijkcompassen en gesprekken met inwoners gericht op maat gekeken welke beweegplek het beste aansluit bij de behoeften. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten van toepassing:

- Participatie en draagvlak. Omwonenden worden betrokken bij de vormgeving en de ontwikkeling van nieuwe speelplekken. Ook als het initiatief vanuit inwoners zelf komt, wordt aan een breder draagvlak gewerkt en worden mensen die niet actief betrokken zijn geïnformeerd.
- Verschillende doelgroepen. Het doel is om speelplekken uitdagend te maken voor verschillende leeftijdsgroepen en niveaus, waarbij aansluiting gevonden wordt met de belevingswereld van deze groepen en ze uitgedaagd worden tot verschillende grondvormen van bewegen.
- Toepassen van het Bewegende Stad recept²⁸. Als het gaat om sport-, speel-, beweeg- en ontmoetingselementen op en rondom een nieuwe speelplek. Hierin worden elementen beschreven om een levendige, uitdagende en succesvolle speelplek te creëren.
- Veiligheid. Speelplekken zijn fysiek en sociaal veilig. Er wordt voldaan aan bestaande regelgeving rondom spelen. Buurtbewoners kunnen betrokken worden als het gaat om sociale veiligheid. Het streven is daarnaast dat ieder kind op een veilige manier bij een speelplek kan komen.
- Beheer en onderhoud. We gebruiken duurzame materialen die goed te onderhouden zijn. Wij streven naar het hergebruik van toestellen, materialen en onderdelen van toestellen. Hierbij hebben we aandacht voor de speelwaarde van een speeltoestel of speelplek.
- Verbinding gemeentelijke opgaven. We zien meerwaarde om spelen te verbinden aan gemeentelijke opgaven op het gebied van cultuur, klimaatadaptatie, water en het herwinnen van de openbare ruimte. Waar dat kansen biedt, proberen we deze te benutten.
- Verbinding speelplekken. Speelplekken die uitnodigen tot lang verblijfsspel of besloten spel vormen samen de kern van een speelnetwerk in een wijk of gebied. Deze zijn te verbinden door spelaanleidingen die bijdragen aan routespel of kort verblijfsspel. Ook abstracte of natuurlijke elementen in de openbare ruimte dagen uit om te spelen en prikkelen de fantasie. De ontwikkeling van een Speelnetwerk Binnenstad Groningen kan als inspiratie dienen voor andere gebieden en wijken die (her)ontwikkeld worden.

Centralere speelplekken met meerdere functies

Grotere centrale speelplekken hebben de mogelijkheid om meer uitdaging te bieden en verschillende doelgroepen aan te spreken. Ze dragen bij aan inclusief en samen spelen. Ook bieden ze de mogelijkheid om meer variatie aan functies op te bouwen. Niet alleen spelen, maar ook sport, bewegen of ontmoeten. Dit houdt in dat we in de toekomst minder kleine speelplekken realiseren en kijken of we plekken kunnen samenvoegen bij vervanging. Dit houdt automatisch in dat we in bepaalde gevallen een speelplek zullen opheffen. Hierbij is extra aandacht nodig voor een veilige ontsluiting en toegankelijkheid voor de verschillende doelgroepen. Bij voorkeur positioneren we speelplekken bij een school, het buurtcentrum, een speeltuinvereniging, kinderopvang en/of een peuterspeelzaal. Belangrijk is dat met deze instellingen heldere afspraken gemaakt worden over het beheer en onderhoud en de vervangingen op termijn. Ook blijven we aandacht besteden aan activering, om ervoor te zorgen dat de plekken goed gebruikt worden. Hiervoor zetten we bijvoorbeeld buurtsportcoaches in. Daarnaast willen we waar mogelijk kinderen als volwaardige experts in het ontwerpproces betrekken. Op deze manier realiseren we plekken voor kinderen, door kinderen.

Natuurlijk spelen

De connectie met groene en natuurlijke elementen is goed voor de mentale en fysieke ontwikkeling van kinderen. Het in contact staan met de natuur geeft kinderen directe gezondheidsvoordelen. Het is daarom van belang dat kinderen een groene omgeving vanaf jonge leeftijd ervaren. We streven ernaar om meer natuurlijke en groene speelplekken te realiseren, indien de omgeving zich hiervoor leent en bewoners hier behoefte aan hebben. Een goed voorbeeld hiervan is de OERRR speeltuin in Kardinge. Een gedegen ontwerp is hierbij een absolute voorwaarde. Als de fysieke ruimte beperkt is en de speeldruk hoog, kunnen natuurlijke speelplekken snel sleets worden. Er zal een goede afweging gemaakt moeten worden of een speelplek bij vergroening goed te onderhouden is.

SamenSpeelplekken

Wij streven naar een inclusieve speelcultuur, waarbij het vanzelfsprekend is dat kinderen met en zonder handicap en de mensen in hun omgeving samen kunnen spelen. Hoewel we ons gezien de enorme variëteit aan fysieke en mentale beperkingen realiseren dat het volledig toegankelijk maken van alle speelplekken een uitdaging is, streven we hier wel zo veel mogelijk naar. Bij nieuwe speelplekken maken we de oprit toegankelijk en verkennen we of in de buurt specifieke behoeften zijn op het gebied van toegankelijkheid. Het realiseren van uitdagende speelplekken voor alle doelgroepen blijft het uitgangspunt. Daarnaast verkennen wij welke acties verder nodig zijn om SamenSpeelplekken te realiseren en om een SamenSpeelBelofte te ontwikkelen waarmee Groningen partner kan worden van het SamenSpeelAkkoord. Hierbij wordt zowel naar het fysieke als het sociale ontwerp gekeken. Het gaat om speelplekken die voor kinderen met een handicap voor 50% bespeelbaar zijn, voor 70% toegankelijk zijn en waar zij zich 100% welkom voelen.

Schoolpleinen

Het schoolplein wordt steeds meer gebruikt als het verlengstuk van het klaslokaal, of zelfs als buitenlokaal. We stimuleren scholen om beweegvriendelijke, uitdagende en waar mogelijk groene en klimaatadaptieve schoolpleinen te realiseren. Kinderen brengen een groot deel van hun jeugd door op een schoolplein en het is van belang dat ze in deze tijd geprikkeld worden en dat er ruimte is om te onderzoeken, ontdekken en fantaseren. Een uitdagend schoolplein vergroot namelijk de kans dat kinderen blijven sporten en bewegen. Na schooltijd kan het schoolplein dienen als een openbare beweegplek voor de wijk of buurt. We gaan onderzoeken op welke manier we scholen kunnen ondersteunen bij de inrichting van het schoolplein.

Speelbeweging op gang brengen

Naast faciliteren is ook het activeren van ouders, kinderopvang, peuterspeelzaal en school om buitenspelen actief te stimuleren van belang. Dit begint bij meer aandacht en bewustwording ten aanzien van de meerwaarde van buitenspelen en het experimenteren met lokale aanpakken om kinderen weer meer aan het buitenspelen te krijgen. Naast lokale stakeholders in de wijk kunnen ook stakeholders als Jantje Beton, IVN Natuureducatie, NUVO en Ruimte voor Jeugd betrokken worden.

Doelstellingen:

- 8.1 Nieuwe speelplekken worden minimaal met een 8 gewaardeerd op de indicatoren uitdagend, veilig, toegankelijk.
- 8.2 Het vergroten van bewustwording rondom de waarde van buitenspelen bij stakeholders en inwoners.

Inspanningen:

	2021	2022	2023	2024	2025
• Toepassen uitgangspunten speelplekken in het 'integraal proces spelen en bewegen' i.s.m. Stadsbeheer, WIJ-teams en Gebiedsteams.					
• Ontwikkelen voorbeeld centrale uitdagende speelplek en/of natuurlijke speelplek.					
• Inventarisatie potentiële samenspeelplekken.					
• SamenSpeelBelofte ontwikkelen.					
• Een eerste SamenSpeelplek realiseren.					
• Doorontwikkelen speelnetwerk binnenstad.					
• Verkennen hoe we scholen kunnen ondersteunen bij de inrichting van schoolpleinen.					
• Creëren van gemeentebrede bewustwording rondom waarde van buiten en samen spelen, door middel van promotie en het verbinden van stakeholders.					

»» Gronings Sportmodel:

Spelen is het voorportaal van een leven lang sporten en bewegen. Het draagt bij aan de ontwikkeling van sportief kapitaal op zeer jonge leeftijd. Het draagt bij aan zowel de fysiologische, sociaal-emotionele als psychologische ontwikkeling van een kind. Voor de jongste kinderen gaat het om speelvoorzieningen, voor de iets oudere jeugd om sport- en beweegplekken. Deze actielijn is erop gericht om speelfaciliteiten (hardware) uitdagender en aantrekkelijker te maken en om netwerken (orgware) op te zetten die buitenspelen populairder maken.

Strategieën:

Investeren in samenwerkingskracht; Gebiedsgerichte aanpak; Iedereen doet mee; Bewustzijn vergroten.

Bijdrage aan ambities:

Sporten en spelen in de buurt; Ieder kind sportief en vaardig.

NR9 DE BEWEGENDE STAD

“Samen met gebruikers, omwonenden, lokale stakeholders en gemeente werken we samen om tot een sportieve en beweegvriendelijke verrijking van de buurt te komen.”

- Sport- en bewegisie

We willen onze openbare ruimte zo inrichten dat deze blijft verleiden tot bewegen. Daarnaast willen we aanbieders stimuleren om laagdrempelige activiteiten aan te bieden waar iedereen aan mee kan doen. Dit doen we in nauwe samenwerking met gebruikers en omwonenden. We blijven ons richten op het verleiden van mensen met minder sportief kapitaal om meer gebruik te maken van onze openbare ruimte en in beweging te komen. Sinds de inspiratievisie De Bewegende Stad (2014) is er veel gerealiseerd op het gebied van openbare sport- en beweegplekken en een meer beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte (BIOR). Samen met diverse kennisinstellingen en praktijkpartners zijn er experimenten uitgevoerd, is er kennis ontwikkeld en is een samenwerkingsverband ontstaan onder de naam Kennislab BIOR Noord. De samenwerking met Stadsontwikkeling, Stadsbeheer, het programma Healthy Ageing, WIJ-teams, Sport050 en gebiedsteams is geïntensiveerd en het team Bewegende Stad wordt betrokken op alle plekken in de stad waar wijken (her)ontwikkeld worden. Met deze actielijn proberen wij innovatieve oplossingen te ontwikkelen voor het beweegvriendelijker maken van de openbare ruimte en hiermee een voorbeeldfunctie in te nemen bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente.

Sport- en beweegplekken

Jaarlijks worden sport- en beweegplekken gerealiseerd in samenwerking met inwoners en met cofinanciering van diverse partijen. Aansprekende nieuwe beweegplekken, zoals aan de Oosterkade, de Verzetstrijderslaan, Het Verzet Je, het Beweegparcours Hoornse Meer, de Stadsparkbootcamp en recent in Kardingse en Ten Boer zijn de meest concrete voorbeelden van resultaten vanuit de Bewegende Stad. Zeker tijdens de coronapandemie hebben deze plekken bewezen hoe waardevol ze zijn voor inwoners van onze gemeente. Sport- en beweegplekken worden gerealiseerd volgens de visie van de Bewegende Stad die gaat over sporten, spelen, bewegen én ontmoeten. Het recept uit de handleiding²⁸ wordt gehanteerd om deze verschillende functies van een plek zo goed mogelijk toe te passen op elke nieuwe plek en te gaan voor uitdagende plekken die aantrekkingskracht hebben op de omwonenden. Activering, innovatie en participatie zijn belangrijke thema's in het proces om te komen tot een nieuwe plek.

Burgerinitiatief

Nieuwe sport- en beweegplekken komen tot stand op initiatief van inwoners zelf. Mede door de introductie van gebiedsteams komen steeds meer initiatieven bij de Bewegende Stad terecht. Mede door de ontwikkeling van een subsidiewijzer lukt het steeds beter om cofinanciering te realiseren om zo veel mogelijk initiatieven te kunnen honoreren. De afgelopen jaren is het gelukt om twee à drie keer zoveel investeringen te doen dan het eigen budget door bijdragen van partners binnen én buiten de gemeente. Het proces om te komen tot een nieuwe plek wordt steeds zorgvuldiger. Draagvlak, behoefte en animo voor de beweegplek wordt breed onderzocht, in het ontwerp wordt gestreefd naar een plek die voor verschillende doelgroepen interessant is en ook sociale-, veiligheids- en duurzaamheidsaspecten worden meegewogen. Daar waar meer initiatief is dan gerealiseerd kan worden, willen we prioriteit geven aan die plekken waar de sport- en beweegdeelname of maatschappelijke opgaven het grootst zijn. Daarbij streven we naar sport- en beweegplekken die laagdrempelig genoeg zijn om mensen met weinig sportief kapitaal zich toch uitgenodigd te laten voelen om mee te doen, en die toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.

Activatie

Nieuwe sport- en beweegplekken moeten meestal nog ontdekt worden door gebruikers. Juist mensen met minder sportief kapitaal hebben behoefte aan begeleiding en/of sociale steun om de sportactiviteit vol te houden. Het is niet onze ambitie om zelf structureel sportaanbod te ontwikkelen op de sport- en beweegplekken in de openbare ruimte; we willen graag lokale sportclubs in de buurt uitnodigen om de plek te activeren. Als er onderwijsinstellingen, sportverenigingen of andere sportaanbieders in de buurt zitten, gaan wij in gesprek om te kijken hoe activatie van een nieuwe sport- en beweegplek te realiseren is. Vaak is een gedegen activatieprogramma nodig om ervoor te zorgen dat omwonenden de nieuwe sport- en beweegplek gaan ontdekken en gebruiken. Vanuit de Bewegende Stad geven wij deze activatieprogramma's een impuls en wordt met lokale kartrekkers gezocht naar manieren om het sport- en beweegaanbod op deze plekken een meer structureel karakter te laten krijgen.

Urban Sports

Ook in Groningen zijn, net als in veel andere grote steden in Nederland, de urban sports enorm in opkomst. Skaten, BMX, parkours, skateboarding, 3x3 basketball, straatvoetbal en andere urban sports combineren sportieve elementen met cultuur en lifestyle. Met name jongeren voelen zich aangetrokken tot deze sporten, waarbij niet competitie of gezondheid centrale motieven zijn, maar juist uitdaging, ontspanning en ontmoeting. Urban sporters organiseren zich in lichte sociale verbanden, bijvoorbeeld via WhatsApp groepen, en zij ontmoeten elkaar veelal rondom voorzieningen in de openbare ruimte. Capaciteit, behoeften en gebruik van voorzieningen zijn hierdoor lastiger in kaart te brengen. Wij gaan de City Legends App introduceren in Groningen om het gebruik en de tevredenheid van voorzieningen beter inzichtelijk te krijgen en om nog meer jonge urban sporters enthousiast te maken voor wat

Groningen te bieden heeft. Daarbij willen we meer structureel in gesprek blijven met een groep vertegenwoordigers vanuit de urban sports-gemeenschap. Ook zijn wij in een vergevorderd stadium om een aansprekende centrale skatevoorziening te realiseren.

Omgevingswet

In 2018 is de Groningse omgevingsvisie The Next City opgeleverd. Dit is een nieuw instrument dat de langetermijndoelen vastlegt voor de hele fysieke en sociale leefomgeving. Op 1 januari 2022 gaat de nieuwe Omgevingswet in werking en Groningen grijpt dit moment aan om onze snel groeiende stad compact, aantrekkelijk, leefbaar en gezond te laten zijn voor álle inwoners. Een fysieke ruimte waarin plek is voor recreatie, beweging en ontmoeting, een ruimte waarin iedereen kan meedoen. De Bewegende Stad draagt bij aan de ontwikkeling van buurten die aan deze voorwaarden voldoen. Dit gaat om meer dan alleen sport- en beweegplekken, denk ook aan routes, het gebruik van groen en de manier waarop de inwoners betrokken kunnen worden bij de realisatie en activatie van een beweegvriendelijke omgeving. De kennis en expertise die de afgelopen jaren is opgedaan op het gebied van sport, bewegen en gezonde omgeving wordt niet alleen ingezet om de sportdeelname te vergroten, maar ook om bij te dragen aan de doelstellingen uit de omgevingsvisie én de healthy ageing visie.

Doelstellingen:

- 9.1** Het realiseren van nieuwe sport- en beweegplekken die met minimaal een 8 gewaardeerd worden op indicatoren uitdagend, veilig, toegankelijk.
- 9.2** Meer inzicht in behoeften, benodigde capaciteit en gebruik van urban sports voorzieningen.
- 9.3** Creëren van bewegingsinclusief denken bij de inrichting van de openbare ruimte, waardoor de waarde van sporten, spelen, bewegen en ontmoeten wordt onderkend en toegepast.

Inspanningen:

	2021	2022	2023	2024	2025
<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks realiseren van sport- en beweegplekken in cocreatie met betrokkenen in de wijk. 					
<ul style="list-style-type: none"> • Kennisontwikkeling en innovatie binnen het thema beweegvriendelijke en gezonde omgeving. 					
<ul style="list-style-type: none"> • Extra aandacht voor de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid voor mensen met minder sportief kapitaal bij nieuwe projecten. 					
					>>>

Inspanningen:

- Stimuleren van de activatie van (nieuwe) sport- en beweegplekken door stakeholders in de buurt.
- Introductie van de City Legends App in Groningen.
- Vertegenwoordigers uit de urban sports-gemeenschap structureel mee laten denken bij ontwikkeling van beleid.
- Samenwerking tussen ruimtelijk en sociaal domein voor het ontwikkelen van beweegvriendelijke woonwijken en de uitwerking van de omgevingsvisie.

2021

2022

2023

2024

2025

Gronings Sportmodel:

De Bewegende Stad richt zich op de ontwikkeling van sport- en beweegplekken in de openbare ruimte en het beweegvriendelijker maken van de inrichting van de gemeente. In de ontwikkeling en activering van nieuwe beweegplekken gaan hardware (faciliteiten), software (activatie) en orgware (lokale samenwerking) hand in hand. Innovatieve sport- en beweegplekken bieden niet alleen de gelegenheid om in beweging te komen, maar kunnen ook onbewuste barrières wegnemen door laagdrempelig en aantrekkelijk te zijn.

Strategieën:

Gebiedsgerichte aanpak; Investeren in samenwerkingskracht.

Bijdrage aan ambities:

Sporten en spelen in de buurt; Ieder kind sportief en vaardig.

NR10 TALENTKLIMAAT

“Onze ambitie is om in Groningen een talentklimaat te ontwikkelen waarin iedere sporter op zijn of haar eigen niveau begeleid, gestimuleerd en geïnspireerd wordt om het beste uit zichzelf te halen.”

- Sport- en beweegvisie

Groningen heeft een lange tradities in het begeleiden van talenten naar de top. Van topondernemers, Nobelprijswinnaars tot internationaal bekende topsporters, in Groningen zijn er kansen om jezelf te ontplooien en uit te blinken. Vanuit sport en bewegen streven wij ernaar dat iedere sporter op het eigen niveau zijn of haar talent kan ontwikkelen. Topsport en breedtesport zijn vaak gescheiden werelden, maar in Groningen kunnen deze bij elkaar gebracht worden. Als op alle niveaus meer gesport wordt en deelnemers zichzelf beter ontwikkelen, dan biedt dit ook meer potentie voor talentprogramma's en topsport. Doorstromende talenten als rolmodellen kunnen anderzijds een inspirerende werking hebben op de breedtesport. Jonge sporters identificeren zich met rolmodellen en dit draagt bij aan de motivatie om het beste uit jezelf te halen.

Talenthub Groningen

In samenwerking met Topsport Noord worden zeven Regionale Training Centra (RTC's) gefaciliteerd binnen de gemeente Groningen. Daarnaast zijn er nog individuele programma's voor talentvolle sporters en de jeugdopleidingen van topsportclubs en ambitieuze verenigingen. Onder de noemer Talenthub Groningen wordt gestreefd naar een optimaal talentklimaat waar op verantwoorde wijze gewerkt wordt aan het beste uit jezelf halen, maar die tegelijk wel gecombineerd wordt met een maatschappelijke ontwikkeling. Of een talent nu doorstroomt naar de top, of uitstroomt naar de breedtesport, ons streven is dat deze met plezier terugkijkt op zijn of haar periode in het talentprogramma en levenservaring heeft opgedaan die ook elders bij een maatschappelijke carrière in te zetten is. Om Talenthub Groningen door te ontwikkelen wordt in de ontwikkeling van een nieuwe visie op MartiniPlaza verkend of een topsporthal en/of trainingshal haalbaar is.

Leren en innoveren

Groningen kent de unieke situatie dat er zowel op het mbo, het hbo als de universiteit sport- en beweegopleidingen zijn en onderzoek uitgevoerd wordt. De lijnen tussen de kennisinstellingen, topsportclubs en talentprogramma's zijn kort. Aangejaagd door de Topsportagenda Noord Nederland en het Provinciaal Bewegakkoord wordt steeds meer samengewerkt tussen deze talentprogramma's, topsportclubs, kennisinstellingen, Topsport Talentschool, Topsport Zorg Centrum en Topsport Noord om de programma's te verbeteren op medisch en fysiek vlak en ten aanzien van voeding en prestatiegedrag. Ook is er aandacht voor een dopingvrije topsportbeoefening. Via Sport Science & Innovation Groningen (SSIG) worden de nieuwste wetenschappelijke inzichten gedeeld met de (top) sport én worden gezamenlijke innovatieprojecten gerealiseerd tussen de wetenschap, het bedrijfsleven en de sportpraktijk. Er is echter nog wel een kloof tussen de kennis en expertise boven in de sportpiramide en de breedtesport. De uitdaging voor de komende beleidsperiode is om deze cultuur van leren en innoveren voor de hele sport te laten werken, van sportclub en bewegingsonderwijs tot talentprogramma's en topsport.

Talentexpertise

Expertise op het gebied van talentontwikkeling en talentherkenning is van meerwaarde voor zowel de top- als breedtesport. Het doel is om talentcoaches meer en laagdrempeliger met elkaar in contact te laten zijn en een leernetwerk te laten vormen. Vanuit dit netwerk kunnen eenvoudig sportwetenschappers, topcoaches of experts uit andere velden betrokken worden om de talentprogramma's te verbeteren. Maar wij willen dit netwerk ook laten werken voor de breedtesport. Samen met de Groningse topsportclubs en RTC's willen wij kijken of het idee van een Groninger Coach Model nieuw leven in te blazen is. Kunnen wij vanuit Talenthub Groningen een platform ontwikkelen waarbij coaches en mensen die zich bezighouden met technisch beleid bij breedtesportclubs gevoed en geïnspireerd worden? Dit platform wordt geactiveerd door masterclasses, kleedkamersessies en/of cursussen en we gaan verkennen of het mogelijk is om deze coaches met hun sporters kennis te laten maken met de professionele faciliteiten van o.a. het TopsportZorgCentrum.

Inspiratie

Waar het kader van topsport- en talentprogramma's kan dienen als inspiratie voor de breedtesportcoaches, daar kunnen de toptalenten zelf een rolmodel zijn voor de (jonge) breedtesporter. Niet elke topsporter is een rolmodel en niet elk rolmodel hoeft een topsporter te zijn. Onze topsportclubs ontwikkelen zelf al programma's met clinics en andere sportieve activiteiten om de verbinding naar toekomstige fans te maken en hun maatschappelijke gezicht te laten zien. Samen willen wij verkennen of hierin meer samengewerkt kan worden, zodat de programma's beter afgestemd worden op het onderwijs en maatschappelijke partners. Daarnaast willen we de inspiratiewaarde van topsport verder activeren met het inspiratieprogramma De Aanpakkers. Met de partners van Talenthub Groningen willen we de verhalen vertellen van de topsporter, het talent, de aangepaste sporter of iemand die veel uitdagingen heeft moeten overwinnen om überhaupt mee te kunnen doen aan sport en bewegen. Deze aanpakkers willen we over een langere periode volgen en hun verhalen willen we gebruiken om breed te laten zien hoe sport en bewegen van meerwaarde kunnen zijn in ieders leven. Door krachten te bundelen en elkaars communicatiekanalen en de mainstream media te betrekken, is een nog steviger verhaal neer te zetten dan we momenteel al met onze sportpromotors proberen te doen. Daarnaast willen wij de topsporters en -talenten jaarlijks een podium bieden en de geleverde prestaties waarderen door de uitreiking van sportprijzen.

Doelstellingen:

- 10.1** Talentprogramma's van hoge kwaliteit met aandacht voor een verantwoorde sportbeoefening en een bredere maatschappelijke ontwikkeling bij talentvolle sporters.
- 10.2** De kennis en expertise vanuit kennisinstellingen, talentcoaches en betrokken experts toegankelijk maken voor het clubkader in de breedtesport.
- 10.3** Topsporters, talenten en andere rolmodellen uit de Groningse sport inzetten om jonge sporters te inspireren en bewust te maken van de meerwaarde van sport en bewegen.

Inspanningen:

	2021	2022	2023	2024	2025
• Ondersteunen van de RTC's en talentprogramma's van Topsport Noord.					
• Ondersteunen van Talenthub Groningen en de samenwerking en kennisdeling tussen kennisinstellingen, topsportclubs, sportbonden en talentprogramma's in een leernetwerk.					
• Topsport en talentontwikkeling een plek geven in de nieuwe visie op MartiniPlaza.					

Inspanningen:

- Ondersteunen Sport Science & Innovation Groningen om effectieve kennisdeling van wetenschap naar sportpraktijk te faciliteren.
- Ontwikkeling van een digitaal coachplatform om kennis en expertise te delen tussen coaches en elkaar te inspireren.
- De kennis en expertise vanuit het coachplatform activeren richting technisch kader in de breedtesport, bijvoorbeeld kleedkamersessies.
- Samenwerking tussen topsportorganisaties, onderwijs en maatschappelijke partners op het gebied van clinics en andere activiteiten gericht op jeugd en specifieke doelgroepen.
- Inspiratiecampagne De Aanpakkers ontwikkelen met topsportclubs om jonge sporters te inspireren om te sporten, te bewegen en een gezonde leefstijl te ontwikkelen.
- Topsporters en toptalenten jaarlijks een podium geven en onze waardering tonen voor geleverde prestaties.

2021

2022

2023

2024

2025

Gronings Sportmodel:

Sporters met veel motivatie en sportief kapitaal zouden de gelegenheid moeten krijgen om zichzelf optimaal te ontplooiën. We willen de voorbeeldfunctie en expertise uit de talentprogramma's en de daarbij betrokken topsportorganisaties gebruiken om de breedtesport te versterken.

Strategieën:

Investeren in samenwerkingskracht; Bewustzijn vergroten.

Bijdrage aan ambities:

(Top)talent als inspiratiebron.

NR11 PLATFORM SPORT050

“Sport050 als (digitaal) platform is dé plek waar de Groningse sportinfrastructuur haar krachten bundelt om het sport- en beweegaanbod laagdrempelig bij iedere bewoner zichtbaar te maken.”

- Sport- en bewegvisie

Vanuit het vorige Meerjarenprogramma Sport en Bewegen heeft Sport050 zich als merk enorm ontwikkeld en sport en bewegen veel beter zichtbaar gemaakt. Op de website zijn vrijwel alle sportfaciliteiten en -aanbieders binnen de gemeente eenvoudig te vinden. Ook wordt er actief gecommuniceerd over alle belangrijke ontwikkelingen op het gebied van sport en bewegen in Groningen. Daarnaast is het Sport050 magazine geïntroduceerd om de nieuwste ontwikkelingen te delen met bestuurders, professionals en geïnteresseerden binnen de Groningse sport. Er is een maandelijkse Sport050 nieuwsbrief met actueel nieuws over sporten, gezonde leefstijl en verenigingen. Via sociale media worden zowel projecten, het sportaanbod als de verschillende sportfaciliteiten onder de aandacht gebracht. Op gezette momenten in het jaar worden campagnes en evenementen ingezet om sport en bewegen bij specifieke doelgroepen stevig op de kaart te zetten. Deze ontwikkeling is in korte tijd gerealiseerd, maar we zijn nog niet klaar. Op naar de tweede fase van het platform Sport050 waarbij geen enkele Groninger nog om sport en bewegen heen kan.

Ontwikkelen van het merk

Sport050 beheert en exploiteert sportaccommodaties, maar is in sommige gevallen ook sportaanbieder. Daarnaast is Sport050 als uitvoerder van het sportbeleid ook verantwoordelijk voor het breed informeren van verschillende doelgroepen en de bewustwording rondom belangrijke maatschappelijke thema's in relatie tot sport en bewegen. De uitdaging blijft om gericht te communiceren als communicatiedoelgroepen inwoners, sportprofessionals, sportclubs, onderwijs en nog vele andere stakeholders zijn. Een sterk merk helpt om herkenbaar te zijn voor alle betrokkenen en omdat aan de boodschap van een sterk merk meer waarde wordt toegekend. De herkenbare huisstijl van Sport050 wordt inmiddels steeds meer als 'corporate brand' toegepast bij de online kanalen en de communicatie van de verschillende zwembaden is inmiddels aangepast aan deze stijl. Toch zou de herkenbaarheid nog breder gerealiseerd kunnen worden, bijvoorbeeld door ook de communicatie rondom het nieuwe Sportcentrum Kardinge, Bslim, de Sport- en Cultuurhopper, sportwijken en sportparken een make-over te geven.

Platform

In de netwerksamenleving vormen platformen een digitaal gedreven organisatiemodel dat optimaal gebruikmaakt van technologie, infrastructuur, communicatie en standaarden om de dienstverlening in een bepaalde sector te vernieuwen of om vraag en aanbod beter bij elkaar te brengen. Sport050 heeft de afgelopen jaren sportfaciliteiten en -aanbod in kaart gebracht en actief onder de aandacht gebracht van verschillende doelgroepen. Wat de bekende platformen goed doen, is dat zij ook sociaal zijn. De gebruikers worden uitgenodigd om feedback te geven op diensten en gebruikers krijgen via een algoritme die diensten voorgeschoteld die voor hen relevant zijn. In de doorontwikkeling van platform Sport050 willen we verkennen hoe we behoeften en aanbod binnen de Groningse sport nog slimmer bij elkaar kunnen brengen. Hoe kunnen we via het platform mensen nog beter helpen om te ontdekken welke sport- of beweegactiviteiten bij hen passen en hen inspireren om daadwerkelijk in actie te komen?

Communicatiekanalen

Sport050 maakt gebruik van veel verschillende communicatiekanalen. Naast de website zijn dit de nieuwsbrief, het eigen Sport050 magazine en krant, advertenties en free publicity in de mainstream media en natuurlijk sociale media. Hierbij wordt gewerkt aan verschillende jaarlijks terugkerende campagnes, zoals rondom de Nationale Sportweek, sportieve voornemens of de start van het buitensportseizoen. Er wordt gestreefd naar een optimale aansluiting van de verschillende kanalen bij de gebruikersgroepen. De volgende stap is om nog meer het community gevoel te creëren aan de hand van aantrekkelijke content en door het vergroten van de interactie met gebruikers. Zo benut je de kracht van enthousiaste sporters die anderen enthousiast maken en kan het interessante inzichten opleveren over de heersende wensen en behoeften. Het is belangrijk om aansprekende verhalen, bijvoorbeeld van sportambassadeurs, op een slimme manier via de verschillende kanalen in te zetten.

Samenwerken en ambassadeurs

Groningen kent veel sporticonen. Van topsporthelden, topsportclubs, topevenementen, tot markante persoonlijkheden uit de Groningse breedtesport of sportwetenschap. De verhalen van deze iconen spreken tot de verbeelding en kunnen anderen inspireren bij hun eigen sportbeleving. Door een goede samenwerking binnen het sportnetwerk kunnen nog meer inspirerende verhalen uit de Groningse sport gebruikt en gedeeld worden. Zo kunnen we nog meer gebruikmaken van elkaars content, campagnes op elkaar afstemmen en elkaars kanalen benutten om het bereik te vergroten. Maar ook kunnen we samen concepten ontwikkelen om Groningers te inspireren tot bewegen of om zogenoemde 'user generated content' te maken. Samen met de Groningse sport willen we sport en bewegen in Groningen zo communicatief maken dat niemand er meer omheen kan!

Meer dan digitaal

Om sport en bewegen onder de aandacht te brengen bij inwoners van de gemeente, of om sportclubs en -faciliteiten te helpen om deelnemers of bezoekers aan zich te binden, is er meer nodig dan alleen digitale communicatie. Evenementen spelen een belangrijke rol bij het activeren van de verhalen die we willen vertellen vanuit de Groningse sport. Het meest in het oog springt de Nationale Sportweek, waar elk jaar vanuit een relevant thema veel aandacht voor gegeneerd wordt. Evenementen bieden de mogelijkheid om verschillende sportactiviteiten en thema's aan elkaar te verbinden en deze extra in het zonnetje te zetten. Daarom benutten we niet alleen onze eigen evenementen hiervoor, maar haken we ook aan bij evenementen die door onze partners georganiseerd worden.

Doelstellingen:

- 11.1** Ontwikkeling van het merk en het platform Sport050 om zo nog meer Groningers te kunnen bereiken, inspireren en activeren om te sporten en bewegen.
- 11.2** Campagnes en evenementen inzetten op gezette tijden in het jaar om de conversie naar sportdeelname te vergroten.

Inspanningen:

	2021	2022	2023	2024	2025
• Doorontwikkelen van de website Sport050.nl als platform voor de Groningse sport.					
• Herkenbare huisstijl voor alle activiteiten die vanuit het gemeentelijk sportbeleid worden ondernomen.					
• Onderzoeken of op maat sportadvies en direct boeken van activiteiten haalbaar is en voorzien in een behoefte.					
• Sociale media kanalen nog duidelijker koppelen aan doelgroepen en hier de verhalen op afstemmen.					
• Beheerders van de verschillende gelieerde kanalen scholen of begeleiden om deze beter te benutten.					
• Organische groei van kanalen stimuleren door de sportgemeenschap te betrekken en aantrekkelijke content te maken.					

Inspanningen:

- Samenwerking met Groningse sportorganisaties in content, campagnes en vergroten van het bereik.
- Eigen evenementen én aanhaken bij bestaande evenementen om relevante thema's uit de Groningse sport op de kaart te zetten.

2021

2022

2023

2024

2025

Gronings Sportmodel:

Platform Sport050 draagt met zijn communicatieve rol bij aan alle actielijnen die zijn geformuleerd. Het bij elkaar brengen van sportbehoeften en aanbod, het agenderen van thema's en opgaven, het delen van kennis en communicatie zijn essentieel om alle partijen in het sportnetwerk optimaal te laten samenwerken en ervoor te zorgen dat inwoners van Groningen op de juiste manier geïnformeerd én geïnspireerd worden op het gebied van sport en bewegen.

Strategieën:

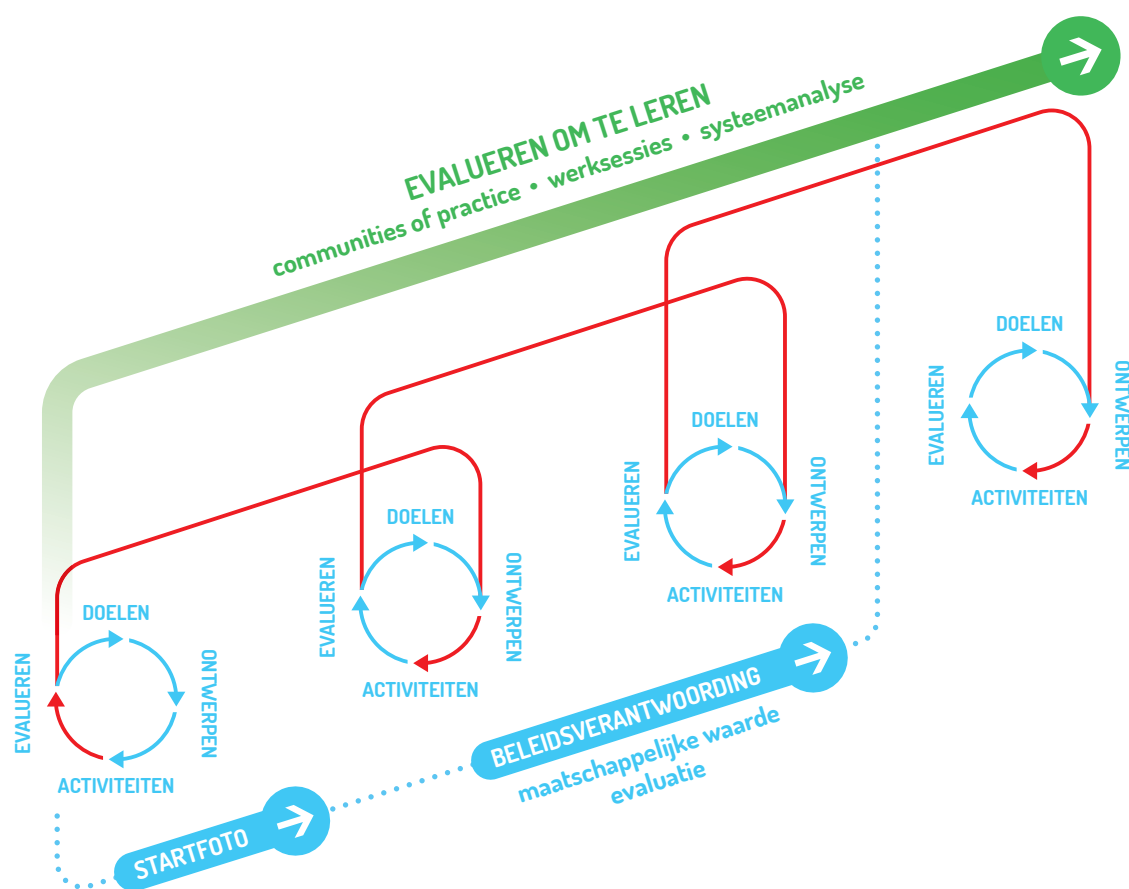
Bewustwording vergroten; Slimme interventies.

Bijdrage aan ambities:

Alle ambities.

WEDSTRIJD- ANALYSE

Zoals beschreven in onze spelwijze is de sport een complex samenspel tussen gemeente, onderwijs, sportverenigingen, andere private aanbieders, particulier initiatief, (inter)nationaal opererende koepels en nog veel meer. Veel rollen die de verschillende stakeholders in dit systeem aannemen, zijn historisch zo gegroeid en vormen een robuust systeem dat een groot deel van de Groningers met veel plezier in beweging brengt. Toch is er ook nog een hoop te wensen en een hoop te leren. Zoals beschreven in de sport- en bewegisvisie 2021+ is er om onze ambities waar te maken op verschillende plekken een systeemverandering nodig. Innoveren, uitproberen, nieuwe ideeën testen en vervolgens grondig analyseren en op zoek naar wat wel en niet werkt in het beleid én in de uitvoering zou een gewoonte moeten zijn. Niet alles hoeft anders, maar daar waar we kunnen verbeteren, willen we samen met alle betrokkenen deze handschoen oppakken.

Figuur 9: Lerend evalueren³

Evalueren om te leren

Onze werkwijze als het gaat om leren en (door)ontwikkelen is gebaseerd op het concept 'lerend evalueren'. Bij alle actielijnen en de daarbij horende projecten en processen is het zaak om samen met de betrokkenen een (systeem)analyse te maken van de huidige situatie, terug te kijken naar wat al gedaan is en wat hierin wel en niet goed werkte om vervolgens ontwerpend op zoek te gaan naar nieuwe mogelijkheden om het anders te doen (divergeren). Vervolgens moet in de uitvoering en activiteiten ruimte zijn om te experimenteren en verschillende aanpakken te testen en evalueren. Door deze cyclus regelmatig te doorlopen worden de beelden van wat wel en niet werkt steeds scherper en wordt het beleid en/of de uitvoering van het beleid steeds beter (convergeren).

Het is belangrijk om projecten, processen en andere activiteiten grondig te evalueren. Dit vraagt soms om het verzamelen van gegevens, maar vaak in ieder geval om het goed in gesprek gaan met gebruikers en andere betrokkenen. Dit proces van ontwerpen en lerend evalueren is effectief te organiseren in lerende netwerken of communities of practice. Hiermee wordt over een langere periode samengewerkt om de praktijken te verbeteren, te innoveren en ervan te leren. Bij activiteiten die meer incidenteel van karakter zijn, kan er ook voor gekozen worden om interactieve werksessies te beleggen, zoals in de aanloop naar de nieuwe sport- en bewegvisie is gedaan.

Beleidsverantwoording

Naast het leren aan de hand van de verschillende actielijnen en praktijken waar dit Meerjarenprogramma zich op richt, is het belangrijk om vervolgens de voortgang met betrekking tot de lange-termijnambities (effecten) en overkoepelende prestatie-indicatoren zichtbaar te maken. De aftrap (startfoto) in dit Meerjarenprogramma laat zien waar we op dit moment staan qua sport en bewegen in Groningen. Jaarlijks verzamelen wij informatie met betrekking tot de prestatie-indicatoren om de voortgang te laten zien en deze toe te lichten via de openbare gemeentelijke begrotingscyclus. Tweejaarlijks maken we een beleidsverantwoording waarbij we input ophalen uit de verschillende actielijnen en waarin we mogelijk ook de voortgang op de effect-indicatoren meenemen.

De brede maatschappelijke bijdrage van sport en bewegen is echter lastig te vangen in dergelijke indicatoren. We lieten al zien dat wij het Sportnetwerk 050 met de drie bijbehorende tafels (topsporttafel, breedtesporttafel, positieve gezondheidtafel) willen gebruiken om vraagstukken te agenderen en de onderlinge samenwerking te verbeteren. Deze publieke waardetafels willen we eens in de twee jaar ook gebruiken om de publieke waarde van sport en bewegen te evalueren. Ook hier is het doel breder dan alleen terugkijken; samen willen we leren en verkennen hoe de sport nog verder te versterken is én een nog grote bijdrage kan leveren aan de Groningse samenleving.

FINANCIERING

In deze paragraaf laten wij zien hoe we omgaan met de financiering van dit Meerjarenprogramma. De begroting van 2021 betreft de gemeentelijke begroting in het programma sport en bewegen. Een groot deel van deze begroting wordt gebruikt voor de instandhouding en exploitatie van sportaccommodaties en -faciliteiten. Door te zoeken naar dwarsverbanden met andere programma's, samen te werken met partners in het Gronings sportnetwerk en in te spelen op landelijke regelingen en innovatieprojecten proberen wij veel meer te realiseren op sportgebied dan de programmabegroting doet vermoeden.

Brede regeling combinatiefuncties

De gemeente Groningen neemt maximaal deel aan de landelijke Brede Regeling Combinatiefuncties en financiert hiermee de brede vakdocenten (met cofinanciering vanuit de scholen) en buurtsportcoaches binnen het Bslim-programma, het sportparkmanagement, Special Heroes en de talentcoaches (RTC's) en cultuurcoaches in de gemeente. In totaal worden 46.87 FTE gerealiseerd waarvan het Rijk, de gemeente en onderwijspartners elk een deel dekken.

Sportieve ruimte

Sportaccommodaties hebben een belangrijke maatschappelijke functie. Om sport en bewegen betaalbaar te maken, investeert de gemeente in onderhoud, beheer en exploitatie van gemeentelijke sportfaciliteiten. Veel van deze faciliteiten worden gehuurd door sportclubs, bij andere faciliteiten worden tickets of diensten rechtstreeks door gebruikers afgenomen bij Sport050. Een goede exploitatie van de gemeentelijke faciliteiten is essentieel om de sport betaalbaar te houden. Om de sportieve ruimte mee te laten groeien met het inwonersaantal is een groei van het sportbudget onvermijdelijk. In de ontwikkeling van nieuwe faciliteiten biedt de samenwerking met het onderwijs en het bedrijfsleven kansen om meer uit de investering te halen.

Openbare ruimte

De financiering van uitdagende speelplekken en het beweegvriendelijker inrichten van de openbare ruimte worden mogelijk gemaakt vanuit de financieringsopzet van (her-)inrichtingsprojecten. Daarnaast worden de intensiveringsmiddelen vanuit de Bewegende Stad ingezet om op specifieke plekken een extra impuls te geven. Hierbij wordt cofinanciering nagestreefd om de intensiveringsmiddelen op zo veel mogelijk plekken in de gemeente in te kunnen zetten.

Sociale innovatie

Innovatie en vernieuwing op het gebied van samenwerking, nieuwe concepten of het realiseren van sportaanbod wordt veelal gefinancierd vanuit landelijke regelingen en door samenwerking met lokale stakeholders. Nieuwe functies en projecten zijn de afgelopen twee jaar ontstaan vanuit de Sportakkoordgelden vanuit het Rijk. Ook wordt intensief samengewerkt met kennisinstellingen in de stad, waarbij projecten gefinancierd vanuit onder andere Sportinnovator, NWO en ZonMW al tot verschillende innovaties op het gebied van sport en bewegen hebben geleid.

Begroting 2021

Hieronder is de begroting 2021 uitgesplitst naar de verschillende (deel)programma's uit de sport- en bewegisvie. De actielijnen zijn hierin direct terug te herkennen, maar een specifieke begroting per actielijn wordt in de begrotingssystematiek niet gehanteerd. De benaming van de onderstaande (deel) programma's zijn aangepast aan het nieuwe sport- en bewegbeleid en zullen ook in de openbare begroting van 2022 op deze wijze gehanteerd worden.

Begroting 2021	Baten	Lasten	Budget
Sportief kapitaal ontwikkelen	33	2.447	2.414
Ieder kind sportief en vaardig	28	2.136	
- NR1 Bslim			
- NR2 Gelijke kansen			
- NR3 Voor iedereen een sport			
Vitale sportclubs in de buurt	5	186	
- NR4 Veilig, positief, inclusief			
- NR5 Sportparkmanagement			
(Top)talent als inspiratiebron	0	125	
- NR11 Talentklimaat			
Sportieve infrastructuur	9.118	26.818	17.700
Uitnodigende sportieve ruimte	9.099	25.012	
- NR6 Sportieve ruimte beter benutten			
- NR7 Sportieve capaciteit			
- NR11 Platform Sport050			
Sporten en spelen in de buurt	19	1.806	
- NR8 Spelen			
- NR9 De Bewegende Stad			
Totaal	9.201	29.265	20.114

NABESCHOUWING

Het ontwikkelen van een nieuwe sport- en beweegvisie voor de lange termijn, met daar achteraan een Meerjarenprogramma om de uitvoering handen en voeten te geven, is een intensief proces geweest. De coronapandemie dwong ons om vele online ontmoetingen te hebben. Eerst breed met het hele sportveld, om op te halen wat er speelt en waar de ambities liggen. Vervolgens was er de puzzel van onderliggende cijfers en een aantal intensieve processen gericht op het opstarten van nieuwe activiteiten die vanuit de nieuwe visie doorvertaald worden naar praktische uitvoering.

Veel elementen uit het oude Meerjarenprogramma komen terug en worden voortgezet. Vaak omdat ze zichzelf al bewezen hebben, soms met enkele accentverschuivingen of omdat ze nog niet af zijn. Bslim, de ontwikkeling en optimale benutting van accommodaties, talentprogramma's en de zichtbaarheid van Sport050 hebben ook in het nieuwe programma weer een belangrijke plek. Nieuw zijn de extra aandacht voor gelijke kansen voor ontwikkeling van sportief kapitaal bij de jeugd, aandacht voor positieve sport- en beweegervaringen als het gaat om een veilig, positief en inclusief sportklimaat, aandacht voor spelen, het experimenteren met sportparkmanagement en nieuwe manieren om de kennis binnen de topsport en talentontwikkeling te benutten voor de breedtesport. Ook bij deze nieuwe actielijnen moeten we realistisch zijn.

Het kost veel tijd en energie om samen met het sportnetwerk effectieve aanpakken van de grond te krijgen. Maar wij geloven in deze ambities en denken dat het goed is om deze wedstrijd wel te spelen. Terugkijkend op het proces zien we een aantal grote maatschappelijk trends en lokale ontwikkelingen die de sport op langere termijn enorm zullen veranderen. Een aantal van deze ontwikkelingen wordt versneld door de coronapandemie die nog steeds voor veel onzekerheid zorgt. Deze trends en de maatschappelijke opgaven die hieraan verbonden zijn dwingen ons om onze werkwijze aan te passen. Wendbaarder te zijn. Niemand heeft kant-en-klare antwoorden op de vraag hoe onze ambities waar te maken zijn. Het enige dat wij zeker weten, is dat we deze als gemeente onmogelijk alleen kunnen bewerkstelligen. Deze opgaven vragen om een open houding. Samen met de sportpraktijk en andere belanghebbenden ontwerpen, ontwikkelen en leren. Plannen aanpassen als ze niet (goed genoeg) blijken te werken. Misschien wel actielijnen uitbouwen, of andere afbouwen. Laten we dit samen blijven doen. Samen voor de Groningse sport en voor sportief kapitaal voor iedere Groninger.

BRONNEN

- 1 Analyse op basis van de openbare sportbegrotingen van de twaalf grootste gemeenten van Nederland.
- 2 Rowe, N.F. (2018). *Sporting Capital. Transforming sports development policy and practice.* London and New York: Routledge.
- 3 Gemeente Groningen (2020). *Sportief kapitaal voor iedere Groninger. Sport- en beweegvisie 2021+.*
- 4 Burema, F., Marlet, G., Middeldorp, M., Muilwijk-Vriend, S. Woerkens, C. van & Boer, W. de (2020). *Atlas voor gemeenten 2020 Sport.* Nijmegen: VOC Uitgevers.
- 5 GGD, CBS & RIVM (2016). *Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen.* Den Haag: Ministerie van VWS.
- 6 OIS (2018). *Basismonitor Groningen.* Groningen: Onderzoek Informatie Statistiek.
- 7 NOC*NSF (2019). *Kennis Informatie Systeem Sport (KISS).* Arnhem: NOC*NSF.
- 8 Breedveld, K. (2014). *Sportparticipatie: uitdagingen voor wetenschap en beleid.* Nijmegen: Radboud Universiteit.
- 9 Hover, P., & Hoekman, R. (2020). *The Netherlands: Growing market, shifting segments.* In *The Rise and Size of the Fitness Industry in Europe* (pp. 305-326). Palgrave Macmillan, Cham.
- 10 Hover, P., & Romijn, D. (2011). *Evenementenlopers winnen terrein. Onderzoek naar de succesfactoren van middelgrote loopevenementen op grond van de motivatie, beleving en waardering van de deelnemers.* 's-Hertogenbosch: Mulier Instituut.
- 11 Dool, R. van den, Hover, P. & Vos, S. (2017). *Apps & Devices. Gebruik van elektronische hulpmiddelen bij sporten en bewegen.* Websheet 2017/1. Utrecht: Mulier Instituut.
- 12 Lucassen, J. & Van der Roest, J.W. (2018). *Sportverenigingen in Nederland: Veerkrachtige verbanden voor sport.* Utrecht: Mulier Instituut.
- 13 Mulier Instituut (2020). *DataBase Sportaanbod.* Utrecht: Mulier Instituut.
- 14 www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/beweegvriendelijke-omgeving-bronverantwoording
- 15 CBS (2018). *Vrijtijdsomnibus (VTO).* Den Haag: CBS.
- 16 <http://www.sport050.nl>
- 17 Breedveld, K., Elling, A., Hoekman, R. & Schaars, D. (2018). *Maatschappelijke betekenissen van sport: wetenschappelijke onderbouwing en weerslag in lokaal beleid.* Utrecht: Mulier Instituut.
- 18 Gemeente Groningen (2019). *Coalitieakkoord 2019-2022. Gezond, groen, gelukkig Groningen.*
- 19 Boonstra, N., & Hermens, N. (2011). *De maatschappelijke waarde van sport. Een literatuurreview naar de inverdieneffecten van sport.* Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- 20 Van Eekeren, F., Verweel, P., van Bottenburg, M., Cannegieter, N., & Harlaar, M. (2007). *Uitwerking van de bouwsteen 'Maatschappelijke Betekenis' in het kader van het Olympisch Plan 2028.*
- 21 GGD & RIVM (2019). *Gezondheidsmonitor Jeugd 2019.*
- 22 www.waarstaatjegemeente.nl
- 23 www.sportenbewegenincijfers.nl/toekomstverkenning
- 24 Heijden, H. van der (2017). *7 Megatrends. De nieuwe werkelijkheid van morgen.* Alphen aan de Rijn: Vakmedianet.
- 24 Dijk, B. & Kampherbeek, P. (2019). *Gronings Sportakkoord. Een leven lang bewegen.*
- 25 Nederlandse Sportraad (2020). *De opstelling op het speelveld. Naar een sterke sportbranche voor een vitale samenleving.* Den Haag: Nederlandse Sportraad.
- 26 www.allesoversport.nl/thema/beleid/open-sportpark-voor-een-gezonde-leefomgeving/
- 27 Perry, B., Hogan, L., & Marlin, S. (2000). *Curiosity, pleasure and play: A neurodevelopmental perspective.* Haaeyc Advocate, 20, 9-12.
- 28 Steinberg, L., Wemmenhove, J. & Noordhof, N. (2019). *Sporten, spelen, bewegen en ontmoeten in Groningen.* Groningen: Humankind.

COLOFON

UITGAVE

Gemeente Groningen, maart 2021

ONTWERP

Initio, Groningen

FOTOGRAFIE

4Mijl – Harry Pinkster

Bslim klimmen – Rene Keijzer

Jongetje op skateboard – Henk Tammens

MET SPECIALE DANK AAN

Tjalling Abbink,

tekstcontrole en –advies

Jelle Zwart,

illustratie sportlandschap

Gemeente Groningen

Directie Maatschappelijke Ontwikkeling

Kreupelstraat 1 • 9712 HW Groningen

www.sport050.nl